

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Mgr. Patrik Albrecht

**Soukromoprávní vymáhání
soutěžního práva EU**

Rigorózní práce

Tematický okruh: soutěžní právo EU, katedra evropského práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 13. května 2020

Prohlašuji, že předloženou rigorózní práci jsem vypracoval samostatně a že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 241.341 znaků včetně mezer (124 stran).

Mgr. Patrik Albrecht

V Praze dne 13. května 2020

Tuto práci věnuji A.A., který si ji již nemůže přečíst, necht' je jeho poslední let šťastným.

ÚVOD	1
ČÁST I.	8
1. VÝVOJ SOUKROMOPRÁVNÍHO VYMÁHÁNÍ SOUTĚŽNÍHO PRÁVA EU V ROZHODNUTÍ SOUDNÍHO DVORA EU	8
1.1. PŘÍMÝ ÚČINEK SMLUV A PRÁVO NA PLNOU KOMPENZACI	8
1.2. PŘÍSTUP K DŮKAZŮM	15
1.2.1. PFLEIDERER	15
1.2.2. DONAU CHEMIE	18
1.3. VÝTAHY A ESKALÁTORY	24
1.4. DÍLČÍ ZÁVĚR	33
2. LEGISLATIVNÍ PŘÍPRAVA SMĚRNICE	36
2.1. TRANSPOZICE SMĚRNICE V ČR	38
ČÁST II.	40
3. VYBRANÉ OTÁZKY SOUKROMOPRÁVNÍHO VYMÁHÁNÍ SOUTĚŽNÍHO PRÁVA	40
3.1. KDO MÁ PRÁVO PODAT ŽALOBU – AKTIVNÍ LEGITIMACE	40
3.2. KDO MŮŽE BÝT ŽALOVÁN – PASIVNÍ LEGITIMACE	49
3.2.1. SKANSKA	51
3.2.2. DÍLČÍ ZÁVĚR	60
3.2.3. SPOLEČNÁ A NEROZDÍLNÁ ODPOVĚDNOST	62
3.3. KDY MŮŽE BÝT ŽALOBA PODÁNA – BĚH PROMLČECÍCH LHŮT	68
3.3.1. PROMLČENÍ A ČASOVÁ PŮSOBNOST SMĚRNICE	68
3.3.2. COGECO	74
3.3.3. VÝZNAM KONEČNÉHO ROZHODNUTÍ VE VĚCI PRO BĚH LHŮT	80
3.3.4. DÍLČÍ ZÁVĚR	85
3.4. KDE MŮŽE BÝT ŽALOBA PODÁNA – PŘÍSLUŠNOST SOUDŮ	86
3.4.1. ZÁVAZKY ZE SMLUV	91
3.4.2. MIMOSLOVNÍ ZÁVAZKY	94
3.4.3. SPOLEČNÍ ŽALOVÁNÍ	97
3.4.4. OSTATNÍ VÝJIMKY	99
3.4.5. MOŽNOSTI SOUDNÍ PŘÍSLUŠNOSTI DLE BRUSEL I BIS	101
3.4.6. MÍSTNÍ PŘÍSLUŠNOST SOUDŮ V ČR	102

3.4.7. ROZHODNÉ PRÁVO	103
ČÁST III.	105
4. KOMPLEMENTÁRNÍ PRÁVNÍ INSTITUTY SOUKROMOPRÁVNÍHO VYMÁHÁNÍ SOUTĚŽNÍHO PRÁVA	105
4.1. KOLEKTIVNÍ OCHRANA PRÁV	105
4.2. FINANCOVÁNÍ SOUKROMOPRÁVNÍHO VYMÁHÁNÍ SOUTĚŽNÍHO PRÁVA	111
4.3. WHISTLEBLOWING	114
ZÁVĚR	118
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	125
ABSTRAKT	155
ABSTRACT	156

Seznam použitých zkratk

EU	Evropská unie
Komise	Evropská komise
OZ, občanský zákoník	Zákon č 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
SDEU	Soudní dvůr Evropské unie
SFEU	Smlouva o fungování Evropské unie
Směrnice	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/104/EU
ÚOHS, Úřad	Úřad pro ochranu hospodářské soutěže
Zákon	Zákon č. 262/2017 Sb., o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže a o změně zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže
ZOHS	Zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů (zákon o ochraně hospodářské soutěže)

Úvod

Soutěžní právo představuje jeden z nejmodernějších oborů práva, který je ve vysoké míře v evropských zemích ovlivňován legislativou Evropské unie, která se snaží adekvátně reagovat na nové výzvy, které přináší neustálý vývoj na jednotném trhu EU. Oblast soutěžního práva je natolik významná, že dle čl. 3 odst. 1 SFEU stanovování pravidel hospodářské soutěže, která jsou nezbytná pro fungování vnitřního trhu, spadá do výlučné pravomoci EU. Mezi dlouhodobě diskutované právní otázky na evropském fóru členských zemí EU patří bezesporu i problematika samotného vymáhání soutěžního práva. Primárně jsou povinnosti vyplývající ze soutěžně-právních norem vymáhány pořadem práva prostřednictvím veřejných institucí (jako jsou národní soutěžní úřady, Evropská komise). V EU mohou poškozené subjekty využít i soukromoprávního vymáhání soutěžního práva. Protisoutěžní jednání představuje signifikantní porušování pravidel férové a volné hospodářské soutěže. Takové jednání má většinou negativní dopad na tržní chování spotřebitelů, či ostatních konkurentů na trhu a je mimo jiné schopno neúměrně zatěžovat veřejné rozpočty.

Základní úroveň dohledu nad podniky¹ v tržním prostředí představují národní soutěžní úřady,² které podléhají režimu národních soutěžně-právních procesních

---

¹ Ve smyslu rozhodovací praxe soutěžních úřadů členských států EU pojmem podnik, tedy „*undertaking*“, se rozumí entita, která vykonává hospodářskou činnost (zisk není rozhodnou skutečností) a zároveň musí disponovat autonomií k soutěžnímu jednání, tedy schopností činit svobodná rozhodnutí na trhu a nést za tato svá rozhodnutí odpovědnost. K tomu více například rozsudek ze dne 11. prosince 2007, ETI a další, C-280/06, EU:C:2007:775, bod 38 a citovaná judikatura, jakož i rozsudek ze dne 18. prosince 2014, Komise v. Parker Hannifin Manufacturing a Parker-Hannifin, C-434/13 P, EU:C:2014:2456, bod 39 a citovaná judikatura nebo rozsudek ze dne 16. června 1987, Komise v. Itálie, C-118/85, ECLI:EU:C:1987:283.

² V České republice se jedná o Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, jehož působnost vymezuje zákon č. 273/1996 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

předpisů. Na unijní úrovni je pak soutěžním úřadem Evropská komise.³ Po modernizaci evropského soutěžního práva v roce 2004 se vytvořila úzká a vzájemná kooperace mezi Komisí a národními soutěžními orgány. Veřejnoprávní důsledky porušení soutěžního práva se tak staly ještě více signifikantní. Po více než deseti letech od tohoto milníku Komise připravila Směrnici,⁴ která harmonizuje právní úpravu mechanismů soukromoprávního vymáhání v soutěžním právu. Viceprezident Evropské komise odpovědný za hospodářskou soutěž Joaquín Almunia na každoroční konferenci uvedl k této Směrnici: „*Veřejné vymáhání práva zůstává klíčové – o tom není pochyb – nicméně občané a podniky mají konečně právo a možnost převést své individuální práva do reality, tedy jak řečeno a též uskutečněno, návrh Směrnice má za cíl je oprávnit, tedy umožnit jim takový výkon práva, který zajistí a zkulturní respekt, ohled a úctu k základním principům hospodářské soutěže a vytvoří vyšší a lepší právní prostředí v rámci Evropské unie.*“⁵

Samotná možnost prosazování soutěžního práva soukromou cestou, tedy nikoliv prostřednictvím správního řízení před příslušným soutěžním úřadem, nýbrž iniciováním civilního sporu, rozhodčího řízení, či návrhu k mediaci a mimosoudního řešení sporu s podniky, které narušily hospodářskou soutěž, byla sice možná již před přijetím této

---

³ Jedním z nejdůležitějších právních předpisů regulujících činnost Komise je Nařízení Rady (ES) č. 1/2003 ze dne 16. prosince 2002 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v člancích 81 a 82, Úř. věst. L 1, 4.1.2003, s. 1–25. Dostupné z:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=celex:32003R0001>

⁴ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/104/EU ze dne 26. listopadu 2014 o určitých pravidlech upravujících žaloby o náhradu škody podle vnitrostátního práva v případě porušení právních předpisů členských států a Evropské unie o hospodářské soutěži, Úř. věst. L 349, 5.12.2014, s. 1–19. Dostupné z:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32014L0104>

⁵ ALMUNIA, Joaquín. Antitrust damages in EU law and policy. European Commission: Press releases database [online]. 7. 11. 2013 [cit. 2018-06-22]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-13-887_en.htm

Směrnice,⁶ poškození však neměli zaručenou dostatečnou právní ochranu na úspěšné vedení soudních sporů. Cílem Směrnice je mimo jiné zlepšení této situace.

Soukromoprávní vymáhání soutěžního práva lze realizovat v civilním řízení zejména podáním žaloby na náhradu škody. Žaloby na podniky, které porušily normy soutěžního práva, lze rozlišovat dvojího druhu podle toho, kdy se žalobce rozhodne žalobu podat. První typ žalob se označuje jako žaloby následné (*follow-on damage actions*), v tomto případě žalobce žaluje škůdce až v okamžiku, kdy je vydáno pravomocné odsuzující rozhodnutí ohledně porušení norem soutěžního práva. Žalobce má v tomto případě možnost získat již jednou provedené důkazy z veřejnoprávního vymáhání soutěžního práva a může založit svá žalobní tvrzení na autoritativně potvrzené existenci porušení norem soutěžního práva. Naopak v rámci samostatných žalob (*stand-alone damage actions*) musí žalobci vyhledat veškerý důkazní materiál sami, neboť příslušné veřejnoprávní řízení s podniky nebylo vůbec vedeno. Žalobci nejvíce využívají žaloby na náhradu škody, avšak mohou žalovat i na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění, na vydání bezdůvodného obohacení, na zdržení se protiprávního jednání, či na neplatnost jednání. Žalovat lze též na zveřejnění rozsudku a žalobci mohou využít možnosti podání návrhu na vydání předběžného opatření. V textu své práce již nadále zmiňuji jen žaloby na náhradu škody.

---

⁶ Tak například v České republice existovala možnost soukromého prosazování soutěžního práva již v § 17 zákona č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže: *Ti, jejichž práva byla nedovoleným omezením soutěže porušena, mohou vůči rušiteli požadovat, aby se zdržel jednání, odstranil závadný stav, poskytl přiměřené zadostiučinění, nahradil škodu a vydal neoprávněný majetkový prospěch. Pro uplatňování těchto nároků platí ustanovení občanskoprávních předpisů, pokud tento zákon nestanoví jinak.*

Více k historickému vývoji soukromého prosazování soutěžního práva v České republice včetně statistických dat MICHAL, Petr a Eva ZORKOVÁ. Soukromé prosazování v České republice. *Antitrust: Revue soutěžního práva*. 2015(2).

Role národních soudů se v rámci systému vymáhání soutěžního práva zvýšila. Příslušné soudy mají povinnost chránit subjektivní práva vyplývající z národního soutěžního práva a soutěžního práva EU, a to na základě národních procesních předpisů a předložených důkazů. Nová právní úprava harmonizovaná Směrnicí dle mého názoru nepředstavuje komplexní řešení otázek procesního a hmotného práva. Národní soudy společně se Soudním dvorem Evropské unie se proto často musí podílet na vytváření spravedlivého, adekvátního a efektivního systému soukromoprávního vymáhání soutěžního práva. Soudy – na rozdíl od národních soutěžních úřadů – mají povinnost (vyjma procedurálních vad, které způsobí nemožnost pokračovat dále v řízení) vždy rozhodnout o individuálních nárocích poškozených (ať už je přiznají, nebo ne). Soutěžní úřady se na druhé straně v rámci veřejnoprávního vymáhání soutěžního práva nemusí rozhodnout pro zahájení příslušného řízení s podnikem, pokud dospějí k závěru, že v daném případě se nejedná o dostatečně závažné nebo pro trh významné porušení soutěžních norem. Evropská komise má právo (po zvážení všech okolností) odmítnout zabývat se případy, které neovlivňují obchod mezi členskými státy EU nebo které nejsou natolik významné pro další vývoj soutěžního práva.⁷ Stejně tak je Úřad oprávněn nezahájit sankční řízení, pokud není na jeho vedení veřejný zájem s ohledem na nízkou míru škodlivého účinku protisoutěžního jednání. Úřad má být ze své podstaty zdrženlivý a má k výkonu svých pravomocí přistupovat pouze v těch případech, kdy je to z hlediska ochrany hospodářské soutěže nezbytné.⁸

---

⁷ Rozsudek ze dne 14. července 1994, Parker Pen v Commission, T-77/92, ECR II-549, EU:T:1994:85, bod 64, nebo rozsudek ze dne 18. září 1992, Automec v Commission (Automec II), T-24/90, ECR II-22233, EU:T:1992:97

⁸ Tato zásada je upravena v § 21 odst. 2 zák. č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů a v Oznámení úřadu pro ochranu hospodářské soutěže ze dne 8. 11. 2013 o alternativním řešení soutěžních problémů a o odložení věci. [online]. [cit. 2020-02-15]. Dostupné z:

Tato rigorózní práce zkoumá soukromoprávní vymáhání soutěžního práva. Jedná se o zcela nový stupeň vývoje soutěžního práva, jenž si nepochybně zasluhuje detailnější pozornost a zkoumání. Text rigorózní práce je rozčleněn do následujících tří částí.

První část práce představuje podrobné zmapování historického vývoje soukromoprávního vymáhání náhrady škody v soutěžním právu EU před přijetím Směrnice. V této části představuji nejdůležitější rozhodnutí SDEU, která suplovala absenci závazného právního předpisu, který by umožňoval účinné soukromoprávní vymáhání náhrady škody v soutěžním právu EU. A dále analyzuji legislativní přípravu Směrnice. A také se zabývám veřejnou odbornou debatou a studii vytvořenými pro účely Komise⁹, které přispěly k formování základních právních principů a mechanismů nové právní úpravy. V této první části rigorózní práce jsou tedy uvedeny nejdůležitější etapy vývoje soukromoprávního vymáhání soutěžního práva, a dále jsou zohledněny základní problémy a otázky spojené s touto problematikou. Jedná se například o otázku informační asymetrie a důkazního břemena. První část lze tedy charakterizovat jako deskriptivní, vysvětlující vývoj a definující základní rámec a problematiku daného tématu.

Z výše uvedeného je zřejmé, že základním metodologickým přístupem v první části rigorózní práce je chronologická analýza rozhodovací činnosti Soudního dvora EU a Komise, jakož i rozbor relevantních dokumentů Komise, které byly vypracovány a vydány za účelem přípravy vzniku Směrnice.

<https://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/zakazane-dohody-a-zneuzeni-dominance/pravidla-pro-alternativni-reseni-souteznic-problemu.html>

⁹ Nejvýznamnější studie je ztv. Ashurst studie z roku 2004, připravená pro účely Komise, která identifikovala a zanalyzovala zásadní problémy v soukromoprávním vymáhání soutěžního práva. CLARK, Emily, Mat HUGHES a David WIRTH. *Study on the conditions of claims for damages in case of infringement of EC competition rules*. Ashurst, 2004.

Ve druhé části práce se věnuji analýze následujících výzkumných otázek, a to s ohledem na novou právní úpravu (nejen) v českém právním řádu:

1. Kdo může podat žalobu na náhradu škody v případě porušení norem soutěžního práva?
2. Kdo může být žalován za porušení norem soutěžního práva? Jak lze aplikovat právní koncept podniku na pasivní legitimaci v rámci civilního procesního řízení?
3. Jaké existují limity jurisdikce jako esenciálního procesního aspektu žalob?
4. Jaká řešení nalézá SDEU na právní otázky, jež ponechala Směrnice nezodpovězené?

Ve druhé části se zaměřuji zejména na čtyři základní procesní předpoklady, které musí být úspěšně splněny, aby žalobce mohl podat žalobu na náhradu škody v případě, že dojde k porušení právních předpisů o hospodářské soutěži. Jako první předpoklad je nutné vyřešit, zda sám žalobce je aktivně legitimován, tedy je nutné zodpovědět otázku, kdo má vůbec právo podat žalobu na náhradu škody. Dalším předpokladem k úspěšnému podání žaloby je povinnost žalobce správně definovat žalovaného (pasivní legitimace). Za třetí se jedná o výběr vhodného soudiště – tedy určení místně a věcně příslušného soudu, který o žalobě může po právu rozhodnout. A konečně se musí žalobce též zabývat skutečností běhu času, tedy zda jeho nárok již není promlčen.

Úprava Směrnice neposkytuje na tyto otázky dostatečnou právní jistotu. Základní metodou druhé části práce je deskriptivní analýza, jež je prováděna tak, že u každého z výše uvedeného procesního předpokladu vždy nejdříve analyzuji právní text Směrnice, dále úpravu české transpozice Směrnice. Zabývám se také judikaturou SDEU, pokud je tato k dispozici. Každá kapitola v druhé části tak představuje komplexní analýzu daného právního problému. Na základě získaných poznatků z této právní analýzy následně docházím k řešení výše uvedených výzkumných otázek.

Ve třetí části své rigorózní práce se zabývám problematikou hromadných žalob a problematikou ochrany osob oznamujících porušení práva EU. Tyto instituty považuji za příbuzné a komplementární k soukromoprávnímu vymáhání soutěžního práva, zároveň zajišťují vyšší standart ochrany poškozených subjektů.

Nedílnou součástí této rigorózní práce jsou názory a myšlenky jednak autorů odborných periodik (zejména Bucerius Law Journal, Journal of Competition Law & Economics, Competition Law International či Practical law), a jednak autorů odborných publikací (David Ashton, Alison Jones, Richard Wish, David Bailey, Ali Nikpay). Ve své práci provádím vzájemnou komparaci těchto postojů, včetně vlastní kritické úvahy. V rámci přípravných rešerší jsem studoval zejména zahraniční literaturu, a dále dva komentáře k Zákonu (Jiří Kindl, Roman Kramařík), který transponuje znění Směrnice, jakož i další českou odbornou literaturu (Lucie Kuncová, Petra Pipková, Petr Michal).

Novou úpravu soukromoprávního vymáhání soutěžního práva pokládám za stěžejní milník ve vývoji novodobého soutěžního práva, jedná se o zcela aktuální problematiku, která má již zcela konkrétní a signifikantní dopady na podniky účastnící se hospodářské soutěže. Mým cílem je přispět do odborné právní debaty týkající se procesních předpokladů uplatnění náhrady škody, a to zejména s přihlédnutím k recentní judikatuře SDEU.

Č Á S T

P R V N Í

---

1. Vývoj soukromoprávního vymáhání soutěžního práva EU v rozhodnutí Soudního dvora EU

1.1. Přímý účinek Smluv a právo na plnou kompenzaci

Právo každé osoby na podání žaloby na náhradu škody, která byla způsobena protisoutěžním jednáním, judikoval Soudní dvůr EU v roce 2001, když rozhodoval ve věci *Courage v. Crehan*.¹⁰ Toto zcela zásadní rozhodnutí bylo vydáno s přihlédnutím k dřívější judikatuře SDEU, jako bylo například rozhodnutí z roku 1974 ve věci *BRT v. Sabam*.¹¹ Tato prejudikatura SDEU aprobovala povinnost soudů členských států EU aplikovat v rámci soudních řízení ustanovení Smlouvy o fungování Evropské unie,¹² která upravují materii soutěžního práva EU (zejména čl. 101 a 102 SFEU). Tato povinnost byla dovozena z přímého účinku práva EU. Žalobci se tak vždy mohou domáhat před soudy členských států EU svých práv, která vyplývají z přímého účinku ustanovení SFEU. V rozhodnutí ve věci *BRT v. Sabam* byl SDEU zdrženlivý, protože umožnil soudům členských států EU přerušit dané soudní řízení do doby, než o obdobném případě rozhodne například Komise. Soudy tak mohly vyhodnotit, zda

---

¹⁰ Rozsudek ze dne 20. září 2001, *Courage Ltd v Bernard Crehan*, C-453/99, ECLI:EU:C:2001:465

¹¹ Rozsudek ze dne 30. března 1974, *Belgische Radio en Televisie v SV SABAM and NV Fonior (BRT I)*, C-127/73, ECLI:EU:C:1974:6

¹² Konsolidované znění Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie. Úř. věst. C 326, 26.10.2012. s. 47-390. [online]. [cit. 2018-07-03]. Dostupné z:

<https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2012:326:FULL:CS:PDF>

v daném konkrétním řešeném soudním případě existuje naléhavá potřeba ochrany právní jistoty účastníků soudního řízení. Tento postup byl pak vyvážen v případě, že by Komise byla nečinná, nebo se rozhodla řízení z jakéhokoliv důvodu nezahájit. Žalobci se v takových případech mohli obrátit přímo na národní soud, který měl povinnost rozhodnout.¹³ Tyto principy pak byly základem pro článek 3 Nařízení 1/2003 (užití článků 101 a 102 SFEU národními soutěžními úřady a soudy členských států EU).¹⁴

Až v roce 2001 měl však Soudní dvůr EU možnost ve výše uvedené kauze *Courage v. Crehan* judikovat, že přímý účinek čl. 101 a 102 SFEU umožňuje všem poškozeným osobám domáhat se náhrady škody za vzniklou újmu z protisoutěžního jednání podniků. Z dřívějších rozhodnutí SDEU¹⁵ bylo například potvrzeno právo každé osoby domáhat se náhrady škody po státu za porušení práva EU. Rozhodnutím ve věci *BRT v. Sabam* byl sice připuštěn nárok náhrady škody mezi jednotlivci v důsledku porušení norem soutěžního práva, avšak případ *Courage v. Crehan* je zásadní z toho hlediska, že poskytl jasnou odpověď, zda se těchto práv na náhradu škody může dovolat i osoba, která určitou mírou ke vzniku této škody přispěla, a to i třeba tak, že byla se škůdcem ve smluvním vztahu.

Vzhledem k významnosti kauzy a pro účely detailnější analýzy uvádím celou skutkovou podstatu případu. Pan Bernard Crehan provozoval dvě restaurace v rámci sítě

---

¹³ Rozsudek ze dne 18. března 1997, *Guérin automobiles v Commission*, C-282/95 P, ECLI:EU:C:1997:159

¹⁴ Nařízení Rady (ES) č. 1/2003 ze dne 16. prosince 2002 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v člancích 81 a 82, OJ L 001, 4. ledna 2003, p. 0001 – 0025, [online]. [cit. 2018-07-03]. Dostupné z:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=celex%3A32003R0001>

¹⁵ Viz. předešlé pozn., dále např. Rozsudek ze dne 19 listopadu 1991, *Andrea Francovich, Danila Bonifaci a další v. Italská republika*, C-6/90 a C-9/90, ECLI:EU:C:1991:428; Rozsudek ze dne 9. března 1978, *Amministrazione delle finanze dello Stato v Simmenthal*, C-106/77, ECLI:EU:C:1978:49

spravované společností Inntrepreneur Estates (CPC) Ltd, jež vlastnila portfolio více než 4.300 stravovacích zařízení.¹⁶ Pan Crehan byl na základě nájemních smluv povinen odebírat většinu dodávek piva z pivovaru Courage Ltd., který byl zároveň 50% vlastníkem výše uvedené společnosti Inntrepreneur Estates (CPC) Ltd. Nájemní smlouva tak byla vertikální dohodou s vázaným odběrem piva jedné značky.¹⁷ Po určité době se pan Crehan dostal do platebních obtíží, a nebyl schopen platit za smluvně ujednané odběry piva značky Courage, přičemž pivovar zažaloval pana Crehana za takto vzniklý dluh. Pan Crehan se proti této žalobě bránil mimo jiné tím, že poukazoval na skutečnost, že ono vázání odběrů piva jedné značky v nájemních smlouvách se společností, jež je ovládána mimo jiné právě pivovarem, je v rozporu s článkem 101 SFEU. Pan Crehan žádal náhradu jemu vzniklé škody, neboť považoval skutečnost, že musel odebírat velké objemy piva značky Courage za nepříznivou cenu, za příčinu vzniku své platební neschopnosti.

Anglický soud nerozhodl ve prospěch pan Crehana. Hlavní argument soudu byl, že pan Crehan se nemohl soudit o náhradu škody, neboť sám byl účastníkem zakázané dohody, kterou se však cítil být poškozen. Pan Crehan podal proti nepříznivému rozhodnutí odvolání k odvolacímu soudu (Court of Appeal), který dne 16. července 1999 položil Soudnímu dvoru EU celkem čtyři předběžné otázky, které zněly následovně:

- 1. Je nutno článek 81 ES (bývalý článek 85) vykládat v tom smyslu, že strana protiprávní smlouvy o nájmu výčepního podniku obsahující **doložku o***

---

¹⁶ Tuto síť vlastnily společnosti Grand Metropolitan plc (společnost vlastníci hotely a restaurace) a Courage Ltd. (pivovar, toho času s 19% podílem na trhu piva ve Velké Británii). K tomu více např.: Acquisition of 4,300 pubs – the largest ever pub transaction [online]. [cit. 2018-07-03]. Dostupné z: <https://www.terrafirma.com/investment/inntrepreneur.html>

¹⁷ JONES, Alison a B. E. SUFRIN. *EU competition law: text, cases, and materials*. Sixth edition. Oxford: Oxford University Press, [2016]. ISBN 978-0-19-872342-4. s. 1056.

exkluzivně se může dovolávat uvedeného článku 81 ES za účelem dosažení soudní ochrany (,relief“) proti druhému kontrahentovi?

2. *Je-li odpovězeno kladně na první otázku, má strana domáhající se soudní ochrany (,relief“) nárok na přiznání náhrady škody, jež měla být způsobena tím, že této straně byla vnucena smluvní doložka porušující článek 81?*
3. *Je s právem Společenství slučitelné pravidlo vnitrostátního práva stanovící, že by soudní orgány neměly dovolit, aby se někdo mohl dovolávat jako nezbytného předpokladu získání náhrady škody **svých vlastních protiprávních úkonů** nebo na nich zakládat svou žalobu?*
4. *Je-li odpověď na otázku 3 taková, že za jistých okolností takové pravidlo může být neslučitelné s právem Společenství, k jakým okolnostem by vnitrostátní soud měl přihlídnout?¹⁸*

Výše uvedené otázky shrnují celou podstatu případu, tedy zda strana zakázané vertikální dohody může žalovat druhou stranu takové dohody o náhradu vzniklé škody.

Soudní dvůr EU ve svém rozhodnutí odkázal na předešlou judikaturu ohledně přímého účinku článků 101 a 102 SFEU a zdůraznil, že tento přímý účinek by byl nepochybně oslaben a zpochybněn, pokud by se podniky nemohly domáhat náhrady škody, jež jim měla být způsobena právním jednáním (např. smlouvou), které je způsobilé omezovat nebo narušovat hospodářskou soutěž. SDEU zdůraznil, že žaloby na náhradu škody před soudy členských států EU mají potenciál podstatně přispět k zachování účinné hospodářské soutěže v rámci EU. A právě na základě těchto

---

¹⁸ Rozsudek ze dne 20. září 2001, *Courage Ltd v Bernard Crehan*, C-453/99, ECLI:EU:C:2001:465, bod 16

východisek *nemůže být a priori vyloučeno, aby taková žaloba byla podána stranou smlouvy, jež může být shledána v rozporu s pravidly hospodářské soutěže.*¹⁹

Toto rozhodnutí SDEU je zásadní pro účastníky zakázaných vertikálních dohod (a zejména pak pro ty podniky, jejichž dohody mají potenciál negativně ovlivnit obchod mezi členskými státy EU). SDEU potvrdil, že ta smluvní strana vertikální dohody, která se nachází vzhledem ke druhé smluvní straně v jednoznačně slabším postavení, může podat žalobu na náhradu škody (v případě vzniku škody), pokud její možnost vyjednat jiné znění smlouvy byla de facto omezena, či úplně vyloučena. SDEU odůvodnil své rozhodnutí zejména zásadou rovnocennosti a efektivity práva EU a zdůraznil, že národní soudy mají povinnost chránit práva, jež jsou jednotlivcům a podnikům garantována přímo ze SFEU. Pro případ, že by však smluvní strana (strana žalující) byla zásadní mírou odpovědná za narušení hospodářské soutěže, umožnil SDEU národním soudům v těchto případech zamítnout žalobu a nároky takového žalobce. SDEU svým rozhodnutím určil, že anglická soudní praxe (nemožnost domáhat se náhrady škody ze svého vlastního protiprávního jednání) je v případě soukromoprávního vymáhání soutěžního práva částečně nekompatibilní s právem EU. Již v tomto rozhodnutí SDEU zdůraznil nutnost zajištění efektivního soukromoprávního vymáhání soutěžního práva na národní úrovni. Odborná veřejnost začala označovat porušení článku 101 SFEU a s tím spojené právo podat žalobu na náhradu škody jako tzv. *Euro-tort*. Rozhodnutí ve věci *Courage v. Crehan* potvrdilo odklon od doktríny, která stanovila, že právo EU obecně nevytváří nové typy žalob na národní úrovni členských států EU. Lze konstatovat, že se jednalo o přirozený vývoj v době, kdy se odborná veřejnost zabývala přímým účinkem práva EU a žalobami na mimosmluvní odpovědnost, která vznikla

---

¹⁹ Rozsudek ze dne 20. září 2001, *Courage Ltd v Bernard Crehan*, C-453/99, ECLI:EU:C:2001:465, bod 28

z porušení norem práva EU.²⁰ Jako příklad lze zmínit dřívější rozhodnutí SDEU ve věci *Francovich*, které stanovilo odpovědnost členského státu EU za neprovedení směrnice.²¹

Mám za to, že rozhodnutí ve věci *Courage v. Crehan* mělo signifikantní podíl na dalším vývoji soukromoprávního vymáhání škody. Ostatně na toto rozhodnutí často SDEU, či generální advokáti dále odkazovali. Tak například Generální advokát Francis Jacobs ve svém stanovisku k případu, který se týkal německých svazů zdravotních pojišťoven, argumentuje, že závěry z judikátu *Courage v. Crehan* lze uplatnit i na rozhodnutí soudu o předběžném opatření.²²

V klíčovém rozhodnutí *Manfredi* SDEU judikoval, že náhradu škody, kterou mohou poškození žalovat, nepředstavuje pouze náhrada reálné škody (nákladů ve smyslu *damnum emergens*), ale též ušlé příležitosti výdělku (*lucrum cessans*) a úrok.²³ SDEU též přiznal poškozeným právo žalovat exemplární nebo represivní náhradu škody (*punitive damages*) v případech soukromoprávního vymáhání soutěžního práva, pokud národní úprava členských států umožňuje i u jiných typů žalob nárokovat tyto speciální odstrašující částky náhrady škody. Rozhodnutí ve věci *Manfredi* bylo též zásadní z hlediska problematiky promlčení (k tomu více v kapitole 2.3. *Promlčení, časová působnost a význam rozhodnutí soutěžního úřadu*). SDEU v tomto případě též zmínil

---

²⁰ DUNNE, Niamh. Antitrust and the Making of European Tort Law. *Oxford Journal of Legal Studies*. 2016, 36(2), 366-399. DOI: 10.1093/ojls/gqv027. ISSN 0143-6503. [online]. [cit. 2018-07-05] Dostupné také z: <https://academic.oup.com/ojls/article-lookup/doi/10.1093/ojls/gqv027>

²¹ Rozsudek ze dne 19 listopadu 1991, *Andrea Francovich, Danila Bonifaci a další v. Italská republika*, C-6/90 a C-9/90, ECLI:EU:C:1991:428

²² Stanovisko generálního advokáta Francis Jacobse ze dne 22. května 2003, *AOK-Bundesverband a další*, C-264/01, ECLI:EU:C:2003:304, bod 104

²³ Rozsudek ze dne 13. července 2006, *Manfredi*, spojené věci C-295/04 - C-298/04, ECLI:EU:C:2006:461, bod 95

nutnost prokázání příčinné souvislosti, totiž že každá osoba je oprávněna požadovat náhradu škody, pokud existuje příčinná souvislost mezi dohodou nebo jednáním porušující články 101 a utrpěnou újmou.²⁴

SDEU rozhodl v případě **GT-Link**,²⁵ že Dánskem vlastněná obchodní společnost, spravující námořní a drážní infrastrukturu (přístav Gedser), je právně způsobilá k tomu, aby byla zažalována na náhradu škody z protisoutěžního jednání, kterého se dopustila v souvislosti se zneužitím svého dominantního postavení (čl. 102 SFEU). Spediční dopravce společnost GT-Link zažalovala společnost spravující přístav Gedser za vynucování nadměrně vysokých a diskriminačních poplatků za přístup do přístavu. Dánský vrchní soud (Østre Landsret) následně položil SDEU předběžnou otázku týkající se možnosti poškozených domáhat se plného odškodnění po škůdci, který porušil čl. 102 SFEU. Soudní dvůr EU takové právo poškozených potvrdil a pomyslně tak připravil cestu ke svému rozhodnutí *Courage v. Crehan*, ve kterém toto právo poškozených přiznal z porušení čl. 101 SFEU. Obecně lze konstatovat, že závěry SDEU týkající se problematiky soukromoprávního vymáhání soutěžního práva judikované v případech porušení čl. 101 SFEU je možné analogicky použít i na případy porušení čl. 102 SFEU.

---

²⁴ Rozsudek ze dne 13. července 2006, Manfredi, spojené věci C-295/04 - C-298/04, ECLI:EU:C:2006:461, bod 63

²⁵ Rozsudek ze dne 17. července 1997, GT-Link v De Danske Statsbaner, C-242/95, ECLI:EU:C:1997:376

1.2. Přístup k důkazům

1.2.1. Pfeiderer

Za další zcela zásadní případ, který určil další vývoj soukromoprávního vymáhání soutěžního práva, pokládám rozhodnutí Soudního dvora EU z roku 2011 ve věci *Pfleiderer*.²⁶ Jedná se o rozhodnutí, které bylo vydáno o deset let později než kauza *Courage v. Crehan*. Rozhodnutí *Pfleiderer* je klíčové, protože se v něm SDEU zabývá otázkou zpřístupňování dokumentů ze správního spisu pro účely podání následné žaloby na náhradu škody. Případ je o to více důležitý, neboť řeší i speciální postavení dokumentů z programu leniency, tedy z programu shovívavosti.

Z hlediska skutkové podstaty případu je nutné zmínit, že německý úřad pro ochranu hospodářské soutěže - Bundeskartellamt vydal dne 21. ledna 2008 rozhodnutí, ve kterém shledal porušení soutěžních norem ze strany tří evropských výrobců dekorativních papírů, kteří uzavírali zakázané dohody o cenách a společně koordinovali uzavírání výrobních kapacit. Peněžité sankce byla vyměřena ve výši 62 milionů eur. Rozhodnutí bylo založeno mimo jiné na informacích, jež Bundeskartellamt získal v rámci programu shovívavosti.

Obchodní společnost Pfeiderer měla uzavřenou odběratelskou smlouvu s výše uvedenými podniky, a byla tak proto jedním z poškozených podniků výše uvedeného protisoutěžního jednání kartelistů. Dne 26. února 2008 proto společnost Pfeiderer požádala Bundeskartellamt o zpřístupnění veškerého spisového materiálu vztahujícího se k předmětné kauze. Svoji žádost odůvodnila společnost tak, že dokumenty, které jsou založeny ve spise, jsou nezbytné k získání dostatečně přesvědčivých argumentů, které

---

²⁶ Rozsudek ze dne 14. června 2011, Pfeiderer, C-360/09, ECLI:EU:C:2011:389

podpoří důkazní tvrzení společnosti Pfleiderer v zamýšlené následné žalobě na náhradu škody.

Německý Bundeskartellamt částečně nevyhověl této žádosti o nahlédnutí do spisu. Hlavním argumentem německého soutěžního úřadu byla ochrana existence programu shovívavosti. Proti tomuto rozhodnutí podala společnost Pfleiderer odvolání k okresnímu soudu v Bonnu. V soudním řízení bylo nutné posoudit a vyvážit dva hlavní a základní zájmy v soutěžním právu vztahující se k přístupu k důkazům v rámci následných žalob. Na straně jedné se jedná o veřejnoprávní zájem soutěžních úřadů členských států EU, či Komise na zajištění efektivity a popularity programu shovívavosti. Tyto programy motivují podniky k ohlášení vlastního protisoutěžního jednání vůči soutěžním úřadům. Takové ohlášení, pokud je učiněno dostatečně určitě, může vést ke snížení administrativních nákladů ze strany soutěžního úřadu. Pro podniky je takový program atraktivní v tom ohledu, že mohou dosáhnout i plné imunity a není jim pak v odsuzujícím rozhodnutí vyměřena pokuta.²⁷ Na druhé straně, jak se v případě *Pfleiderer* ukázalo, je nutné připustit i existenci oprávněného zájmu poškozených z protisoutěžního jednání podniků na řádné a plnohodnotné uplatnění nároků ze vzniklé škody.

Okresní soud v Bonnu (Amtsgericht Bonn) se rozhodl položit SDEU předběžnou otázku vztahující se k vyřešení výše uvedeného konfliktu zájmů a hodnot ohledně zpřístupňování důkazů ze správního spisu soutěžního úřadu. Podstatu předběžné otázky zformuloval generální advokát Jan Mazák následovně: „...*zda a v jakém rozsahu může vnitrostátní orgán pro hospodářskou soutěž poskytnout informace, které mu byly dobrovolně sděleny členy kartelu na základě programu shovívavosti uvedeného orgánu,*

---

²⁷ K programu shovívavosti více například Leniency legislation. *European Commission* [online]. [cit. 2020-04-12]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/competition/cartels/legislation/leniency_legislation.html

poškozené třetí osobě, jež je hodlá využít pro přípravu žaloby na náhradu údajné škody způsobené kartelem.“²⁸

V případě *Pfleiderer* se SDEU názorově odchýlil od stanoviska generálního advokáta Jána Mazáka. Ten ve svém stanovisku k předmětné věci shledal, že úloha soutěžních úřadů je důležitá, a tedy že veřejnoprávní vymáhání soutěžního práva má významnější vliv na dodržování soutěžně-právních norem, než soukromoprávní vymáhání soutěžního práva, přičemž na samotné existenci programů shovívavosti je všeobecně uznávaný veřejný zájem. Na druhou stranu však reflektoval práva poškozených osob, jež nemají být ve svých právech na náhradu škody znevýhodněny. Jako vhodné řešení vzniklé situace navrhl, aby soutěžní úřady nezpřístupňovaly ty dokumenty, které jakkoliv přímo souvisí s programem shovívavosti (zejména sebeusvědčující prohlášení).²⁹ Všechny ostatní dokumenty, které mohou být jakkoliv relevantní pro podání žaloby na náhradu škody, by měly být zpřístupněny.³⁰

SDEU ve svém rozhodnutí zaujal podle mého názoru konzervativní stanovisko, protože pouze konstatoval, že soutěžní právo obecně nezakazuje poškozeným osobám, aby uplatňovaly svá práva na přístup do správních spisů. S ohledem na (tehdejší) absenci harmonizované úpravy soukromoprávního vymáhání soutěžního práva, rozhodl SDEU, že *jedině soudům členských států na základě jejich vnitrostátního práva přísluší,*

---

²⁸ Stanovisko generálního advokáta Jána Mazáka, přednesené dne 16. prosince 2010, C-360/09, ECLI:EU:C:2010:782, bod 13. a Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Okresním soudem v Bonnu (Německo) ze dne 9. září 2009, C-360/09 - *Pfleiderer*, C-360/09

²⁹ Stanovisko generálního advokáta Jána Mazáka, přednesené dne 16. prosince 2010, C-360/09, ECLI:EU:C:2010:782, bod 44 a 46. Evropská komise doporučovala rozlišovat mezi dokumenty, jež byly soutěžnímu orgánu poskytnuty dobrovolně za účelem zahájení programu shovívavosti, a těmi dokumenty, jež existovaly již před iniciováním této procedury.

³⁰ *Pokud by vnitrostátní orgán pro hospodářskou soutěž za stejných okolností, jako jsou okolnosti v původním řízení, odepřel přístup k takovým dokumentům, bylo by to v rozporu se základním právem na účinný procesní prostředek.* – *ibid* 29, bod 47

aby stanovily podmínky, za kterých musí být takový přístup povolen nebo odepřen, a musí přitom zvážit zájmy chráněné právem Unie.³¹ SDEU tak de facto rezignoval na vyvážení výše uvedených principů a poskytl soudcům členských států EU širou diskreci při rozhodování o zpřístupnění důkazů ze správních spisů soutěžních úřadů.³²

1.2.2. Donau Chemie

V roce 2013 měl SDEU možnost znovu rozhodnout o problematice přístupu k důkazům. Rakouský Vrchní zemský soud ve Vídni (Oberlandesgericht Wien) položil Soudnímu dvoru EU předběžnou otázku, která se týkala právního posouzení tehdy platného a účinného znění rakouského spolkového zákona, které podmiňovalo přístup třetích osob do správních spisů rakouského soutěžního úřadu udělením souhlasu účastníků daného správního řízení.³³ V praxi se takové ustanovení ukázalo jako překážka pro úspěšné podání následné žaloby na náhradu škody, neboť účastníci správního řízení odmítli svůj souhlas s přístupem poškozených do správního spisu v případě, označovaném jako kauza *Donau Chemie*. I v tomto případě bylo původní správní řízení iniciováno na základě důkazů získaných v rámci programu shovívavosti.

Na základě rozhodnutí *Pfleiderer* měly jednotlivé soudy členských států EU samy stanovit a posoudit podmínky, za kterých musí být povolen nebo odepřen přístup do správního spisu za účelem získání potřebných důkazů. SDEU však v rozhodnutí *Pfleiderer* dle mého názoru vycházel z obecného předpokladu, že dokumenty jsou

---

³¹ Rozsudek ze dne 14. června 2011, *Pfleiderer*, C-360/09, ECLI:EU:C:2011:389. Bod 33.

³² ASHTON, David, David HENRY, Frank MAIER-RIGAUD a Ulrich SCHWALBE. *Competition damages actions in the EU: law and practice*. Second edition. Northampton, Massachusetts: Edward Elgar Publishing, [2018]. ISBN 9781786430731. bod 4.102, str. 113

³³ Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Vrchním zemským soudem ve Vídni (Rakousko) ze dne 20. října 2011, *Donau Chemie a další*, C-536/11

v zásadě přístupné. Rozdíl oproti kauze *Pfleiderer* tak spočíval v zákonné úpravě, která ex lege umožňovala škůdcům, aby odmítli poškozeným přístup do správního spisu.

Generální advokát Nill Jääskinen ve svém stanovisku³⁴ uvedl, že procesní předpisy členských států EU mohou odlišně upravovat různé druhy soudních/správních řízení. Rozdílná úprava v případě přístupu do správního spisu vedeného v rámci řízení o porušení soutěžního práva EU tak podle něho neodporovala zásadě rovnocennosti práva EU. Posuzovaný rakouský právní předpis upravující přístup do spisu soutěžního úřadu označil za nepřiměřenou překážku práva na přístup k soudu a zdůraznil, že toto právo je mimo jiné zaručeno čl. 47 Listiny základních práv Evropské unie: *každý, jehož práva a svobody zaručené právem Unie byly porušeny, má za podmínek stanovených tímto článkem právo na účinné prostředky nápravy před soudem.*³⁵

SDEU ve svém rozhodnutí uvedl, že národní soudy mají nejenom povinnost aplikovat přímý účinek právních norem EU, ale též chránit práva, která tato ustanovení poskytují jednotlivcům.³⁶ SDEU ve svém rozhodnutí reflektoval svou předchozí judikaturu³⁷ a rozhodl, že ustanovení rakouského práva je neslučitelné s právem EU. SDEU sice potvrdil své rozhodnutí ve věci *Pfleiderer*, protože znovu zopakoval, že soudy členských států EU musí zvážit konkrétní okolnosti připuštění přístupu do správního spisu případ od případu, nicméně korektivem, kdy soudy musí zvážit odmítnutí práva na přístup k důkazům, by byla například konkrétní hrozba poškození

---

³⁴ Stanovisko generálního advokáta Nilla Jääskinen, přednesené dne 7. února 2013, C-536/11, ECLI:EU:C:2013:67. *Osoby, které nejsou účastníkem řízení, mohou do spisu kartelového soudu nahlédnout pouze se souhlasem účastníků řízení.*

³⁵ Listina základních práv Evropské unie ze dne 26. října 2012, 2012/C 326/02, OJ C 326, 26.10.2012, p. 391–407. Dostupná z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:12012P/TXT>

³⁶ Rozsudek ze dne 6. června 2013, Donau Chemie a další, C-536/11, ECLI:EU:C:2013:366, bod 22

³⁷ Pravidla pro uplatnění žalob na náhradu škody způsobené protisoutěžním jednáním nesmí být méně příznivá než ta, která se týkají jiných žalob – *zásada rovnocennosti*, a zároveň takové právní předpisy nesmí znemožňovat, či nadměrně ztěžovat výkon práv, která jsou přiznaná unijním právním řádem – *zásada efektivit*y, obdobně pak případy Crehan, či Manfredi, viz předešlé kapitoly.

veřejného zájmu. Za takový veřejný zájem SDEU označil i existenci programu shovívavosti.³⁸

Soudní dvůr Evropské unie nenásledoval poměrně progresivní názor generálního advokáta, který závěry z rozhodnutí *Courage v Crehan* obohatil o výše uvedený rozměr lidských práv.³⁹ Rozhodnutí ve věcech *Pfleiderer* a *Donau Chemie* navazovalo na dosavadní zdrženlivou praxi SDEU ve věcech přístupu osob do správního spisu Komise.⁴⁰ Jednalo se o rozhodnutí ve věcech *CDC Hydrogene Peroxide*,⁴¹ *Nizozemsko v. Komise*⁴² a *EnBW Energie*.⁴³ SDEU ve své judikatuře neposkytl jasné stanovisko, jak mají soudy členských států EU vykládat podmínku nezbytnosti a oprávněného zájmu, kteří žadatelé o přístup do správního spisu soutěžního úřadu museli osvědčit.

---

³⁸ Rozsudek ze dne 6. června 2013, *Donau Chemie a další*, C-536/11, ECLI:EU:C:2013:366, bod 48

³⁹ *Cartel File Disclosure to Damage Claimants in Donau Chemie*. The Antitrust Hotch Potch [online]. [cit. 2018-10-24]. Dostupné z: https://professorgeradin.blogs.com/professor_geradins_weblog/2013/06/cartel-file-disclosure-to-damage-claimants-in-donau-chemie.html

⁴⁰ JONES, Alison a B. E. SUFRIN. *EU competition law: text, cases, and materials*. Sixth edition. Oxford: Oxford University Press, [2016]. ISBN 978-0-19-872342-4. str. 1070

⁴¹ Rozsudek Tribunálu (čtvrtého senátu) ze dne 15. prosince 2011, *CDC Hydrogene Peroxide v. Komise*, T-437/08, ECLI:EU:T:2011:752

⁴² Rozsudek Tribunálu (šestého senátu) ze dne 13. září 2013, *Nizozemsko v. Komise*, T-380/08, ECLI:EU:T:2013:480

⁴³ Rozsudek Tribunálu (čtvrtého senátu) ze dne 22. května 2012, *EnBW Energie Baden-Württemberg v. Komise*, T-344/08, ECLI:EU:T:2012:242

Vzhledem k zaměření mé práce zařazuji pouze krátkou analýzu legislativního textu Směrnice, který do určité míry zrevidoval předešlou rozhodovací praxi SDEU.⁴⁴ Článek 6 Směrnice upravuje zpřístupňování důkazů obsažených ve spise vedeném u úřadu pro hospodářskou soutěž členského státu EU. Směrnice upravuje proceduru zpřístupňování důkazů pouze v rámci soudního řízení. To znamená, že poškozený musí zahájit příslušné soudní řízení a na jeho žádost může soud nařídit zpřístupnění požadovaných důkazů.⁴⁵

Směrnice rozlišuje tři hlavní typy dokumentů, které se nacházejí ve správním spisu. Na tzv. černé listině (*black list*) jsou zařazena prohlášení v rámci programu shovívavosti a návrhy na narovnání. Směrnice stanoví, že tyto dokumenty za žádných okolností nesmí být zpřístupněny. Legislativní definice „prohlášení v rámci programu shovívavosti“⁴⁶ významově odpovídá právnímu názoru generálního advokáta Jana

---

⁴⁴ K dalšímu studiu problematiky, včetně limitů a překážek zpřístupnění důkazů lze odkázat na Chirita, Anca D., *The Disclosure of Evidence under the ‘Antitrust Damages’ Directive 2014/104/EU. EU Competition and State Aid Rules: Public and Private Enforcement.* Tomljenović, V., Bodiroga-Vukobrat, N., Butorac Malnar, V. & Kunda, I. Berlin Heidelberg: Springer Verlag 5 (2018). [online] 27. června 2016 [cit. 2020-04-16]. Dostupné z SSRN: <https://ssrn.com/abstract=2800910>; či Druviete, Inese and Jerneva, Julija and Ravindran, Aravamudhan Ulaganathan, *Disclosure of Evidence in Central and Eastern European Countries in Light of the Implementation of the Damages Directive (April 9, 2018).* Yearbook of Antitrust and Regulatory Studies, 2017. [online] 9. dubna 2018 [cit. 2020-04-16]. Dostupné z SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3159088>

⁴⁵ Žádosti o přístup do správního spisu bez zahájení soudního řízení se i nadále řídí v případě žádostí o přístup k dokumentům Komise Nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1049/2001 ze dne 30. května 2001 o přístupu veřejnosti k dokumentům Evropského parlamentu, Rady a Komise; či v případě ÚOHS pak dle § 38 odst. 2 správního řádu – zák. č. 500/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů (osvědčení právního zájmu).

⁴⁶ Článek 2 odst. 16 Směrnice: *ústní nebo písemné prohlášení dobrovolně poskytnuté podnikem či fyzickou osobou nebo jejich jménem orgánu pro hospodářskou soutěž, nebo záznam takového prohlášení, popisu-jící poznatky tohoto podniku či fyzické osoby ohledně kartelu a jejich úlohy v něm, které vyhotovily výslovně za tím účelem, aby jim po předložení orgánu pro hospodářskou soutěž byla v rámci programu shovívavosti prominuta nebo snížena pokuta; toto prohlášení nezahrnuje již existující informace;*

Mazáka v kauze *Pfleiderer*, protože veškeré informace a dokumenty, které přímo nesouvisí s dobrovolným sebeusvědčujícím prohlášením, mohou být poškozeným zpřístupněny. Směrnice tak podle mého názoru poskytla mnohem vyšší standart ochrany pro poškozené (za současného zachování práv účastníků programů shovívavosti), než pre-judikatura SDEU, která vyžadovala provedení vyvažovacího testu oprávněných zájmů na zveřejnění důkazů, jehož výsledek se z povahy věci mohl případ od případu velmi lišit.

Odborná literatura upozorňovala, že tento test má základ v primárním právu a Směrnice mu tak odporuje, když stanoví odlišná pravidla.⁴⁷ Na druhou stranu je však nutné zmínit, že samotný SDEU vytvořil tento test z důvodu neexistence právní úpravy, která nyní v podobě Směrnice a transponovaných právních předpisů v členských státech EU již existuje, a proto se ztotožňuji s názorem, že předchozí judikatura SDEU se již na nové případy neuplatní.⁴⁸ Lze konstatovat, že toto řešení by snad definitivně v budoucnu mělo přinést spravedlivé a jasné kritérium, jak nakládat s důkazy, kterými se podniky samy od sebe přiznávají k odpovědnosti za své protisoutěžní jednání. V praxi se však stále ještě objevují případy, na které se neuplatní harmonizovaná právní úprava Směrnice. V takových kauzách se stále potvrzuje spíše restriktivní přístup soudů k umožnění přístupu poškozených k informacím obsažených ve správních spisech úřadů na ochranu hospodářské soutěže.⁴⁹

---

⁴⁷ Wagner-von Papp, Florian, *Access to Evidence and Leniency Materials*. [online]. 18. února 2016, [cit. 2020-04-16]. poznámka pod čarou č. 365 a příslušný text. Dostupné z SSRN: <https://ssrn.com/abstract=2733973>

⁴⁸ ASHTON, David, David HENRY, Frank MAIER-RIGAUD a Ulrich SCHWALBE. *Competition damages actions in the EU: law and practice*. Second edition. Northampton, Massachusetts: Edward Elgar Publishing, [2018]. ISBN 9781786430731. str. 120, bod 4.129.

⁴⁹ VANDENBORRE, Ingrid, Thorsten GOETZ a Andreas KAFETZOPOULOS. *Access to the EU Commission's File or Decision for Purposes of Damages Claims, and Confidentiality of Information under European Competition Law*. *Journal of European Competition Law & Practice* [online]. 2018,

Druhý katalog důkazů bývá označován jako tzv. šedá listina (*grey list*). Jedná se o všechny dokumenty, které byly **vypracované** úřady pro ochranu hospodářské soutěže nebo účastníky správního řízení, či jinými subjekty během správního řízení o porušení soutěžního práva. Takové důkazy je možné zpřístupnit až poté, co úřad pro ochranu hospodářské soutěže ukončí správní řízení přijetím rozhodnutí ve věci, či jinak (např. odložení věci). K této kategorii důkazů náleží i prohlášení do procedury narovnání, které však podnik vzal zpět.⁵⁰

Na tomto místě je nutné poukázat na zásadní rozpor mezi textem Směrnice a českým Zákonem. Dle komentáře k Zákonu náleží na *grey list* takové dokumenty, které „...naopak nad rámec Směrnice jdoucí definice informací, které **byly předloženy** výslovně pro účely správního řízení [tj. ve smyslu odst. 2 písm. c) – šedá listina], kvůli absenci tohoto mantinelu podle čistě textového výkladu pokrývá veškeré existující informace, které soutěžitel předloží orgánu ochrany. Takový výklad by byl v rozporu s požadavkem Směrnice na exaktní vymezení chráněných informací. Jak již však bylo řečeno výše, není zřejmé, zda bude možné tento rozpor v praxi překonat eurokonformním výkladem gramaticky jinak jasného ustanovení NáhŠkHS. V tomto ohledu bude nutné vyčkat na judikaturu, ustanovení novelizovat, případně vyčkat rozhodnutí SDEU o předběžné otázce.“⁵¹ Dle mého názoru je naprosto nepřipustné, aby se určitá kategorie důkazů, které přísluší zcela logicky nižší ochrana, stala pro žalobce nepřístupná, pouhý rigidní textualistický výklad by neměl obstát. České soudy budou muset v rámci své rozhodovací činnosti vzít v potaz i historický vývoj rozhodovací

9(10), 655-665 [cit. 2020-04-16]. DOI: 10.1093/jeclap/lpy070. ISSN 2041-7764. Dostupné z: <https://academic.oup.com/jeclap/article/9/10/655/5234219>

⁵⁰ KINDL, Jiří. Zákon o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže: komentář. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-728-6. str. 243, bod 22.

⁵¹ KINDL, Jiří. Zákon o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže: komentář. V Praze: C.H. Beck, 2018. ISBN 978-80-7400-728-6. Komentář k § 2 odst. 2

praxe SDEU, zejména pak rozhodnutí *Pfleiderer* a náležitě zvážit zájmy chráněné právem Evropské unie, které jsou již nyní zcela konkrétně stanoveny ve Směrnici.

Třetí skupina důkazů není ve Směrnici, či Zákoně výslovně zmiňována, jedná se o zbytkovou klauzuli (*white list*), která představuje všechny informace a důkazy, které existovaly nezávisle na jakémkoliv řízení soutěžního úřadu členského státu EU. Typicky se jedná o důkazy protisoutěžního jednání, které byly získány v rámci místního šetření (např. e-mailová komunikace mezi podniky).

1.3.Výtahy a eskalátory

Sama Evropská komise se v roce 2008 rozhodla podat žalobu na náhradu škody za vzniklou újmu z protisoutěžního jednání podniků. V předchozím roce (2007) totiž Komise uložila pokuty v souhrnné výši přesahující 992 miliónů eur, a to celkem čtyřem hlavním výrobcům výtahů a eskalátorů za kartelovou dohodu typu bid-rigging.⁵² Tyto podniky (holdingové skupiny Otis, Kone, Schindler a ThyssenKrupp) v letech 1995 - 2005 uzavíraly zakázané dohody za účelem získání plnění ve veřejných zakázkách. Podniky si tedy rozdělovaly relevantní trh mezi sebou. Komise v rámci šetření získala důkazy, že takto si podniky rozdělovaly i veřejné zakázky vypsane pro sídla orgánů Evropské unie. Konkrétně se vytýkané jednání týkalo zakázek na instalaci, údržbu a obnovu výtahů a eskalátorů v několika budovách Rady Evropské unie, Evropského parlamentu, Komise, Evropského

---

⁵² Rozhodnutí Komise ze dne 21. února 2007, Výtahy a eskalátory, COMP/E-1/38.823, [online] [cit. 2020-04-16]. Dostupné z:

https://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_38823

K této kauze existují i následná rozhodnutí SDEU, která potvrdila rozhodnutí Komise. Jedná se o rozsudek ze dne 15. června 2012, *Otis Luxembourg a další v. Komise*, C-494/11 P, ECLI:EU:C:2012:356; Rozsudek ze dne 18. července 2013, *Schindler Holding a další v. Komise*, C-501/11 P, ECLI:EU:C:2013:522.

hospodářského a sociálního výboru, Výboru regionů Evropské unie a Úřadu pro publikace Evropské unie. Tyto orgány a úřady mají svá sídla v Belgii nebo Lucembursku.

Komise podala předmětnou žalobu z titulu zastupování právních věcí Evropského společenství ve smyslu 335 SFEU za všechny poškozené orgány EU. Jednalo se o hromadnou žalobu, jež předběžně zněla na 7.061.688 eur (bez úroků a nákladů řízení). Tento případ je označován jako kauza *výtahy a eskalátory*.

Obchodní soud v Bruselu (*Rechtbank van koophandel te Brussel*), před kterým bylo toto civilní řízení iniciováno, položil předběžnou otázku k SDEU, neboť nebylo zřejmé, zda Evropská komise může zastupovat ostatní orgány EU (bez plné moci, či výslovného zmocnění, pověření). Druhá předběžná otázka Obchodního soudu v Bruselu se týkala vyjasnění, zda podáním žaloby nebyl porušen článek 47 Listiny základních práv Evropské unie. Tedy zda nebylo porušeno právo na spravedlivý proces a rovnost zbraní žalovaných, když to byla sama Komise, kdo vydal rozhodnutí, kterým byly podniky shledány vinnými z protisoutěžního jednání, a která na základě tohoto rozhodnutí žalovala předmětné podniky (a bývalé účastníky řízení před Komisí) o náhradu škody. Rozhodnutí Komise ve věci samé je pro soud členského státu EU závazné, a to dle čl. 16 odst. 1 Nařízení č. 1/2003.⁵³ Předkládající soud tak řešil otázku, zda Komise není de facto soudcem i stranou ve vlastní věci, takové postavení by však bylo v rozporu se zásadou *nemo iudex in sua causa*.⁵⁴

---

⁵³ Nařízení Rady (ES) č. 1/2003 ze dne 16. prosince 2002 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v článcích 81 a 82, Úř. věst. L 1, 4.1.2003, čl. 16: *Pokud vnitrostátní soudy rozhodují o dohodách, rozhodnutích nebo jednáních podle článků 81 nebo 82 Smlouvy, které jsou již předmětem rozhodnutí Komise, nemohou rozhodnout v rozporu s rozhodnutím přijatým Komisí.*

Před přijetím Nařízení č. 1/2003 byla vykládána zásada loajální spolupráce mezi vnitrostátními soudy a Komisí (nevydání rozhodnutí, které by bylo v rozporu s předchozím rozhodnutím Komise) zejména na základě rozsudku Soudního dvora ze dne 14. prosince 2000, *Masterfoods and HB*, C-344/98, ECLI:EU:C:2000:689, bod 52.

⁵⁴ Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Obchodním soudem v Bruselu (Belgie) ze dne 28. dubna 2011, *Otis a další*, C-199/11.

SDEU rozhodl, že na základě unijního práva je Komise plně oprávněna zastupovat Evropskou unii před jakýmkoliv soudem členského státu EU, který rozhoduje o žalobě na náhradu škody, která byla způsobena EU protisoutěžním jednáním (v dané věci kartelovou dohodou, jež ovlivnila veřejné zakázky zadané různými orgány a institucemi EU). Komise k takovému zastupování nepotřebuje žádné speciální zmocnění od orgánů či institucí EU.⁵⁵

Soudní dvůr EU odkázal na svou precedenci (rozhodnutí ve věci *Courage v. Crehan, Manfredi*) a shrnul, že pokud je každá osoba oprávněna domáhat se náhrady škody ze vzniklé újmy způsobené protisoutěžním jednáním podniků, je nutné toto právo vykládat tak, že náleží i Evropské unii. Rovnost zbraní nebyla dle SDEU narušena, neboť legalitu aktů orgánů EU je možné přezkoumat unijním soudem (účastníci správního řízení mohou podat žalobu k SDEU). SDEU shrnul, že soud členského státu EU sice musí respektovat rozhodnutí Komise (uznání existence protisoutěžního jednání), ale zároveň mu stále přísluší *posouzení existence škody a přímé příčinné souvislosti mezi touto škodou a dotčenou kartelovou dohodou nebo praktikou*.⁵⁶

Komise ve svém vyjádření k žalobě uvedla, že při vlastním sepisu žaloby vycházela pouze z informací obsažených ve veřejně dostupném znění rozhodnutí, tak jako to může činit jakákoliv jiná osoba. Pověřené útvary Komise (Úřady pro infrastrukturu a logistiku v Bruselu a Lucemburku) neměly přístup ke spisu generálního ředitelství pro hospodářskou soutěž, které vedlo předmětné správní řízení. SDEU uzavřel, že z tohoto důvodu je Komise v naprosto rovném postavení s jakýmkoliv jiným jednotlivcem a zásada rovnosti zbraní tak byla dodržena.

---

⁵⁵ Rozsudek ze dne 6. listopadu 2012, *Otis a další*, C-199/11, ECLI:EU:C:2012:684, bod 36.

⁵⁶ Rozsudek ze dne 6. listopadu 2012, *Otis a další*, C-199/11, ECLI:EU:C:2012:684, bod 65.

Obchodní soud v Bruselu (po obdržení výše uvedeného rozhodnutí SDEU ohledně položených předběžných otázek) zamítl žalobu Komise, a to z důvodu nedostatku důkazů.⁵⁷ Komise dle soudu nedostatečně jasně prokázala příčinnou souvislost mezi vzniklou újmou a protiprávním jednáním výrobců výtahů. Bruselský soud se též prohlásil nepřislušným k rozhodování té části věci, jež se týkala institucí v Lucembursku. Bruselský soud též rozhodl, že Komise nedostatečně jasně prokázala výši škody, již měla utrpět v důsledku kartelu při veřejných zakázkách. Dle soudu bylo možné, že kartelisté vůbec nezvyšovali ceny. Soud tak neuznal ekonomickou argumentaci a analýzu Komise, jež se snažila prokázat, že existující kartelovou dohodou ztratily orgány Evropské unie možnost poptávat na trhu levnější výtahy a eskalátory. Taková ekonomická argumentace bývá zmiňována velice často v rozhodnutích Komise, nicméně Obchodní soud v Bruselu vyžadoval přesná čísla a hodnoty pro určení výše škody, nikoliv ekonomické teoretické modely.

Evropská komise se proti nepříznivému rozhodnutí první instance odvolala a požádala belgický odvolací soud o zpřístupnění důkazů ze správního spisu, aby mohla podpořit svá žalobní tvrzení.⁵⁸ Odvolací soud vyhověl takové žádosti o zpřístupnění důkazů a dne 28. října 2015 nařídil Evropské komisi, aby zpřístupnila relevantní dokumenty ze správního spisu daného případu a též, aby čtyři žalované společnosti zpřístupnily některé dokumenty týkající se předmětného sporu. Proti takovému předběžnému opatření se žalovaní odvolali, nicméně Nejvyšší soud v Belgii rozhodl, že požadavek na zpřístupnění důkazů je legitimní. Nejvyšší soud provedl balanční test dle rozhodnutí SDEU v kauze Donau Chemie a uzavřel, že zpřístupnění důkazů nenaruší veřejný zájem na ochranu

---

⁵⁷ L'ECLUSE, Petr. European Union Loses Damages Claim in Lifts and Escalators Cartel Case. LexGo.be [online]. 22. prosince 2014 [cit. 2018-10-17]. Dostupné z: <https://www.lexgo.be/en/papers/distribution-concurrence-consommation/competition-law/european-union-loses-damages-claim-in-lifts-and-escalators-cartel-case.91397.html>

⁵⁸ MATON, Anthony a Laurent GEELHAND. European Commission is appealing the Belgian court's judgment on damages against elevators and escalators manufacturers [online]. 1. února 2015 [cit. 2018-10-17]. Dostupné z: https://www.hausfeld.com/uploads/documents/Hausfeld_Elevators_Briefing_February_2015.pdf

programu shovívavosti. Důkazy ze spisu byly také již více než 10 let staré, soud proto neshledal opodstatněnou argumentaci žalovaných, že dojde ke zveřejnění obchodního tajemství.⁵⁹

Soudní řízení je v době vzniku této rigorózní práce stále ve fázi řízení před odvolacím soudem II. instance, který by měl rozhodnout o případné náhradě škody.

Prozatím stejně neúspěšná jako Evropská komise byla i belgická vláda, která též žalovala náhradu škody ze stejného případu kartelu výtahů a eskalátorů. Obchodní soud v Bruselu opět shledal na straně žalované nedostatek důkazů o výši škody.⁶⁰

Na základě výše uvedené kauzy výtahů a eskalátorů bylo zahájeno i několik dalších civilních řízení v členských státech EU (zejména v Nizozemí⁶¹ a Rakousku). Dále se věnuji dvěma předběžným otázkám, které podaly rakouské soudy. V prvním případě rakouský správce železniční dopravní cesty ÖBB-Infrastruktur AG zažaloval v Rakousku výše uvedené čtyři výrobce výtahové techniky (společnosti Kone, Otis, Schindler a ThyssenKrupp), a to na základě výše zmíněného rozhodnutí Komise ve věci výtahů a eskalátorů (a následného správního řízení před rakouským soutěžním úřadem). ÖBB-Infrastruktur AG je pověřena výstavbou a údržbou nádraží v celém Rakousku,

---

⁵⁹ DEWISPELAERE, J. a J. VUYLSTEKE. Belgium · Belgian Supreme Court Confirms Heavy Burden of Proof to Oppose Disclosure of Leniency Documents to Parties Claiming Damages in Follow-On Proceedings. *European Competition and Regulatory Law Review* [online]. 2018, 2(4), 290-292 [cit. 2020-04-18]. DOI: 10.21552/core/2018/4/8. ISSN 25103148. Dostupné z:

<http://core.lexxion.eu/article/CORE/2018/4/8>

⁶⁰ PLATTEAU, Koen. Court dismisses damages claims against elevator cartel – again. Lexology [online]. 4. dubna 2015 [cit. 2018-10-17]. Dostupné z: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=862a053c-92f2-4141-b1e2-042c10b28c12>

⁶¹ BREDENOORD-SPOEK, Marieke. Commission decision used as point of reference in cartel damages case [online]. [cit. 2020-04-18]. Dostupné z: <https://www.stibbe.com/en/news/2019/june/commission-decision-used-as-point-of-reference-in-cartel-damages-case>

byla tak kartelovou dohodou významně dotčena, a proto žalovaná náhrada škody představovala více než 8 miliónů eur. ÖBB-Infrastruktur AG požadovala část z nárokované kompenzace újmy i z tzv. **účinků cenového deštníku** (anglicky *umbrella effects* či *umbrella pricing*). Správce infrastruktury totiž prokazoval svou škodu způsobenou i ze strany dodavatelů, kteří se sice přímo kartelové dohody neúčastnili, nicméně poskytovali své výrobky a služby za zvýšenou kartelovou cenu, a to z důvodu existence kartelové dohody a jejích účinků na trhu výtahů a eskalátorů.

ÖBB-Infrastruktur AG musela dokázat příčinnou souvislost mezi vznikem újmy a protisoutěžním jednáním. Dodavatelé se však žádného protisoutěžního jednání nedopustili. Tehdejší pravidla hospodářské soutěže neupravovala žádný zákonný postup, jak přičíst škůdcům jednání podniků, které se sice protisoutěžního jednání neúčastnily, ale v důsledku protisoutěžního jednání škůdců upravovaly své ceny. Jednalo se o tzv. paralelní jednání, které není soutěžním právem EU zakázáno (podniky se přizpůsobují existujícímu jednání svých konkurentů).⁶² Rakouský Nejvyšší soudní dvůr (*Oberster Gerichtshof*) proto položil SDEU předběžnou otázku, zda rakouská úprava, která nepřipouštěla takovou přičitatelnost, neodporuje zásadě efektivity práva EU.⁶³

---

⁶² K otázce paralelního jednání např. Rozsudek ze dne 31. března 1993, A. Ahlström Osakeyhtiö a další proti Komisi Evropských společenství, spojené věci C-89/85, C-104/85, C-114/85, C-116/85, C-117/85 a C-125/85 až C-129/85, ECLI:EU:C:1993:120.

⁶³ Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Nejvyšším soudním dvorem (Rakousko) ze dne 3. prosince 2012, Kone AG a další v. ÖBB-Infrastruktur AG, C-557/12:

Je třeba vykládat článek 101 SFEU (článek 81 ES, článek 85 SES) v tom smyslu, že se každý může domáhat na účastníkovi kartelu rovněž náhrady škody, kterou mu způsobil subjekt, který nebyl účastníkem kartelu, ale pod vlivem zvýšených tržních cen zvyšuje ceny svých výrobků v míře větší, než by tak činil bez existence kartelu (umbrella-pricing), takže zásada efektivity, kterou formuloval Soudní dvůr Evropské unie, vyžaduje přiznání nároku podle vnitrostátního práva?

Generální advokátka Juliane Kokott ve svém stanovisku plně podpořila teorii existence účinků cenového deštníku. Pro domněnku **přímé příčinné souvislosti** podle ní postačovala již ta skutečnost, že účinky cenového deštníku je nutné vždy obecně předvídat a jejich náhrada je tak proto v souladu s cíli unijního práva.⁶⁴ Ona předvídatelnost takového chování soutěžitelů je dána tím, že podniky na trhu zcela běžně přebírají cenové impulzy. Tyto impulzy však v předmětné kauze vycházely ze zakázané kartelové dohody a dle generální advokátky tak musely jít k tíži kartelistů automaticky.

SDEU se s výše uvedeným názorem generální advokátky ztotožnil (ačkoliv byl v odůvodnění svého rozhodnutí zdrženlivější) a ve svém rozhodnutí potvrdil existenci účinků cenových deštníků a možnost domáhat se náhrady vzniklé škody z těchto účinků po účastnících kartelových dohod.⁶⁵

Lze se ztotožnit s názorem, že zejména tam, kde na trhu existuje oligopolistická struktura (malý počet konkurentů), budou žalobci schopni relativně snadno dokázat, že účastníci kartelové dohody museli předvídat následek účinku cenového deštníku.⁶⁶ V ostatních případech bude takové dokazování vyžadovat nákladnou ekonomickou analýzu trhu a tržních rozhodnutí podniků.

Druhou předběžnou otázku, která souvisela s kauzou výtahy a eskalátory, položil v roce 2018 opět rakouský Nejvyšší soudní dvůr (*Oberster Gerichtshof*), který se SDEU dotázal, zda **poskytovatelé veřejné podpory** mohou požadovat náhradu škody, která

---

⁶⁴ Stanovisko generální advokátky Juliane Kokott přednesené dne 30. ledna 2014, Kone AG a další C-557/12, ECLI:EU:C:2014:45, bod 83.

⁶⁵ Rozsudek Soudního dvora ze dne 5. června 2014, Kone AG a další v. ÖBB-Infrastruktur AG, C-557/12, ECLI:EU:C:2014:1317, 33 a 37.

⁶⁶ KUNCOVÁ, Lucie. Legitimace v řízení o žalobách na náhradu škody v soutěžních věcech. *Právník*. 2018(12), 1013.

byla způsobena protisoutěžním jednáním podniků na relevantním trhu. Časově již sice tato předběžná otázka nespadá do rozhodnutí SDEU před publikací Směrnice, mám však za to, že je vhodné tento případ zmínit v této kapitole rigorózní práce, neboť s souvisí s kauzou *výtahy a eskalátory*.

Spolková země Horní Rakousko poskytovala veřejnou podporu (přímé dotace, dotace na splátky anuity a podpůrné úvěry) za účelem výstavby sociálních bytů. Tyto veřejné podpory představovaly část celkových nákladů na výstavbu těchto bytů. Výše celkových nákladů na daném trhu však byla dotčena kartelem výtahů a eskalátorů, a proto i objem veřejné podpory byl vyšší než v případě, kdy by trh nebyl pokřiven protisoutěžním jednáním. Spolková země Horní Rakousko proto podala žalobu na náhradu škody proti dotčeným výrobcům výtahů. Rakouské soudy však náhrady škody nechtěly přisoudit, neboť tvrdily, že škoda spolkové země Horní Rakousko není přímá a podle rakouského práva nemá dostatečnou souvislost s účelem zákazu kartelových dohod (neuplatní se přímý účinek čl. 101 a ochrana jeho cílů), neboť Horní Rakousko neutrpělo škodu jako poskytovatel nebo zájemce na trhu dotčeném dohodou o cenách. Rakouský Nejvyšší soudní dvůr reflektoval závěry v kauze *Kone AG*, a podal proto další předběžnou otázku o slučitelnosti tohoto rakouského řešení s unijním právem.⁶⁷

Stanovisko k danému případu vypracovala generální advokátka Juliane Kokott, která též zpracovala stanovisko v předchozí kauze *Kone AG*, což ji umožnilo navázat na své předchozí úvahy a argumenty, neboť i v tomto případě se jednalo o otázku příčinné souvislosti. Juliane Kokott došla k závěru, že v souladu s účelem ochrany článku 101 SFEU je nahraditelná každá škoda, která je v příčinné souvislosti s porušováním tohoto ustanovení. Dle generální advokátky se na poskytovatele veřejných podpor vztahuje účel ochrany zákazu cenových dohod podle článku 101

---

⁶⁷ Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Nejvyšším soudním dvorem (Rakousko) ze dne 29. června 2018, *Otis Gesellschaft m.b.H. a další v. Land Oberösterreich a další*, C-435/18

SFEU. Takové subjekty (i když nejsou ekonomicky aktivní na daném trhu) proto mohou požadovat náhradu škody, pokud jim v důsledku cenové dohody vznikla skutečná škoda a mezi touto škodou a dotčenou cenovou dohodou existuje dostatečně přímá souvislost.⁶⁸

SDEU ve svém rozhodnutí potvrdil, že článek 101 SFEU musí být vykládán v tom smyslu, že *osoby, které nepůsobí jako dodavatel či kupující na trhu dotčeném kartelovou dohodou, avšak poskytly dotace ve formě podpůrných půjček kupujícím výrobků nabízených na tomto trhu, mohou požadovat, aby podnikům, které se účastnily této kartelové dohody, byla uložena náhrada škody, kterou utrpěly v důsledku toho, že částka těchto dotací byla vyšší, než by byla za neexistence uvedené kartelové dohody, takže tyto osoby nemohly použít tento rozdíl na jiné ziskovější účely.*⁶⁹

Lze tedy shrnout, že jakákoli újma, která má příčinnou souvislost s porušením článku 101/102 SFEU, je schopná založit každému poškozenému právo na náhradu škody, a to zejména za účelem zachování účinku těchto ustanovení SFEU. SDEU též znovu potvrdil, že soukromoprávní vymáhání soutěžního práva představuje důležitou součást ochrany hospodářské soutěže na trhu.⁷⁰ Rozhodnutí SDEU má dle mého názoru signifikantní dopad na rozšíření okruhu potencionálních žalobců, zejména ministerstev financí a jiných státních úřadů členských států EU, které nakládají s veřejnými prostředky daňových poplatníků.

---

⁶⁸ Stanovisko generální advokátky Juliane Kokott přednesené dne 29. července 2019, *Otis Gesellschaft m.b.H. a další v. Land Oberösterreich a další*, C-435/18, ECLI:EU:C:2019:651, bod 97.

⁶⁹ Rozsudek ze dne 12. prosince 2019, *Otis Gesellschaft m.b.H. a další v. Land Oberösterreich a další*, C-435/18, ECLI:EU:C:2019:1069, bod 34.

⁷⁰ ŠIŠKA, Juraj, Vasil SAVOV, Till SCHREIBER a Marc BARENNEs. CJEU confirms the right of all cartel victims to obtain redress in Elevators and Escalators cartel case [online]. 7. února 2020 [cit. 2020-03-09]. Dostupné z: <https://www.carteldamageclaims.com/cjeu-confirms-the-right-of-all-cartel-victims-to-obtain-redress-in-elevators-and-escalators-cartel-case/>

Z výše uvedených dvou recentních rozhodnutí SDEU ve věci výtahy a eskalátory je patrná snaha změnit dosavadní civilistické vnímání příčinné souvislosti mezi protiprávním jednáním a vzniklou škodou a obohatit ji o ekonomický a soutěžně-právní rozměr. Je zřejmé, že přímý účinek SFEU zajišťuje náležitou ochranu žalobcům tam, kde by v jiném řízení o občanskoprávní odpovědnosti neuspěli. Určení příčinné souvislosti v rámci určení existence škody vzniklé z protisoutěžního jednání je nutné vnímat jako komplexní právní analýzu, kterou musí podniky dostatečně jasně předvídat (poškození jsou jak deštníkoví poškození, tak státní úřad, který vyplatil dotaci). Takovou judikaturu SDEU vítám a věřím, že může mít pozitivní dopad na soukromoprávní vymáhání soutěžního práva, i když je zřejmé, že například česká civilistická judikatura bude muset být přehodnocena. Zejména se jedná o judikaturu vztahující se k přetržení příčinné souvislosti.⁷¹

Právo EU určuje odpovědi na otázky, kdo může žalovat na náhradu škody, co může být žalováno a proč vůbec mají žalobci takové právo. Národní právo členských států EU stanoví, jak takové žaloby mají být podávány a jak probíhá příslušný civilní proces (vždy s přihlédnutím k zásadám rovnocennosti a efektivnosti práva EU). Je zřejmé, že SDEU i v budoucnu bude vždy vycházet z výše uvedených rozhodnutí, ve kterých jsou uvedeny tyto zásady. To bude ostatně i prezentováno v dalších kapitolách této práce.

1.4.Dílčí závěr

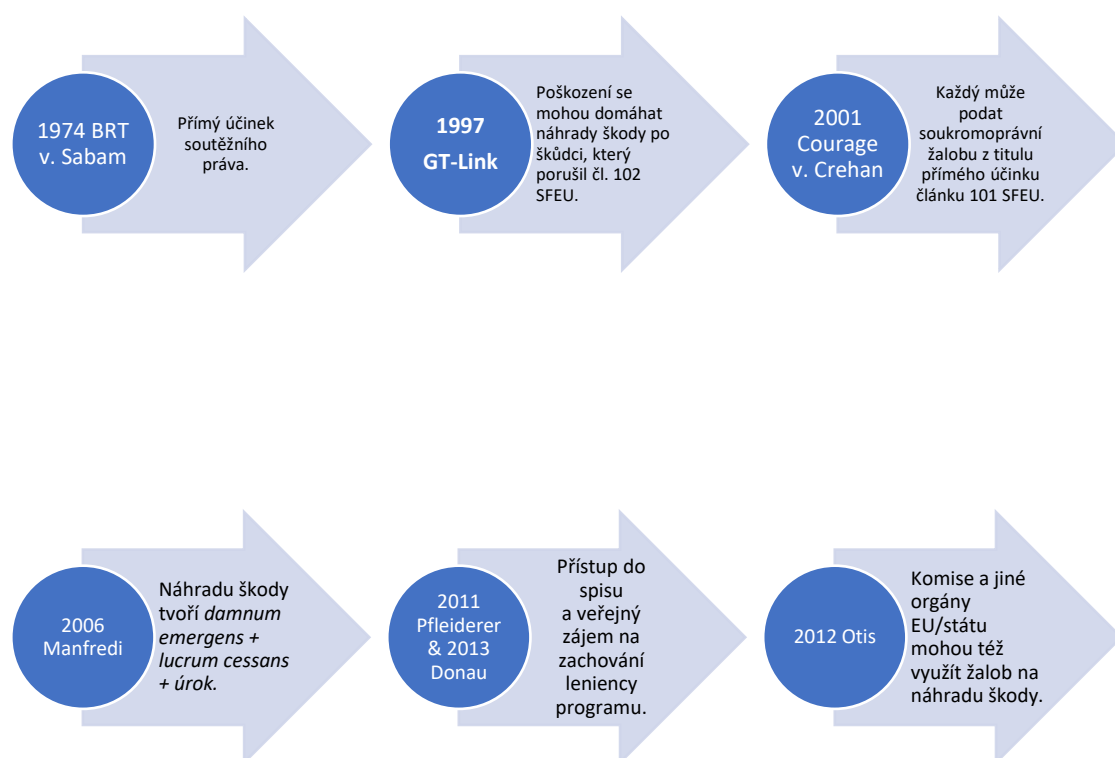
Judikatura Soudního dvora EU vytvářela pravidla pro soukromoprávní vymáhání soutěžního práva v době, kdy na evropské úrovni ještě neexistovala jejich harmonizovaná právní úprava. V této části jsem analyzoval celkem devět klíčových rozhodnutí SDEU, která i v dnešní době představují klíčová východiska k pochopení nastavení právního systému soukromoprávního vymáhání soutěžního práva. Ústřední

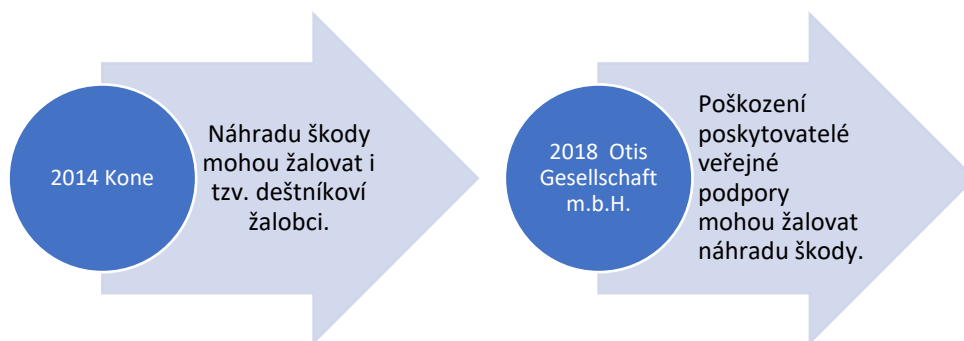
---

⁷¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. ledna 2014, sp. zn. 30 Cdo 1729/2013, ECLI:CZ:NS:2014:30.CDO.1729.2013.1

principy představují zásadu efektivity a rovnocennosti spolu s tím, že články 101 a 102 SFEU mají přímý účinek, což znamená, že každý poškozený má právo žalovat náhradu škody, která mu vznikla z protisoutěžního jednání. Takové oprávnění domáhat se soudní cestou náhrady škody je možné pouze za předpokladu, že existuje příčinná souvislost mezi uvedenou škodou a jednáním zakázanými článkem 101, či 102 SFEU.

Autor rigorózní práce výše uvedenou judikaturu SDEU zjednodušeně shrnuje v následující přehledné grafice:

* * *

2. Legislativní příprava Směrnice

Chybějící celo-unijní úprava představovala vysokou míru právní nejistoty ohledně možnosti žalovat náhradu škody, která vznikla z protisoutěžního jednání podniků. Tato situace též dle mého názoru vzbuzovala přílišné očekávání v rozhodovací praxi SDEU. Evropská komise si proto v roce 2004 nechala na toto téma zpracovat odbornou studii.⁷² Následně pak vydala zelenou, bílou knih a následně samotný návrh Směrnice. Tento vývoj trval více než 10 let.

Časový vývoj přípravy Směrnice

Zelené knihy Evropská komise publikuje pravidelně od roku 1985.⁷³ Jedná se o dokument, kterým Komise otevírá odbornou diskusi ohledně nového tématu, které se později má stát předmětem legislativní úpravy. Struktura zelené knihy je následující - tvoří ji popis stávajícího stavu a dále předložený návrh řešení, ke kterému se každý podnik, jednotlivce či členský stát EU může vyjádřit. Připomínky a proběhlá diskuze slouží k lepší a kvalitnější legislativní tvorbě. Bílá kniha následuje po zelené knize

---

⁷² CLARK, Emily, Mat HUGHES a David WIRTH. Study on the conditions of claims for damages in case of infringement of EC competition rules: Analysis of economic models for the calculation of damages [online]. 2004 [cit. 2018-10-27]. Dostupné z:

http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/economic_clean_en.pdf

⁷³ Zelené knihy [online]. [cit. 2018-07-09]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8913/sekce/zelene-knihy/>

(pokud byla vydána) a představuje dokument, který obsahuje již konkrétní návrhy, jak danou problematikou dále řešit a jaké kroky je vhodné podniknout.

Zelená kniha k náhradám škody způsobené porušením soutěžního práva byla vydána v roce 2005. Komise následovala judikaturu SDEU a uznala v zelené knize právo každého domáhat se náhrady škody z porušení soutěžního práva. Komise v zelené knize konstatovala, že soukromoprávní vymáhání soutěžního práva selhává, a to zejména z důvodu existence různých právních a procesních překážek v právních řádech jednotlivých členských států EU.⁷⁴

Evropský parlament vyslovil souhlas se závěry zelené knihy a vyzval⁷⁵ Komisi k přípravě bílé knihy,⁷⁶ jež byla následně vydána v roce 2008, tedy po rozhodnutí SDEU ve věci *Manfredi*.

Začátek legislativního úsilí týkajícího se vzniku Směrnice byl spojen s poměrně kuriózní situací, kdy na začátku října 2009 měl být odborné veřejnosti představen návrh Směrnice, ten však byl na poslední chvíli stažen z politických důvodů.⁷⁷ Finální návrh

---

⁷⁴ Zelená kniha - Žaloby o náhradu škody způsobené porušením antimonopolních pravidel ES, 19. 12. 2005, [cit. 2018-07-09]. Dostupné z:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:52005DC0672>

⁷⁵ Usnesení Evropského parlamentu ze dne 25. dubna 2007 k zelené knize o žalobách na náhradu škody způsobené porušením antimonopolních pravidel ES (2006/2207(INI)). [cit. 2018-07-09]. Dostupné z:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52007IP0152>

⁷⁶ Bílá kniha ze dne 2. dubna 2008 o žalobách o náhradu škody způsobené porušením antimonopolních pravidel ES, [cit. 2018-07-09]. Dostupné z:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:52008DC0165>

⁷⁷ BOYLAN, Patrick. Draft damages directive: off the agenda for now. Practical Law [online]. [cit. 2018-11-28]. Dostupné z:

[https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/8-500-5687?transitionType=Default&contextData=\(sc.Default\)&firstPage=true&comp=pluk&bhcp=1](https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/8-500-5687?transitionType=Default&contextData=(sc.Default)&firstPage=true&comp=pluk&bhcp=1)

Směrnice byl zveřejněn ve Štrasburku až dne 11. června 2013⁷⁸ a finální znění Směrnice bylo přijato dne 26. listopadu 2014. Směrnice se skládá z úvodních ustanovení – preambule s 56 body odůvodňující přijetí nové právní úpravy. Samotný legislativní akt se dělí do sedmi kapitol a 24 článků.

První kapitola je věnována předmětu úpravy, oblasti působnosti a definicím, druhá pak problematice zpřístupnění důkazů, třetí kapitola upravuje účinky vnitrostátních rozhodnutí, promlčecí lhůty, společnou a nerozdílnou odpovědnost, čtvrtá kapitola pojednává o přenosu navýšení cen (pass on), pátá nese název stanovení výše škody a šestá řeší odkladný účinek a další účinky smírného řešení sporů, sedmá kapitola je logicky věnována závěrečným ustanovením.

Směrnice se též stala prvním nástrojem harmonizace v soutěžním právu, neboť do té doby byly přijímány pouze nařízení. Jednotlivé národní právní řády členských států EU jsou stále mezi sebou dosti odlišné. Jednotná direktivní procesní pravidla (v případě přijetí nařízení) by tak mohla být obtížně aplikovatelná v rámci všech členských států EU. Proto také například není Směrnici upravena soudní příslušnost.

2.1. Transpozice Směrnice v ČR

Dne 18. srpna 2017 byl ve sbírce zákonů vyhlášen Zákon,⁷⁹ který představuje českou transpozici Směrnice. Směrnice měla být implementována dle článku 21 v jednotlivých právních řádech členských států EU do 27. prosince 2016. Český

---

⁷⁸ Návrh SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY o určitých pravidlech upravujících žaloby o náhradu škody podle vnitrostátního práva v případě porušení právních předpisů členských států a Evropské unie v oblasti hospodářské soutěže, COM(2013) 404 final 2013/0185 (COD), 11.6.2013. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52013PC0404>

⁷⁹ Zákon č. 262/2017 o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže a o změně zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže

zákonodárce však stihl projednat, přijmout a vyhlásit Zákon ve sbírce zákonů až ke dni 18. srpna 2017.⁸⁰ Účinnost zákona byla stanovena od 1. září 2017.

Zákon k datu sepisu této rigorózní práce čítá celkem 37 paragrafů, část druhá obsahuje dva paragrafy novelizující zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ve znění pozdějších předpisů.

Při výkladu Zákona je nepochybně nutné použít **euro konformní výklad**⁸¹ v souladu s cíli a obsahem Směrnice. Takové interpretace bude zřejmě nutné využít hned u výkladu § 1 Zákona, jenž upravuje předmět právní úpravy Zákona. Zákonodárce využil legislativní zkratku *omezování hospodářské soutěže*, kterou definuje jako dohodu soutěžitelů a zneužití dominantního postavení. Obecně je takový odkaz v souladu s cílem Směrnice, která představuje litigační nástroj proti podnikům, které porušily čl. 101 a 102 SFEU. Mám však důvodně za to, že v samotné textaci Zákona by pro vyšší právní standart a právní jistotu bylo lepší uvést přesné legislativní odkazy, jak na výše zmíněnou Smlouvu o fungování Evropské unie, tak na český ZOHS a jeho § 3 a § 11.

---

⁸⁰ Česká republika nebyla jediným členským státem, který provedl opožděnou transpozici Směrnice. V lednu v roce 2017 musela Komise zaslat dopis s oficiální výzvou k provedení transpozice 21 členským státům. Kompletní transpozice byla ukončena až v roce 2018, kdy byly přijaty příslušné zákony v Bulharsku, Řecku a Portugalsku. K tomu podrobně Directive on Antitrust Damages Actions: Transposition of the Directive in Member States [online]. [cit. 2019-01-05]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/directive_en.html

⁸¹ „Není-li norma evropského práva (nejčastěji směrnice) přímo použitelná, mají orgány členských států povinnost vykládat vnitrostátní práva „ve světle a cíle normy“ (14/83 Von Colson, 79/83 Harz) tak, aby bylo dosaženo sledovaného účelu.“ In TICHÝ, Luboš. Evropské právo. 5., přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-546-6.

Č Á S T

D R U H Á

---

3. Vybrané otázky soukromoprávního vymáhání soutěžního práva

3.1. Kdo má právo podat žalobu – aktivní legitimace

Ohledně práva podat žalobu v souvislosti se soukromoprávním vymáháním soutěžního práva SDEU judikoval, že takovou žalobu může podat **kterákoliv osoba** (viz kapitola č. 1.1. *Přímý účinek Smluv a právo na plnou kompenzaci*). Žalobce (osoba poškozená) musí prokázat příčinnou souvislost (kauzální nexus) mezi jemu vzniklou škodou a jednáním škůdce (porušitele soutěžněprávních norem).

Poškozené lze rozdělit do několika skupin, neboť porušením soutěžněprávních norem mohou být dotčeni různí účastníci hospodářské soutěže.⁸² Osobou poškozenou tak mohou být přímí a nepřímí odběratelé, stejně tak jako dodavatelé, konkurenční podniky, smluvní strana zakázané dohody, deštníkoví žalobci (odběratelé nezapojených konkurentů, výrobci komplementárního zboží), postupník, právní nástupce, či osoba, která jedná jménem jedné nebo více údajně poškozených stran (litigační vehíkl).

Směrnice užívá pro označení osoby aktivně legitimované podat žalobu legislativní zkratku „každý“ (zejména článek 2 a 3 Směrnice). Tento pojem zahrnuje

---

⁸² Kategorizace vychází zejména z PIPKOVÁ, Petra. Nová úprava náhrady škody z protisoutěžních jednání I.: Aktivní a pasivní legitimace a rozsah náhrady škody. *Obchodněprávní revue*. 2017(11-12) a KUNCOVÁ, Lucie. Legitimace v řízení o žalobách na náhradu škody v soutěžních věcech. *Právník*. 2018(12), 1004-1036.

jednak jednotlivce (například fyzickou osobu – spotřebitele/podnikatele), ale též právnické osoby – Směrnice dle mého názoru správně užívá soutěžněprávního pojmu „podnik“, jednak orgán veřejné moci členských států EU, tak samotné členské státy EU, nebo orgány EU.

Lze shrnout, že aktivně legitimovanou je kterákoliv *údajně poškozená strana*. Hlavním cílem Směrnice je takový stav, aby všechny osoby, kterým byla způsobena škoda, mohly nárokovat náhradu škody v plné výši. Tyto osoby mohou nejčastěji žalovat na finanční kompenzaci vzniklé škody. Dle rozhodnutí *Manfredi* (viz kapitola této rigorózní práce 1.1. Přímý účinek Smluv a právo na plnou kompenzaci) a též dle Sdělení Komise⁸³ a Praktického průvodce,⁸⁴ představuje kompenzační odškodnění náhradu reálné škody (nákladů ve smyslu *damnum emergens*), ale též ušlý zisk (*lucrum cessans*) včetně úroku. S ohledem na zaměření a rozsah této rigorózní práce se dále problematikou kvantifikace škody nezabývám. Je však nepochybné, že právě ono stanovení výše škody bude způsobovat zásadní obtíže v rámci dokazování škody ze strany poškozených, ale též v rámci posuzování dané kauzy nezávislým soudem.

---

⁸³ Sdělení Komise o určení výše škody v žalobách o náhradu škody při porušení článku 101 nebo 102 Smlouvy o fungování Evropské unie, OJ C 167, 13.6.2013, p. 19–21 [cit. 2018-11-20]. Dostupné z:

[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:52013XC0613\(04\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:52013XC0613(04))

⁸⁴ Commission Staff Working Document: Practical Guide Quantifying Harm In Actions for Damages Based on Breaches of Article 101 Or 102 Of The Treaty On The Functioning Of The European Union [online]. 11.6.2013, 68 [cit. 2018-11-22].

Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/quantification_guide_en.pdf

Všichni zúčastnění na soudním sporu se budou muset vypořádat s nesčetnými ekonomickými metodami (srovnávacími, nákladovými) a modely.⁸⁵

Za **přímé odběratele** lze považovat všechny takové subjekty na relevantním trhu, které jsou v nějakém přímém - například smluvním vztahu se škůdcem a nakupují od něho zboží a služby (typicky odběratelé, distributoři, zpracovatelé, velkoobchodníci atd.). **Nepřímí odběratelé** na druhou stranu jsou všichni ti, kteří nepořizují zboží a služby přímo od škůdce, ale zprostředkovaně od přímých odběratelů (tedy stávají se dalším článkem v dodavatelsko-odběratelském řetězci). Může se jednat o konečné odběratele, často spotřebitele, ale i například o maloobchodní prodejce.

Nejčastějším typem vzniklé škody pro odběratele představuje tzv. overcharge - cena zboží ovlivněná kartelovou cenou/cenou ovlivněnou zneužitím dominantního postavení.

S aktivní legitimací nepřímých odběratelů souvisí problematika **přenesení škody** (*passing on*). V rámci dodavatelského řetězce zcela běžně dochází k přenášení protisoutěžních účinků, zejména v podobě ceny, na finálního odběratele. Pass-on efekt představuje nejčastěji rozdíl mezi cenou skutečně uhrazenou nepřímým odběratelem

---

⁸⁵ Na Svatomartinské konferenci každoročně konané Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže jsem se v roce 2018 zúčastnil i přednášky profesorky Doris Hildebrand, která jako zakladatelka a partnerka konzultantské společnosti EE&MC referovala o situaci v Německu, kde její společnost úspěšně podpořila ekonomickými analýzami několik žalob na náhradu škody. Více o užívaných ekonomických modelech v její přednášce z roku 2016 HILDEBRAND, Doris. PRIVATE ENFORCEMENT: Quantification of harm [online]. 9. listopadu 2016 [cit. 2018-11-22]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/konference-a-seminare/uskutecnene-akce/svatomartinska-konference-2016/predstaveni-prednasejicich-a-jejich-prezentace.html>

A v přednášce z roku 2018 HILDEBRAND, Doris. Pass-On Analysis: A Practitioner's View [online]. 14. listopadu 2018 [cit. 2018-11-22]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/konference-a-seminare/svatomartinska-konference-2018/predstaveni-prednasejicich-a-jejich-prezentace.html>

a cenou, kterou by uhradil, pokud by na trhu neexistovalo porušení soutěžních norem (např. nepřítomnost kartelu).

Kamil Nejezchleb ve svém příspěvku na Svatomartinské konferenci upozornil, že při úvahách o *pass-on* jde o to, jakým způsobem je kartelový přeplatek přenášen v rámci dodavatelsko-odběratelského řetězce; existují tři efekty (I) zvýšení nákladů (II) přenos zvýšení dále v řetězci a (III) objemový efekt.⁸⁶ Pro nepřímé odběratele bylo vždy obtížné prokázat rozsah utrpěné škody, neboť u škůdce sami nenakupovali. Obhajoba založená na přenesení byla v rámci EU velmi nejednotná, zatímco ve Francii, či ve Velké Británii⁸⁷ byla soudy uznávána, v Německu byla procesním právem výslovně zakázána. Ve svých reakcích na zelenou knihu ke Směrnici se respondenti ve většině vyjádřili proti omezování přístupu nepřímých odběratelů k soudu, zamezení uznání *pass-on* efektu ze strany soudu bylo považováno za neslučitelné s principem plného odškodnění.⁸⁸

Ve finálním znění Směrnice je tak v článku 14 normována **vyvratitelná právní domněnka** ve prospěch nepřímých odběratelů. Má se za to, že navýšená cena byla přenesena, pokud žalobce doloží, že žalovaný porušil právní předpisy o hospodářské soutěži, takové porušení vedlo k navýšení ceny přímého odběratele a nepřímý odběratel

---

⁸⁶ NEJEZCHLEB, Kamil. Kvantifikace škody způsobené protisoutěžním jednáním – několik „pass on“ úvah [online]. 2016, s. 11 [cit. 2018-11-22]. Dostupné z:

<http://www.uohs.cz/cs/informacnicentrum/konference-a-seminare/uskutecnene-akce/svatomartinska-konference-2016/predstaveni-prednasejicich-a-jejich-prezentace.html>

⁸⁷ DESELAERS, Wolfgang. Private Enforcement in Global Antitrust Cases – the European Perspective. [online]. 5. února 2016, s. 10 [cit. 2018-11-22]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/informacnicentrum/konference-a-seminare/uskutecnene-akce/svatomartinska-konference-2016/predstaveni-prednasejicich-a-jejich-prezentace.html>

⁸⁸ Commission staff working paper accompanying the White paper on damages actions for breach of the EC antitrust rules {COM(2008) 165 final}, bod 27 [cit. 2018-11-20]. Dostupné z:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:52008SC0404>

od něho takové zboží či služby, jejichž cena byla navýšena, pořídil. Žalovaný se však může proti takové domněnce účinně bránit důkazem opaku - domněnka je vyvratitelná. Velkou úlohu sehrají ekonomické posudky a analýzy. Při dokazování, zda bylo navýšení ceny a nákladů přeneseno v rámci trhu na konečné odběratele bude záležet zejména na elasticitě poptávky a nabídky, trvání protisoutěžního jednání, míře konkurence mezi přímými odběrateli a jednotlivými dalšími články v rámci distributorského řetězce.⁸⁹ V takových případech lze využít obdobné metody, které jsou aplikovány pro odhad škody u přímých poškozených. Jedná se zejména o srovnávací metody a modely. Komise též vydala Praktického průvodce, který je zaměřený na problematiku přenášení cen, obsahuje možnosti jejich dokazování spolu s návrhy ekonomických modelů pro takovou argumentaci.⁹⁰

Argumentace přenesení navýšené ceny posiluje možnost nepřímých odběratelů přeskočit dodavatelský řetězec a domáhat se náhrady škody u primárního porušitele soutěžněprávních norem. Za tím účelem jim svědčí procesní výhoda vyvratitelné domněnky (*přenesení jako zbraň*). Na druhou stranu takový přenos navýšené ceny také umožňuje určitý prostor obhajobě žalovaných proti nárokům žalobců, kteří jsou v postavení přímých odběratelů (a v určitých případech i nepřímých odběratelů, pokud tito dále prodávají zboží svým koncovým zákazníkům). Primární škůdci mohou před soudy tvrdit a předkládat důkazy, kterými osvědčí, že přímí/nepřímí odběratelé pouze přenášeli kartelovou cenu/náklady a objem zboží o článek dodavatelského řetězce níže, jejich nárok tedy postrádá jeden ze znaků kauzality - újmu (*přenesení jako štít*). Hlavním principem námitky přenesení je právo na plnou kompenzaci (nikoliv však

---

⁸⁹ BULST, Friedrich Wenzel. Of Arms and Armour: The European Commission's White Paper on Damages Actions for Breach of EC Antitrust Law. *Bucerius Law Journal* [online]. 2008(2), 81-95 [cit. 2018-11-22]. Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=1162811>

⁹⁰ Sdělení Komise: Pokyny pro vnitrostátní soudy, jak stanovit odhadem část navýšení ceny, která byla přenesena na nepřímého odběratele, C/2019/4899, Úř. věst. C 267, 9.8.2019, s. 4—43. Dostupné z: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52019XC0809\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52019XC0809(01))

nadměrnému odškodnění) a východisko, že škůdce by neměl uniknout odpovědnosti (posílení postavení nepřímých odběratelů za pomoci vyvratitelné právní domněnky) za současné garance zákazu dvojité odpovědnosti a bezdůvodného obohacení.⁹¹

Potencionálními žalobci jsou též **přímí či nepřímí dodavatelé**. Modelovou situací je sladovaný výkup surovin ze strany kartelistů za nižší než tržní ceny.⁹² Ačkoliv Směrnice (a potažmo i Zákon) přiznávají námitku přenesení pouze pro odběratelské vztahy, plně se ztotožňuji s názorem, že taková obrana by měla svědčit i dodavatelům (typicky se bude jednat naopak o snížení ceny – kartel malobchodníků diktuje nízké ceny svým dodavatelům). Závěry z odběratelských vztahů by se tak měly uplatnit obdobně s přihlédnutím k zásadě plné kompenzace a zásadám efektivity práva EU.⁹³ Přiznání aktivní legitimaci této skupině žalobců lze přímo dovodit i z recitálu Směrnice č. 43: „*Protiprávní jednání se může týkat rovněž dodávek pro porušitele (například v případě nákupního kartelu)*.“ Stejný závěr by se měl dle mého názoru uplatnit i pro výrobce komplementárního zboží (např. vztah mezi prodejci tiskáren a prodejci náplní do tiskáren; vztah mezi prodejci herních konzolí a her pro tuto konzoli; či vztahy

---

⁹¹ JAREMBA, Urszula a Laura LALIKOVA. Effectiveness of Private Enforcement of European Competition Law in Case of Passing-on of Overcharges: Implementation of Antitrust Damages Directive in Germany, France, and Ireland. *Journal of European Competition Law & Practice*. 2018, 9(4), 226-236.

⁹² BUEREN, Eckart a Florian SMUDA. Suppliers to a sellers' cartel and the boundaries of the right to damages in U.S. versus EU competition law. *European Journal of Law and Economics* [online]. 2018, 45(3), 397-437 [cit. 2020-05-07]. DOI: 10.1007/s10657-017-9571-6. ISSN 0929-1261. Dostupné z: <http://link.springer.com/10.1007/s10657-017-9571-6>

⁹³ KRAMAŘÍK, Roman. *Zákon o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-056-4. str. 176-177.

KINDL, Jiří. *Zákon o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-728-6. str. 320 bod 3.

výrobci neoriginálních náhradních dílů). Z ekonomického hlediska je zřejmé, že i tito výrobci jsou potencionálními poškozenými.⁹⁴

Stejně tak aktivně legitimováni budou **konkurenční podniky**, které v důsledku jednání škůdce byly například vytlačeny z relevantního trhu, či utrpěly značné ekonomické ztráty. Dle rozhodnutí SDEU ve věci *Crehan* se může potencionálním žalobcem stát též **strana zakázané dohody** a to v případě, kdy byla v takové hospodářské a právní situaci, kdy neměla dostatečnou vyjednávací pozici k zabránění protisoutěžního jednání (stále tedy platí v případě tohoto okruhu žalobců, že nikdo se nesmí domáhat náhrady škody ze svého vlastního protiprávního jednání).

Dalším okruhem potencionálních žalobců, který v přípravných dokumentech a v samotné Směrnici nebyl ani zmíněn, jsou poškození na základě tzv. **cenového deštníku**. Této problematice jsem se již plně věnoval v kapitole č. 1.3. *Výtahy a eskalátory*.⁹⁵

Dle čl. 2 odst. 4 Směrnice se mohou náhrady škody domáhat i **právní nástupci** poškozených. Aktivně legitimovaným může být i **postupník**, na kterého poškozený postoupil svou pohledávku.

Žalobci v rámci kolektivního vymáhání náhrady škody představují další kategorii aktivně legitimovaných. Jedná se o případ, kdy jedna osoba jedná jménem jedné nebo více údajně poškozených stran (např. nositel práv - litigační vehikl). K tématu se dále více věnuji v části třetí této rigorózní práce.

---

⁹⁴ FRANCK, Jens-Uwe a Martin PEITZ. Suppliers as Forgotten Cartel Victims. *New York University Journal of Law & Business*. 2018, **15**(1). str. 57 a poznámka pod čarou č. 126.

⁹⁵ Tato problematika není ve Směrnici řešena pravděpodobně s ohledem na datum vydání samotného rozhodnutí SDEU ve věci *Kone* (5. června 2014). Směrnice je platná ke dni 26. listopadu 2014.

Výše uvedená kategorizace aktivně legitimovaných se plně uplatní i v českém právním řádu (též s ohledem na eurokonformní výklad). Jedinou výjimku představují hromadné žaloby, které k datu sepisu této rigorózní práce nebyly v českém právním řádu normovány.⁹⁶

S problematikou aktivní legitimace souvisí i možná **limitace okruhu žalobců**. V odborné literatuře se objevují názory, že náhradu škody by bylo možné přiznat i propuštěným zaměstnancům (či akcionářům, nebo věřitelům) podniku, který byl vyloučen z trhu v důsledku zneužití dominantního postavení svého konkurenta.⁹⁷ Ačkoliv je zřejmé, že tyto žalobci by byli v poměrně komplikované situaci (unesení důkazního břemene a dokázání příčinné souvislosti vzniku jejich škody, zejména s ohledem na jejich vzdálenost od škůdce a časté nepůsobení na relevantním trhu jako podnik). Mám však za to, že takové subjekty by měly své nároky přinejmenším zvážit, či postoupit některému z litigačních vehiklů, ačkoliv úspěšné uplatnění žaloby na náhradu škody ze strany těchto podniků může být velmi obtížné. Je zřejmé, že otázka limitace okruhu aktivně legitimovaných bude v budoucnu opět položena k SDEU.

Pro větší přehlednost jsem vytvořil následující tabulku, která dokládá typologizaci teoretického okruhu poškozených, a tedy případných žalobců.

---

⁹⁶ KINDL, Jiří. Zákon o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže: komentář. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-728-6. str. 16-20

⁹⁷ LIANOS, Ioannis, Causal Uncertainty and Damages Claims for Infringement of Competition Law in Europe. CLES Working Paper [online]. January 24, 2015. No. 2/2015. str. 41. [cit. 2020-05-07] Dostupné z SSRN: <https://ssrn.com/abstract=2564329>

Přímí odběratelé a nepřímí odběratelé

- Nejčastěji zasaženi navýšením ceny, vznikem dodatečných nákladů a ovlivněním objemu zboží.
- Včetně konečných spotřebitelů.
- Vyvratitelná právní domněnka pass on efektu, kterou lze použít jako:
  - 1/ Zbraň - možnost přeskočit dodavatelský řetězec a žalovat náhradu škody přímo po primárním škůdci;
  - 2/ Štít - obhajoba proti nárokům odběratelů, kteří sami protisoutěžní účinky přenášeli v řetězci dále.

Přímí a nepřímí dodavatelé

- Obdobné principy jako u odběratelů.

Výrobci komplementárního zboží

- Chybí judikatura, podpořeno guidelines Komise a ekonomickými teoriemi.

Konkurenční podniky

- Vytlačení z trhu/zabránění vstupu na trh, zvýšené náklady.

Strana zakázané dohody

- Rozhodnutí SDEU ve věci *Crehan* - zásadě možné, ale je nutné zkoumat hospodářskou a právní situaci, vyjednávací pozici.

Odběratelé nezapojených konkurentů - deštníkoví odběratelé

- Rozhodnutí SDEU ve věci *Kone* - pokřivené ceny v důsledku cenového deštníku.

Právní nástupce

- Čl. 2 odst. 4 Směrnice, též smluvně - postupník.

Žalobce v rámci kolektivního vymáhání

- Osoba jedná jménem jedné nebo více údajně poškozených stran.
- Aktivní legitimace dle právní úpravy členského státu EU.

3.2.Kdo může být žalován – pasivní legitimace

Poškozené osoby musí před podáním žaloby (a tedy před samotným zahájením civilního řízení) vyřešit otázku tzv. pasivní legitimace škůdce. Pasivní legitimace je přiřazena té osobě, která je označena žalobcem za nositele určité subjektivní hmotněprávní povinnosti, jež se stane předmětem řízení a jíž odpovídá hmotněprávní oprávnění žalobce, kterého se vůči osobě pasivně legitimované domáhá.⁹⁸ Určení pasivní legitimace je tedy klíčové k určení, koho bude žalobce žalovat a komu bude případně příslušným soudem uložena povinnost plnit žalobcem vznesené a tvrzené právní nároky. Bez správně zvolené pasivní legitimace nemůže žalobce být se svým uplatněným nárokem úspěšný. Vyřešení pasivní legitimace má též vliv na příslušnost soudu v rámci Evropské unie, jak je uvedeno v kapitole č. 3.4. *Kde může být žaloba podána – příslušnost soudů.*

V článku 2 odst. 2 Směrnice je porušitel definován jako takový *podnik nebo sdružení podniků, které porušily předpisy o hospodářské soutěži*. Ve Směrnici je tedy jako škůdce označen **podnik** ve smyslu soutěžního práva. Taková definice je sice zcela v souladu se standardem veřejnoprávního vymáhání soutěžního práva, avšak v jednotlivých národních právních řádech způsobil koncept podniku v civilním řízení výkladové problémy. Text Směrnice nijak blíže neobjasňuje, zda se na soukromoprávní vymáhání soutěžního práva má plně vztáhnout judikatura a doktrína SDEU ve věci vymezení podniku jako jedné hospodářské jednotky, díky čemuž se mimo jiné může plně uplatnit odpovědnost mateřské společnosti za dceřinou společnost.

Hlavní problémy se tedy objevily u případů, kdy v příslušném správním řízení byl podnik vymezen dle doktríny *single economic unit* (byla rozkryta společná vazba

---

⁹⁸ HENDRYCH, Dušan. *Právní slovník*. 3., podstatně rozš. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2009. Beckovy odborné slovníky. ISBN 978-80-7400-059-1.

více společností stejného vlastníka/ovládající osoby) a podle této struktury pak byla následně vypočítána a uložena sankce. Žalobce totiž musí být schopen prokázat, že částka, kterou žaluje, není nepřiměřená (stejně tak jako Komise, či národní soutěžní orgány v rámci veřejnoprávního vymáhání soutěžního práva). Častou obranou žalovaných je argument nemožnosti plnění případných žalovaných částek a žádost o přiznání pouze části nároku žalobce, přitom však v součtu ostatních dceřiných, sesterských či mateřských společností bude nárok zcela legitimní a po právu (ve smyslu jedné hospodářské jednotky).

Žalovaným může být před soudy pouze **osoba s procesní způsobilostí**, tedy taková osoba, která může vykonávat procesní práva a povinnosti. Ostatně i samotný Úřad pro ochranu hospodářské soutěže vede řízení vždy s konkrétní právnickou osobou (případně s fyzickou osobu), tedy osobou, která je považována za osobu odpovídající za podnik (soutěžitele), ale díky rozhodovací praxi SDEU⁹⁹ je možné uložit sankce odpovídající hodnotě obrátů celého faktického podniku, tedy například celého koncernu jako entity bez právní subjektivity, tedy seskupení vícero ovládaných obchodních společností.

Odpovědným za delikt v rámci veřejného vymáhání soutěžního práva tak může být pouze skutečný nositel práv a povinností, tj. osoba v právním smyslu. České právo nezná automatickou nepřímou civilní deliktní odpovědnost mateřské společnosti (či jiného subjektu) za protiprávní jednání jiného subjektu v rámci skupiny.¹⁰⁰ Již na tomto soutěžním konceptu podniku (který je poměrně ustálený a existuje k němu bohatá judikatura SDEU) se ukázalo, že soudci mají obtíže vypořádat se s poměrně složitými a

---

⁹⁹ Rozsudek ze dne 20. března 2002, HFB Holding für Fernwärmetechnik Beteiligungsgesellschaft mbH a další v. Komise, T-9/99, ECLI:EU:T:2002:70, body 54, 66–67 a 75–80

¹⁰⁰ KUNCOVÁ, Lucie. Legitimace v řízení o žalobách na náhradu škody v soutěžních věcech. Právník. 2018(12), 1004-1036.

pro širší odbornou právnickou veřejnost často neznámými modely odpovědnosti dle soutěžního práva a s tím souvisejícími otázkami týkajícími se například rozkrývání skutečných vlastníků.

3.2.1. Skanska

Otázka koho žalovat tak byla pro žalobce na samém počátku sporu velmi ožehavé téma, a to zejména ve vztahu ke skupinové odpovědnosti a odpovědnosti mateřské společnosti za jednání své dceřiné společnosti. Problémy spojené s určením pasivní legitimace byly tak zásadní, že v této věci – tedy určení smyslu a významu pojmu podnik v civilním řízení – byla v roce 2017 podána předběžná otázka k SDEU, a to ve věci následné žaloby na náhradu škody, kde žalovaným byla společnost Skanska Industrial Solutions (řízení o předběžné otázce je známo jako případ „*Skanska*“).

Předběžné otázky Nejvyššího správního soudu Finska (*Korkein oikeus*) zněly:

Musí být subjekty, které jsou povinny k náhradě škody způsobené jednáním, jež je v rozporu s článkem 101 SFEU, určeny na základě přímého použití tohoto článku, nebo podle vnitrostátních právních předpisů?

Pokud jsou osoby povinné k náhradě škody určovány přímo na základě článku 101 SFEU - odpovídají za náhradu ti, kdo spadají pod pojem „podnik“ uvedený v tomto ustanovení? Použijí se na určení osob povinných k náhradě škody stejné zásady, které Soudní dvůr použil k určení odpovědných osob ve věcech pokut a podle kterých může být odpovědnost založena zejména na příslušnosti k téže hospodářské jednotce nebo na hospodářské návaznosti?

Pokud se subjekty povinné k náhradě škody určují podle vnitrostátních právních předpisů členského státu, je v rozporu s požadavkem efektivity zakotveným unijním právem vnitrostátní právní úprava, podle níž společnost, která po nabytí veškerého

základního kapitálu společnosti, jež se účastnila kartelové dohody zakázané článkem 101 SFEU, tuto společnost zrušila a pokračovala v její podnikatelské činnosti, neodpovídá za škodu, jež byla způsobena jednáním zaniklé společnosti omezujícím hospodářskou soutěž, ačkoli získání náhrady škody od zaniklé společnosti by bylo prakticky nemožné nebo nadměrně obtížné? Odporuje požadavek efektivity výkladu vnitrostátního práva členského státu, podle kterého je jako předpoklad vzniku odpovědnosti za škodu vyžadováno, aby k přeměně společnosti výše uvedeným způsobem došlo v rozporu se zákonem nebo uměle za účelem obejítí povinnosti nahradit škodu podle práva hospodářské soutěže nebo za jinými nekalými účely, nebo alespoň aby daná společnost při uskutečňování této přeměny o narušení hospodářské soutěže věděla nebo měla vědět? “¹⁰¹

Jedná se v zásadě o formulaci všech výše uvedených nejasností, které s pasivní legitimací v civilním řízení souvisejí. Rozhodnutí SDEU ve věci *Skanska* bylo vydáno v roce 2019,¹⁰² jedná se o přelomové rozhodnutí, neboť představuje signifikantní milník v soukromoprávním vymáhání soutěžního práva.

Samotný případ se týkal následné žaloby na náhradu škody ze zakázané dohody výrobců asfaltu existující v letech 1994-2002. Finský národní soutěžní úřad udělil pokuty celkem sedmi obchodním společnostem za účast na kartelové dohodě, přičemž třem obchodním společnostem byly pokuty určeny a vyměřeny na základě doktríny

---

¹⁰¹ Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Nejvyšším soudem (Finsko) ze dne 22. prosince 2017, *Skanska Industrial Solutions a další*, C-724/17, bod 22, [online]. [cit. 2019-01-05]. Dostupné z:

<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=199925&pageIndex=0&doclang=CS&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=5531119>

¹⁰² Rozsudek ze dne 14. března 2019, *Skanska Industrial Solutions a další*, C-724/17, ECLI:EU:C:2019:204

ekonomické kontinuity,¹⁰³ neboť v průběhu participace na zmíněném protiprávním jednání došlo k několika korporátním změnám (převody podílů ve společnostech a následná likvidace původních společností).¹⁰⁴ Celková souhrnná výše pokut činila € 82,55 milionů.¹⁰⁵ Následnou žalobu podaly finské město Vantaa a 40 dalších územních samosprávních celků, jež v rozhodné době uzavřely několik smluv na dodávky materiálu s účastníky na této zakázané dohodě v oblasti výroby asfaltu. Uzavřením smluv měla městu vzniknout škoda, neboť cena, za kterou společnosti dodávaly městu, byla cena kartelová, tedy nevýhodná, nepřiměřeně vysoká a na běžném a férovém trhu (neovlivněném protisoutěžním jednáním) by taková cena zřejmě neexistovala.

Zatímco soud prvního stupně (*Käräjäoikeus*) právní nárok na odškodnění městu Vantaa přiznal a odvolal se na obecnou nutnost zajišťovat efektivitu práva EU pramenící z povahy článku 101 SFEU, soud druhého stupně (*Hovioikeus*) poukázal na absenci pravidel ve finském právním řádu a odmítl sankcionovat právní nástupce škůdců s argumentem, že odpovědná může být pouze ta osoba, jež způsobila škodu. Hlavní rozpor mezi soudními instancemi nastal tedy při posuzování otázky ekonomické kontinuity podniku a možné aplikace unijní judikatury SDEU ohledně této doktríny ve finském civilním procesním právu.

---

¹⁰³ Dle této doktríny za delikt odpovídá ten, kdo vlastní aktiva, jež se dříve podílela na protisoutěžním jednání. K tomu více např. Rozsudek ze dne 18. prosince 2014, Komise v. Parker Hannifin Manufacturing a Parker-Hannifin, C-434/13 P, ECLI:EU:C:2014:2456

¹⁰⁴ K tomu podrobně FASOULA, Vasiliki. Extending the principle of Economic Continuity to Private Enforcement of Competition law.: What lies ahead for corporate restructuring and civil damages proceedings after Skanska? *Yearbook of Antitrust and Regulatory Studies*. 2019, 2019(12(20)).

¹⁰⁵ JOENPOLVI, Katri. Finnish Asphalt and Timber Cartel Damages Cases: Case Comment. *Business Law International*. 2015, 16(2).

Proti rozhodnutí Hovioikeus podalo město Vantaa kasační opravný prostředek u Korkein oikeus (Nejvyššího soudu), který následně položil již výše zmíněné předběžné otázky.

Generální advokát Wahl ve svém stanovisku¹⁰⁶ uvedl, že otázka určení subjektu, který je povinen nahradit škodu, je přímo určena unijním právem jako základní podmínka odpovědnosti a nejedná se tedy o pravidlo upravující pouze výkon práva požadovat náhradu škody. SDEU se s tímto stanoviskem ztotožnil, když rozhodl, že je to jen a pouze unijní právo, které přímo určuje, který subjekt má povinnost nahradit škodu; dle textu Směrnice, na který se SDEU odvolal a který náležitě vyložil, se jedná o podnik ve smyslu soutěžního práva.

Vyřešení této otázky bylo klíčové s ohledem na princip procesní autonomie soudů členských států,¹⁰⁷ který národním soudům zajišťuje, že v případě, kdy unijní právo neupravuje výslovně daná pravidla, mají plnou působnost v nalézání procesních podmínek (a tedy i pasivní legitimace) při řešení sporů vzniklých z práv a povinností garantovaných unijním právem. Na tento princip se odvolával finský soud druhého stupně, když argumentoval, že ve finské právní úpravě nejsou zákonem upraveny autonomní koncepty soutěžního práva EU (jako je například pojem podnik). SDEU však, dle mého názoru, velmi správně poukázal na plnou účinnost článku 101 SFEU, který tímto sám o sobě definuje okruh subjektů, jež jsou povinné k náhradě škody. Vyřešení otázky pasivní legitimace výhradně dle procesních pravidel národních právních řádů tak není možné, uplatní se plná účinnost článku 101 nebo 102 SFEU.

---

¹⁰⁶ Stanovisko Generálního advokáta Nilse Wahla přednesené dne 6. února 2019, ve věci Skanska Industrial Solutions a další, C-724/17, ECLI:EU:C:2019:100, body 60-62

¹⁰⁷ Rozsudek ze dne 16. prosince 1976, Rewe v Landwirtschaftskammer für das Saarland, C-33/76, ECLI:EU:C:1976:188

Určení osob nesoucích odpovědnost přímo ovlivňuje samotnou existenci práva požadovat náhradu škody.

Stejně tak dle tohoto přelomového rozhodnutí SDEU se musí v rámci soukromoprávního vymáhání soutěžního práva uplatnit princip ekonomické kontinuity podniku, který plně využívá Komise při ukládání pokut v rámci veřejnoprávního vymáhání soutěžního práva. Škůdci nesmí uniknout odpovědnosti z důvodu insolvence, zániku nebo jiných právních nebo organizačních změn. Ekonomická kontinuita tak musí být dodržena. Generální advokát Wahl to ve svém stanovisku shrnul, když uvedl, že ve společném systému veřejného a soukromoprávního vymáhání soutěžního práva se odpovědnost váže spíše na majetek než na konkrétní právní subjektivitu.¹⁰⁸

Již před vydáním rozsudku SDEU ve věci *Skanska* se mohli žalobci inspirovat judikaturou britských soudů,¹⁰⁹ které připustily, že poškozený může podat žalobu proti dceřině společnosti, která fakticky vykonávala zakázanou dohodu své mateřské společnosti. Přípustnost takové pasivní legitimace potvrdil britský soud ve věci *Cooper Tyre*.¹¹⁰ V roce 2006 vydala Evropská komise rozhodnutí,¹¹¹ ve kterém shledala výše uvedenou společnost odpovědnou za porušení soutěžních norem ve formě kartelové dohody, a to v oblasti syntetických gum. Ve Velké Británii pak byla následně podána

---

¹⁰⁸ Stanovisko Generálního advokáta Nilse Wahla přednesené dne 6. února 2019, ve věci *Skanska Industrial Solutions a další*, C-724/17, ECLI:EU:C:2019:100, bod 80.

¹⁰⁹ Např. the Court of Appeal's judgment in *KME Yorkshire Ltd & ors v Toshiba Carrier UK Ltd & ors* [2012] EWCA Civ 1990.

¹¹⁰ BOYLAN, Patrick a Chris OWEN. Cartel damages claims: spreading the net across the EU. In: THOMSON REUTERS: Practical Law [online]. 2. 9. 2010 [cit. 2018-11-30]. Dostupné z:

[https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/6-503-1545?transitionType=Default&contextData=\(sc.Default\)&firstPage=true&comp=pluk&bhcp](https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/6-503-1545?transitionType=Default&contextData=(sc.Default)&firstPage=true&comp=pluk&bhcp)

¹¹¹ Rozhodnutí Evropské komise ze dne 29. listopadu 2006, případ COMP/F/38.638. Dostupné z:

http://ec.europa.eu/competition/antitrust/cases/dec_docs/38638/38638_826_1.pdf

žaloba na náhradu škody, žalobci se domáhali odškodnění po tzv. **Anchor defendant** (kotevní žalované společnosti). Tedy po žalovaném, který sice nebyl v rozhodnutí Evropské komise vůbec uveden, ale jeho vztah s narušitelem soutěžních norem byl dán jeho ekonomickou provázaností. Žádný z podniků odsouzených Evropskou komisí neměl ve Velké Británii obchodní sídlo. Nicméně tyto podniky (obchodní společnosti) podnikaly na britském trhu skrze své dceřiné společnosti, které na základě působení svých mateřských společností plně uplatňovaly kartelové ceny. Anglický odvolací soud (*The Court of Appeal*) v této kauze vydal rozhodnutí,¹¹² ve kterém přiznal pasivní procesní legitimaci anglickým pobočkám a dceřiným společnostem (anchor defendands), a to na základě testu a konceptu prokázání skutečnosti, že tyto společnosti věděly a měly možnost vědět, že jsou součástí protisoutěžních praktik svých mateřských společností.

Takové rozhodnutí britského soudu je tak plně a v souladu s veřejnou částí vymáhání soutěžního práva, neboť naprosto logicky a z materiálního hlediska přiznává odpovědnost i subjektům, které jsou součástí holdingu, jenž se dopustil protisoutěžního jednání jako celek, jako jeden soutěžitel, či dle evropského pojmosloví jako jeden podnik.

Stejně tak jako ve výše zmíněném případě Finska, i v českém právu se uplatňuje zásada, že za škodu odpovídá jen ten právní subjekt (fyzická nebo právnická osoba), který ji způsobil. Většina forem právnických osob platí, že tato osoba je nezávislá na svých vlastnících a za dluhy právnické osoby odpovídá věřitelům v zásadě pouze majetek osoby jednající, nikoliv další s ní spojně osoby.¹¹³ Tyto zásady však neplatí za

---

¹¹² The Court of Appeal, *Cooper Tire & Rubber Company Europe Ltd and others v Dow Deutschland Inc and others*, 23 7. 2010, [2010] EWCA Civ 864.

¹¹³ PIPKOVÁ, Petra. Nová úprava náhrady škody z protisoutěžních jednání I.: Aktivní a pasivní legitimace a rozsah náhrady škody. *Obchodněprávní revue*. 2017(11-12).

každých okolností. V případě právnických osob – obchodních korporací – je možné se od této zásady odchýlit tzv. vyloučením autonomie právnické osoby (piercing the corporate veil). Za splnění zákonných podmínek totiž mají věřitelé právo požadovat sanaci dluhů ovlivněné osoby na osobě ovlivňující, tedy na osobě odlišné od dlužníka.¹¹⁴ České zákonné ustanovení v zákoně o obchodních korporacích však nepředstavuje ryzí uplatnění doktríny piercing the corporate veil, nýbrž na ni pouze navazuje¹¹⁵ – nejedná se v případě mateřské společnosti o přímou odpovědnost, ale pouze o ručení (praktické dopady představují povinnost uplatnit nárok na náhradu škody nejdříve u dlužníka – dceřiné společnosti, ledaže je nepochybné, že dlužník dluh nesplní,¹¹⁶ v takovém případě má však žalobce povinnost prokázat, že dceřiná společnost nebyla schopna plnit).

---

¹¹⁴ K tomu § 71 odst. 3 zák. č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění pozdějších předpisů: *Vlivná osoba ručí věřitelům ovlivněné osoby za splnění těch dluhů, které jim ovlivněná osoba nemůže v důsledku ovlivnění podle odstavce 1 zcela nebo zčásti splnit.*

Tato možnost se uplatní v případě, že vlivná osoba způsobila újmu ovládané osobě, zejména tím, že vliv je využíván nesprávným způsobem do takové míry, že z toho např. vyplývá porušování zákonných norem.

In ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2017. Velké komentáře. ISBN isbn978-80-7400-540-4.

Obecně by se koncept piercing the corporate veil měl užívat na závažná a zřejmá porušení práva, jak uvádí TICHÝ, Luboš. *Obecná část občanského práva*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Právní praxe. č 33 ISBN isbn978-80-7400-483-4.

¹¹⁵ Důvodová zpráva k zákonu č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), 90/2012 Dz, str. 29, komentář k § 76 až 97: *Zákon sice nezavádí pravidla piercing of corporate veil, nicméně navazuje na ně tím, že pro případné poškození společnosti a její následnou nemožnost plnit zavádí ručení vlivné osoby za splnění dluhů ovlivněné osoby. Tím se kombinuje ochrana jak samotné společnosti, tak jejích věřitelů. Samotná pravidla prolomení slupky odpovědnostního subjektu pak nejsou věcí tohoto zákona, ale výkladu deliktních pravidel zákoníku občanského.*

¹¹⁶ Ve smyslu a účelu § 2021 odst. 1 zák. č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů: *Věřitel má právo požadovat splnění na ručiteli, nesplnil-li dlužník v přiměřené lhůtě dluh, ač jej*

Z výše uvedeného je zřejmé, že český právní řád stále není formálně připraven na přenesení konceptů a doktrín z veřejnoprávního vymáhání soutěžního práva. Příkláním se k argumentaci, že rozsudky SDEU o předběžných otázkách platí erga omnes, což dle mého názoru vychází už ze samotného smyslu řízení, které bezpochyby slouží k zajištění jednotného výkladu unijního práva a zaručuje tím jeho soudržnost, plný účinek a autonomii.¹¹⁷ Rozsudek se v současnosti vždy překládá do všech úředních jazyků členských států EU a tyto jazykové verze jsou následně veřejně publikovány ve Sbírce rozhodnutí na internetových stránkách SDEU. Navíc většina výkladových rozhodnutí SDEU mají deklaratorní povahu s účinky ex tunc (výjimečně SDEU přiznává účinky svého rozhodnutí pouze do budoucnosti na ochranu nabytých práv v dobré víře).¹¹⁸

Rozhodnutí ve věci *Skanska* má tak dle mého názoru účinky pravomocného závazného rozhodnutí, jež je závazné nejen pro finský soud, nýbrž i pro veškeré národní soudy, které o obdobné věci ve svém vnitrostátním řízení rozhodují, nebo rozhodovat budou. Můj názor vychází i ze stanoviska generálního advokáta Légera, který má za to, že nenásledování ustálené judikatury SDEU představuje závažné porušení unijního práva.¹¹⁹ Z těchto důvodů pokládám otázku pasivní legitimace v českém civilním procesu za vyřešenou.

---

k tomu věřitel v písemné formě vyzval. Výzvy není třeba, nemůže-li ji věřitel uskutečnit nebo je-li nepochybné, že dlužník dluh nesplní.

¹¹⁷ MALENOVSKÝ, Jiří. Protichůdné zájmy v řízení o předběžné otázce a jejich důsledky. *Právní rozhledy*. 2019(6). str. 191

¹¹⁸ Tomášek, M. – Týč, V. a kol. *Právo Evropské unie*. 1. vydání. Praha: Leges, 2013, str. 399.

¹¹⁹ Stanovisko Generálního advokáta Philippa Légera přednesené dne 15. března 2001, ve věci *Gervais Larsy v Institut national d'assurances sociales pour travailleurs indépendants*, C-118/00, ECLI:EU:C:2001:174, bod 76-77

Pokud by české soudy odmítly následovat přelomové rozhodnutí ve věci *Skanska*, znamenalo by to zhoršení postavení žalobce a oslabení zásady efektivity a rovnosti unijního práva, neboť české soudy by nedostály své povinnosti spravedlivě přispět k vytvoření účinného ochranného systému hospodářské soutěže. Navíc v české právní úpravě ani není přesně definováno, kdo má být žalovaným ve sporu, který vyplývá z porušení norem soutěžního práva. Český zákonodárce zcela nesystémově nepřevzal definici podniku, tak jak je uvedeno ve Směrnici a místo analogického užití termínu soutěžitel,¹²⁰ nebo porušitel soutěžního práva se v textu Zákona užívá pojmu škůdce (který navíc v celém Zákoně není nijak dále definován, a to ani v důvodové zprávě k Zákonu). Pojem škůdce je v českém právním řádu definován v občanském zákoníku,¹²¹ mám však za to, že taková definice musí být vykládána eurokonformně jako podnik ve smyslu soutěžního práva EU. Již před rozhodnutím SDEU ve věci *Skanska* se v české odborné literatuře objevila diskuze, která se snažila předložit možná řešení otázky pasivní legitimace.¹²² Debata vykryštovala do tří různých přístupů k řešení povinnosti k náhradě škody mateřské společnosti za jednání své dceřiné společnosti (plné převzetí doktríny přičitatelnosti odpovědnosti za porušení soutěžního

---

¹²⁰ Soutěžitel je definován v § 2 odst. 2 zák. č. 143/2001 Sb., ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů (zákon o ochraně hospodářské soutěže), ve znění pozdějších předpisů jako: *fyzické a právnické osoby, jejich sdružení, sdružení těchto sdružení a jiné formy seskupování, a to i v případě, že tato sdružení a seskupení nejsou právnickými osobami, pokud se účastní hospodářské soutěže nebo ji mohou svou činností ovlivňovat, i když nejsou podnikateli*“ Blíže k výkladu pojmu soutěžitel a podnik v KINDL, Jiří. *Zákon o ochraně hospodářské soutěže: komentář*. 3., přepracované vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Beckova edice komentované zákony. Č. 50-58. ISBN 978-80-7400-627-2.

¹²¹ Ve smyslu a účelu § 2910 zák. č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů: *Škůdce, který vlastním zaviněním poruší povinnost stanovenou zákonem a zasáhne tak do absolutního práva poškozeného, nahradí poškozenému, co tím způsobil. Povinnost k náhradě vznikne i škůdci, který zasáhne do jiného práva poškozeného zaviněným porušením zákonné povinnosti stanovené na ochranu takového práva.*

¹²² Zejména KUNCOVÁ, Lucie. Legitimace v řízení o žalobách na náhradu škody v soutěžních věcech. *Právník*. 2018(12), 1004-1036 a PIPKOVÁ, Petra. Nová úprava náhrady škody z protisoutěžních jednání I.: Aktivní a pasivní legitimace a rozsah náhrady škody. *Obchodněprávní revue*. 2017(11-12).

práva známého z veřejnoprávního vymáhání soutěžního práva; absolutní vyloučení takové přičitatelnosti - odpovědná může být jen osoba, která se protisoutěžního jednání fakticky dopustila; ručení dle zákona o obchodních korporacích). I dostupná komentářová literatura nakladatelství C.H.Beck je k eurokonformnímu výkladu pasivní legitimace spíše zdrženlivá.¹²³ S ohledem na výše zanalyzované rozhodnutí SDEU se nemohu ztotožnit se závěry komentáře z nakladatelství Wolters Kluwer k Zákonu: *pasivní legitimaci bude nutné dovést ve vztahu ke konkrétní osobě, a nikoliv podniku jako hospodářské entitě bez právní subjektivity*.¹²⁴

Mám za to, že žalobci by před českými soudy měli ve svých žalobách plně uplatňovat zásady a pojmy z veřejné větve vymáhání soutěžního práva, měli by soudcům vysvětlovat proč jsou koncepty soutěžního práva tak důležité pro follow-on i stand-alone žaloby a jaké obdobné instituty jsou těmto principům podobné v soukromém právu (zejména pak ručení vlivné osoby a vnitřní koncernová politika). Vždy však bude existovat riziko, že soudy budou vykládat Zákon *stricto sensu*, neshledají osobní odpovědnost bez zákonného podkladu, nepřihlédnou k eurokonformnímu výkladu, ani k rozhodovací praxi soutěžních úřadů.

3.2.2. Dílčí závěr

Žaloby na náhradu škody z protisoutěžního jednání a veřejnoprávní ochrana práva hospodářské soutěže tvoří nedílnou součást prosazování unijního práva v oblasti hospodářské soutěže, tedy systému, který má jako celek za cíl zejména odrazovat podniky od účasti na protisoutěžním jednání, a to za pomoci represivních nástrojů (např.

---

¹²³ KINDL, Jiří. *Zákon o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-728-6. str. 24. V době sepsání a vydání komentáře totiž ještě nebylo rozhodnuto ve věci Skanska.

¹²⁴ KRAMAŘÍK, Roman. *Zákon o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-056-4. str. 7 a 41

uložení pokuty, neplatnosti dohod, náhrady škody), které působí i do budoucna v podobně výstražné prevence.

Přímý účinek SFEU se musí vždy uplatnit, a proto národní soudy musí v rámci civilního řízení jako pasivně legitimované shledat podniky ve smyslu soutěžního práva EU. To s sebou pak logicky nese i veškeré další a přidružené právní koncepty, jako je například ekonomická kontinuita, která se plně uplatní tak, aby nebyl ohrožen cíl a užitečný účinek soukromoprávního vymáhání soutěžního práva. Rozhodnutí ve věci *Skanska* má a v budoucnosti bude mít signifikantní dopad na ulehčení procesní pozice žalobců. České soudy musí rozhodnutí ve věci *Skanska* respektovat. Lze uzavřít, že hlavní nejasnosti stran pasivní legitimace jsou do budoucna vyřešeny. Rozhodnutí ve věci *Skanska* má pozitivní vliv i na vývoj v kauze *výtahy a eskalátory*, ve které belgické soudy musí aplikovat soutěžně-právní koncept podniku.¹²⁵

Z praktického hlediska je rozhodnutí *Skanska* zcela zásadní pro případy přeshraničních fúzí a akvizic, kdy kupující a zejména jeho právní zástupci musí věnovat dostatečnou pozornost možným rizikům, která pramení z toho, že prodávající podnik porušil soutěžní právo.¹²⁶ Z dřívější rozhodovací praxe SDEU již bylo známo, že podniky se nemohou vyhnout veřejnoprávním sankcím. Nově SDEU potvrdil, že i žalobci v rámci soukromoprávního vymáhání soutěžního práva mohou být se svými

---

¹²⁵ Belgický obchodní soud ještě v roce 2015 nechtěl přiznat odpovědnost mateřské společnosti za protisoutěžní jednání její dceřiné společnosti, k tomu viz: VERHULST, Michiel. *The Elevators & Escalators cartel revisited in light of the Skanska case: on the impact of the effectiveness principle on the private enforcement of EU competition law*. [online]. 25. března 2019 [cit. 2020-03-09]. Dostupné z: <https://www.carteldamageclaims.com/the-elevators-escalators-cartel-revisited-in-light-of-the-skanska-case-on-the-impact-of-the-effectiveness-principle-on-the-private-enforcement-of-eu-competition-law/>

¹²⁶ SIAKKA, Tatiana. Case C-724/17 Vantaan kaupunki v Skanska Industrial Solutions: Transposition of the Concept of an ‘Undertaking’ into Civil Damages Actions. *Journal of European Competition Law & Practice* [online]. 2019, **10**(8), 479-481 [cit. 2020-03-05]. DOI: 10.1093/jeclap/lpz059. ISSN 2041-7764. Dostupné z: <https://academic.oup.com/jeclap/article/10/8/479/5628208>

žalobami stejně úspěšní v případě organizačních a jiných právních změn škůdce. Taková skutečnost může mít zcela jistě dopad na kupní cenu, nebo osud celé transakce.

3.2.3. Společná a nerozdílná odpovědnost

Článek 11 odst. 1 Směrnice normuje **společnou a nerozdílnou odpovědnost** škůdců pro případ, že se protisoutěžního jednání dopustilo více podniků (typicky účastníci na horizontální kartelové dohodě). Žalobci se mohou domáhat náhrady škody a žalovat ji po kterémkoliv ze škůdců. Podniky, které spolu porušily soutěžněprávní normy, jsou tak odpovědné ze svého protisoutěžního jednání společně a nerozdílně a jsou povinné nahradit škodu v plné výši. K vyvážení této společné odpovědnosti garantuje Směrnice i následný regres mezi stranami, tedy spoluviníci kartelové dohody mají právo na vzájemné vyrovnání vyplacených nároků (článek 11 odst. 5). Zákon uvedené znění přebíral ve svém § 5, přičemž předmětné ustanovení kopíruje obecné ustanovení § 2915 OZ. Odchýlení se od civilistické úpravy společné a nerozdílné odpovědnosti tkví zejména v tom, že Zákon vylučuje, aby soud rozhodl, že škůdce nahradí škodu podle své účasti na škodlivém následku, a zároveň jsou garantovány tři výjimky ze společné a nerozdílné odpovědnosti (spolupracující škůdce, malé a střední podniky a škůdce účastný na smírném vyrovnání).

Podniky, kterým byla prominuta pokuta na základě programu shovívavosti (leniency typu I),¹²⁷ jsou společně a nerozdílně odpovědné pouze svým přímým či nepřímým odběratelům či dodavatelům.¹²⁸ Tato garance pro příjemce imunity z programu leniency může být prolomena, a to v případě, kdy ostatní škůdci nejsou s to plně odškodnit ostatní poškozené. Směrnice, ani Zákon přesně nedefinují onu nedobytnost. Přikláním se k názoru, že poškození se nejdříve musí reálně domáhat tvrzených pohledávek od ostatních škůdců (což v sobě obsahuje výzvu k úhradě, podání žaloby a vymáhání následného soudního rozhodnutí).¹²⁹ Takovou aktivitu poškozených je dle mého názoru nutné vyžadovat také s ohledem na skutečnost, že nedobytnou se stává pohledávka už tehdy, když není vymožena ze 100 %, ovšem za současné povinnosti poškozeného snažit se všemi způsoby získat plnění od všech ostatních (neprivilegovaných) škůdců – tedy nejen od jednoho. Opuštění od striktnějšího výkladu vynaložené aktivity poškozených lze zřejmě uznat v případě, že by pohledávky byly

---

¹²⁷ Ve veřejném vymáhání platí za splnění určitých podmínek plná imunita, tedy první žadatel o program shovívavosti, který sdělí soutěžnímu úřadu dostatečné konkrétní a závažné informace, které následně vedou k odhalení protisoutěžního jednání na relevantním trhu, má výhodu v řízení v podobě 100 % redukce na pokutě. Následující žádosti do leniency programu, pokud jsou připuštěny, mají onu redukci nižší, tedy sleva z pokuty je klesající a vytváří se tlak na co nejrychlejší přiznání se k odpovědnosti. K bližší kategorizaci - Oznámení Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže: O aplikaci § 22ba odst. 1 zákona o ochraně hospodářské soutěže (PROGRAM LENIENCY) ze dne 4. listopadu 2013. [online] [cit. 2018-12-01] Dostupné z: <https://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/zakazane-dohody-a-zneuzeni-dominance/leniency-program.html>

Leniency legislation: Oznámení Komise o ochraně před pokutami a snížení pokut v případech kartelů. 8. prosince 2006. [online] [cit. 2018-12-01] Dostupné z: https://ec.europa.eu/competition/cartels/legislation/leniency_legislation.html

¹²⁸ Dle textace a výkladu Směrnice se tedy nejedná o ty podniky, které s Komisí, či Úřadem spolupracují na základě procedury narovnání, která pouze vede ke zjednodušenému či zkrácenému řízení, v rámci kterého se podnik dobrovolně přizná a přijme odpovědnost za své protisoutěžní jednání výměnou za rychlejší řízení se sníženou pokutou. Stejně tak nejsou privilegovanými škůdci leniency žadatelé, kteří dosáhli pouze na snížení pokuty (leniency typu II).

¹²⁹ Stejně KINDL, Jiří. *Zákon o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-728-6. str. 103 bod 17.

zcela jistě a zjevně nedobytné (např. probíhající insolvenční řízení). Je zřejmé, že vyjasnění pojmu „dobytnosti pohledávky“ ve vztahu k možnému prolomení privilegovaného postavení škůdce se v budoucnosti stane předmětem položené předběžné otázky k SDEU. Zákon pak staví najisto ve svém § 6 odst. 2, že spolupracující škůdce není povinen k náhradě škody ostatním poškozeným, pokud jejich pohledávky vůči dalším škůdcům byly již promlčeny. Směrnice toto pravidlo nestanoví, ale lze uzavřít, že se jedná o naplnění zásady *vigilantibus iura* – tedy, že každý si má střežit svá práva a uplatnit je v k tomu právem stanovené době.

Druhou výjimkou ze společné a nerozdílné odpovědnosti jsou malé, či střední podniky.¹³⁰ Tyto podniky jsou odpovědné pouze svým přímým a nepřímým odběratelům, ale pouze za splnění dalších dvou sub-podmínek, tedy (I) pokud je jejich tržní podíl na daném relevantním trhu nižší než 5 %, a to po celou dobu vytýkaného protisoutěžního jednání a pokud (II) by uplatnění společné a nerozdílné odpovědnosti ohrozilo jeho hospodářskou životaschopnost (nedostatek likvidity). Doložení splnění těchto dvou podmínek bude v praxi velmi obtížné a bude zcela jistě způsobovat výkladové obtíže. Předně určení podílu na relevantním trhu vyžaduje komplexní soutěžně-právní analýzu.¹³¹ Nedostatek likvidity pak nelze vykládat ve smyslu úpadku, či hrozícího úpadku dle příslušných předpisů upravujících problematiku insolvence.¹³² Naopak musí být vykládána z hlediska veřejnoprávního vymáhání soutěžního práva jako taková situace, kdy dochází ke ztrátě celkové hodnoty majetku (významné snížení

---

¹³⁰ Commission Recommendation of 6 May 2003 concerning the definition of micro, small and medium-sized enterprises (notified under document number C(2003) 1422), OJ L 124, 20.5.2003, p. 36–41, Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex:32003H0361>

¹³¹ KINDL, Jiří. *Zákon o ochraně hospodářské soutěže: komentář*. 3., přepracované vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Beckova edice komentované zákony. ISBN isbn978-80-7400-627-2. str. 535-537.

¹³² V českém právním řádu zák. č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon).

hodnoty).¹³³ Časovým okamžikem naplnění těchto podmínek by měla být situace ke dni rozhodování příslušného soudu. Tato exempce se však neužije pro recidivisty, jednou odsouzený podnik v rámci veřejnoprávního vymáhání soutěžního práva tedy na privilegované postavení nedosáhne a stejně tak se neužije pro podniky, které měly v rámci protisoutěžního jednání vedoucí úlohu (řídily, či jiné přinutily k protisoutěžnímu jednání).

Třetí privilegovanou skupinou jsou pak ti škůdci, kteří se zúčastnili na smírném vyrovnání. K omezení odpovědnosti dochází v závislosti na vyjednaných podmínkách smírného vyrovnání s tím kterým daným poškozeným. K takovému ujednání se pak přihlédne při regresním vypořádání.

Je pravděpodobné, že poškození budou z ekonomicko-strategického hlediska často žalovat největší a nejsilnější podnik (v postavení škůdce) na trhu. Ten tak bude kompenzovat škodu žalobcům, kteří nejsou ani jeho odběratelé, dodavatelé či koneční zákazníci.¹³⁴ V konečném důsledku mohou takové žaloby daný podnik ekonomicky vyčerpat a přivést k úpadku, či následně i odstranit z relevantního trhu. Regresní žaloby škůdce vůči ostatním škůdcům nemusí být v důsledku vůbec úspěšné, je nutné si uvědomit, že ostatní členové dřívějšího kartelu jsou ve většině případů přímými konkurenty a po ukončení např. kartelové dohody se může mezi nimi rozpoutat ekonomická válka o vzájemné vyřazení z relevantního trhu. Mám za to, že žalování by

---

¹³³ Information note by Mr Joaquín Almunia Vice-President of the Commission and by Mr Janusz Lewandowski Member of the Commission Inability to pay under paragraph 35 of the 2006 Fining Guidelines and payment conditions pre- and post-decision finding an infringement and imposing fines. SEC(2010) 737/2 [online]. [cit. 2020-05-08]. Dostupné z:

<https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/2/2010/EN/2-2010-737-EN-2-0.Pdf>

¹³⁴ BOVIS, Christopher H. a Charles M. CLARKE. Private Enforcement of EU Competition Law. In: Liverpool Law Review [online]. 2015, 36(1), s. 49-71 [cit. 2018-12-01]. DOI: 10.1007/s10991-015-9164-9. ISSN 0144-932X. Dostupné z: <http://link.springer.com/10.1007/s10991-015-9164-9>

měli v rámci civilního řízení vznášet návrhy na přibrání dalších účastníků řízení dle výše a míry zapojení do předchozího protisoutěžního jednání tak, aby zaručili alespoň jejich zvýšenou aktivitu směrem k poškozeným.

Stejně tak není poskytnuta úplná imunita účastníkům z programu shovívavosti. Například v již výše zmíněném případě insolvence ostatních účastníků se na ně vztáhne společná a nerozdílná odpovědnost. Je též pravděpodobné, že právě tyto podniky budou nejčastěji žalovány, neboť díky svému učiněnému oznámení soutěžním úřadům budou velice pravděpodobně známé z médií. Ačkoliv je pravděpodobnost insolvence ostatních účastníků kartelu přeci jen nízká, zvyšuje takový scénář potencionální náklady. Existence tohoto rizika bude hrát roli v ekonomických analýzách podniků, zda program shovívavosti využít, či nikoliv.

Existují i nesouhlasné názory na uplatnění výjimek z privilegovaného postavení účastníků z programu shovívavosti, které vychází z premisy, že podniky zúčastněné na tomto programu v rámci veřejné části vymáhání soutěžního práva musí získat stejnou imunitu i v rámci soukromoprávního vymáhání.¹³⁵ Zbytek náhrady škody by měly hradit podniky na programu shovívavosti nezúčastněné. Směrnice v konečném důsledku motivuje k podávání žádostí typu leniency spíše ty podniky, které mají nízký podíl na trhu, než podniky s rozsáhlým tržním podílem. Tyto menší podniky jsou více motivovány nedodržením podmínky uzavřené dohody, neboť jejich náklady na odškodnění pouze vlastních odběratelů budou ve srovnání s velkými hráči na trhu zúčastněnými na

---

¹³⁵ KIRST, Philipp a Roger VAN DEN BERGH. THE EUROPEAN DIRECTIVE ON DAMAGES ACTIONS: A MISSED OPPORTUNITY TO RECONCILE COMPENSATION OF VICTIMS AND LENIENCY INCENTIVES. *Journal of Competition Law and Economics* [online]. 2016, **12**(1), 1-30 [cit. 2018-12-04]. DOI: 10.1093/joclec/nhv033. ISSN 1744-6414. Dostupné z:

<https://academic.oup.com/jcle/article-lookup/doi/10.1093/joclec/nhv033>

kartelové dohodě minimální, za současné predikce, že tito větší a na trhu silnější podniky budou mít dostatečnou likviditu.

Mám za to, že i přesto bude spíše docházet k účinnějšímu a spravedlivějšímu soukromoprávnímu vymáhání soutěžního práva. Pokud by výše uvedené ekonomické modely byly skutečně v podnicích zohledňovány, může v budoucnu dojít k tomu, že podniky budou odrazovány od protisoutěžního jednání, a to z obavy z následných žalob a ekonomické války s konkurenty. Spíše mám však za to, že jak protiprávní jednání, tak následné uvažování o jeho nahlášení není častým předmětem ekonomických modelů a propočtů. Předně je nutné si uvědomit, že protisoutěžní jednání je v konečném důsledku pácháno jednotlivými osobami ovládajícími předmětné podniky. Ještě více typicky se protisoutěžního jednání dopouští vyšší management, který nemusí působit v podnicích dlouhodobě. Jejich zájmem je především krátkodobé zlepšení vlastní a podnikové situace (často za účelem dosažení lepších výsledků na trhu a tím i lepší odměny od konečných vlastníků), proto tito jednotlivci většinou nebudou brát v delším časovém horizontu v úvahu potencionální žaloby a důsledky z nich vyplývající. Stejně tak je nutné poznamenat, že k odhalení protisoutěžního jednání velice často dochází právě při změně vedení, nebo při prodeji podniku, kdy noví vlastníci cítí potřebu očistit nově nabytá aktiva o jakýkoliv stín podezření z nelegální činnosti a k tomu slouží program shovívavosti dostatečně. Lze uzavřít, že by bylo nespravedlivé, pokud by účastníci programu shovívavosti nebyli v rámci soukromoprávního vymáhání povinni k alespoň částečné kompenzaci poškozených, neboť i jejich účast na protisoutěžním jednání přeci jen též přispěla k pokřivení trhu a narušení hospodářské soutěže. Ostatně mám za to, že plná imunita ve veřejnoprávním vymáhání soutěžního práva nemusí vždy splňovat

imperativ spravedlnosti (zejména u dvojčlenných kartelů, kde oba podniky mohou získat výhody z programu shovívavosti).¹³⁶

3.3.Kdy může být žaloba podána – běh promlčecích lhůt

3.3.1. Promlčení a časová působnost Směrnice

Článek 10 Směrnice upravuje problematiku subjektivní promlčecí lhůty, kterou je nutno dodržet k úspěšnému podání žaloby na porušení soutěžního práva. Dle Směrnice platí, že subjektivní promlčecí lhůty nesmějí začít plynout dříve, než je ukončeno samotné porušení právních předpisů o hospodářské soutěži, a ne dříve než se potencionální žalobce o takovém protisoutěžním jednání dozví,¹³⁷ přičemž minimální délka této promlčecí lhůty je pět let. Jednotlivé členské státy EU tak s přihlédnutím k minimálnímu standardu uvedenému ve Směrnici stanovily ve svých právních řádech závazná pravidla definující okamžik, od kterého subjektivní promlčecí lhůta začíná běžet, pravidla pro délku této lhůty a pravidla pro právní okolnosti, za nichž je běh této lhůty přerušen nebo pozastaven.

---

¹³⁶ Naopak například v Koreji není možné, aby v rámci dvojčlenné kartelové dohody druhý účastník požádal o výhody z programu shovívavosti. Tato limitace reflektuje přísný přístup některých soutěžních úřadů, které se snaží nastavit příslušné limity přílišnému oportunistickému nebo strategickému chování určitých žadatelů. Více viz LENIENCY FOR SUBSEQUENT APPLICANTS. Organisation for Economic Co-operation and Development: Directorate For Financial And Enterprise Affairs, Competition Committee [online]. 2012(DAF/COMP(2012)25), 214 [cit. 2018-12-05]. Dostupné z:

<http://www.oecd.org/competition/Leniencyforsubsequentapplicants2012.pdf>

¹³⁷ Dle čl. 10 odst. 2 Směrnice je možné vázat okamžik dozvědění se na: *přiměřený předpoklad, že (žalobce):*

a) má vědomost o daném jednání a o tom, že toto jednání představuje porušení právních předpisů o hospodářské soutěži; b) má vědomost o tom, že mu byla způsobena škoda porušením právních předpisů o hospodářské soutěži; a c) je mu známa totožnost porušitele.

SDEU již ve věci *Manfredi* uvedl, že pravidla pro promlčecí lhůty musí být určeny národním právem, a to vždy s ohledem na principy rovnosti a efektivity¹³⁸ (toto rozhodnutí bylo vydáno ještě před samotným přijetím a publikací Směrnice). Toto východisko SDEU zůstalo i nadále důležité zejména při řešení interpretačních nejasností článku 10 Směrnice, kterými se zabývám dále v této kapitole, a to včetně výkladových nepřesností české právní úpravy a recentního rozhodnutí SDEU ve věci předběžné otázky vztahující se právě na běh promlčecích lhůt a jejich dopad na efektivní soukromoprávní vymáhání soutěžního práva.

Český zákonodárce transponoval článek 10 Směrnice a dle § 9 Zákona tak platí, že: *Promlčecí lhůta počne běžet ode dne, kdy se oprávněná osoba dozvěděla o škodě, o osobě povinné k její náhradě a o omezování hospodářské soutěže, nebo se o těchto skutečnostech dozvědět měla a mohla, nejdříve však ode dne, kdy došlo k ukončení omezování hospodářské soutěže.*

Zákonodárce stanovil speciální subjektivní promlčecí lhůtu pro uplatnění práva na náhradu škody na 5 let, využil tak nejspodnější možnou hranici stanovenou Směrnicí v čl. 10 odst. 3, ačkoliv mohl stanovit lhůtu delší. Tato promlčecí lhůta je však stále pro potencionální žalobce delší, a tím i výhodnější, než (dřívější) obecná tříletá promlčecí subjektivní lhůta, jež je upravena v občanském zákoníku.¹³⁹ Zákon proto úpravu subjektivní promlčecí lhůty dle občanského zákoníku vylučuje. Promlčecí lhůta též neskončí dříve než za 1 rok ode dne, kdy se oprávněná osoba dozvěděla o tom, že pohledávka na náhradu škody je nedobytná od tzv. neprivilegovaných –

---

¹³⁸ Rozsudek ze dne 13. července 2006, *Manfredi*, spojené věci C-295/04 - C-298/04, ECLI:EU:C:2006:461, bod 77. Toto rozhodnutí je součástí kontinuální judikatury SDEU ohledně komplementárnosti veřejného a soukromoprávního vymáhání soutěžního práva.

¹³⁹ Dle § 629 odst. 1 zák. č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů platí, že: *Promlčecí lhůta trvá tři roky. V návaznosti na § 620 odst. 1 OZ pak platí, že taková subjektivní lhůta začíná běžet od okamžiku, kdy měl poškozený vědomost o škodě a osobě povinné k její náhradě.*

nezvýhodněných porušitelů soutěžního práva (jedná se o ty škůdce, kteří nejsou spolupracující škůdce, malý nebo střední podnikatel a ti, kteří nebyli zúčastněni na smírném vyrovnání; více ke kategorizaci privilegovaných škůdců – kapitola č. 3.2.1. Společná a nerozdílná odpovědnost).¹⁴⁰

Český zákonodárce zřejmě omylem *expressis verbis* vyloučil i **objektivní promlčecí lhůtu**, když dle znění § 9 odst. 1 Zákona došlo k vyloučení § 636 občanského zákoníku en bloc,¹⁴¹ ačkoliv Směrnice v recitálu č. 36 doporučuje členským státům ponechat v platnosti nebo zavést všeobecně závazné objektivní promlčení lhůty.¹⁴² V českém právním řádu je vyloučení objektivní promlčecí lhůty vázáno zejména k újmě na svobodě, životě nebo zdraví.¹⁴³ Zákon navíc v platném a účinném znění nestanoví žádnou novou objektivní lhůtu. Lze tedy uzavřít, že aktuálně se v českém právním řádu neuplatní na soukromoprávní vymáhání soutěžního práva objektivní promlčecí lhůta v délce 10 let (resp. 15 let u škody způsobené úmyslně) ode dne, kdy škoda vznikla.¹⁴⁴ Taková situace je značně nekoncepční i s ohledem na

---

¹⁴⁰ Dané pravidlo vychází z § 9 odst. 5 Zákona a nemá přímý předobraz ve Směrnici (nepřímo lze dovozovat z čl. 11 odst. 2, a čl. 11 odst. 4). Ačkoliv to zákon nestanoví, korektivem daného ustanovení musí být promlčení – pokud poškozenému z jeho vlastní nečinnosti dojde k promlčení jeho nároků, neměla by se tato ochranná lhůta 1 roku uplatnit. K tomu viz též: KINDL, Jiří. K problematice promlčení nároku na náhradu škody způsobené porušením soutěžního práva. *Antitrust: Revue soutěžního práva*. 2018, (2), str. 44.

¹⁴¹ Dle § 636 OZ platí, že: *Právo na náhradu škody nebo jiné újmy se promlčí nejpozději za deset let ode dne, kdy škoda nebo újma vznikla. Byla-li škoda nebo újma způsobena úmyslně, promlčí se právo na její náhradu nejpozději za patnáct let ode dne, kdy škoda nebo újma vznikla.*

¹⁴² Dle bodu 36 Směrnice platí, že: *Vnitrostátní pravidla týkající se začátku běhu, délky, pozastavení nebo přerušování promlčecích lhůt by neměla nepřiměřeně bránit podávání žalob o náhradu škody. (...) Členské státy by měly mít možnost ponechat v platnosti nebo zavést všeobecně závazné objektivní promlčecí lhůty, pokud délka těchto objektivních promlčecích lhůt nebude v praxi znemožňovat či nadměrně ztěžovat uplatnění práva na odškodnění v plné výši.*

¹⁴³ Ve smyslu a účelu § 636 odst. 3 OZ

¹⁴⁴ KINDL, Jiří. Zákon o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže: komentář. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-728-6. str. 133

veřejnoprávní úpravu soutěžního práva, kdy s uplynutím desetileté (resp. čtrnáctileté) lhůty dochází k zániku odpovědnosti za přestupek.¹⁴⁵ Po uplynutí této doby již nemůže ÚOHS ani konstatovat vinu, ani uložit trest, správní řízení se musí zastavit. Žalobci jsou tedy teoreticky zvýhodněni ve svých právech v tomto specifickém případě, kdy ÚOHS již nebude moci konstatovat porušení soutěžního práva, neboť civilní soudy budou i nadále oprávněné rozhodovat o případných soukromoprávních nárocích poškozených (to bude ovšem ve skutečnosti velmi obtížné s přihlédnutím k nutnosti dodržení subjektivní promlčecí lhůty ze strany žalobce a unesení důkazního břemene za současné absence rozhodnutí ÚOHS). Žalobcům je dále v Zákoně poskytnut dostatečný časový komfort v podobě četných přerušení plynutí subjektivní lhůty (přerušeni po dobu šetření či řízení u orgánu ochrany hospodářské soutěže, po dobu řízení o zpřístupnění důkazního prostředku, po dobu smírného řešení sporu).¹⁴⁶

---

¹⁴⁵ K tomu § 23 odst. 1 Zákona: *Promlčecí doba podle tohoto zákona činí 10 let*; a § 23 odst. 6 Zákona: *Byla-li promlčecí doba přerušena, odpovědnost za přestupek zanikne nejpozději uplynutím 14 let od jeho spáchání*.

¹⁴⁶ Samotný Zákon však neupravuje stavení promlčecí lhůty po dobu smírného řešení sporu, tak jak to předpokládá článek 18 odst. 1 Směrnice. Odborná literatura dovozuje tento případ stavení promlčecí lhůty od § 647 OZ: *V případě uzavření dohody o mimosoudním jednání věřitele a dlužníka o právu nebo o okolnosti, která právo zakládá, počne promlčecí lhůta běžet poté, co věřitel nebo dlužník výslovně odmítne v takovém jednání pokračovat; počala-li promlčecí lhůta běžet již dříve, po dobu jednání neběží*.

K tomu např.: MICHAL, Petr. Zákon o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže. *Antitrust: Revue soutěžního práva*. 2017(1).

Promlčecí lhůta počíná běžet od vědomosti o deliktu, škodě a škůdci, ale avšak ne dříve než od skončení omezování hospodářské soutěže.¹⁴⁷ Právě poslední uvedená podmínka může mnohdy žalobcům vylepšit procesní postavení, neboť se mohou účinně bránit proti případným námitkám promlčení jejich nároku. Je to totiž vždy žalovaný, kdo bude muset prokazovat, že jeho protiprávní jednání bylo ukončeno dříve, než tvrdí a odvozuje žalobce. Navíc protisoutěžní jednání je z povahy věci charakteru dlouhotrvajícího, některé zakázané dohody trvají i více než deset let.¹⁴⁸ Ve výše uvedeném rozhodnutí SDEU ve věci Manfredi navíc bylo judikováno, že krátká promlčecí lhůta v případě trvajícího nebo opakovaného protiprávního jednání by mohla uplynout ještě před samotným ukončením protiprávního jednání. V takovém případě by každá osoba, která utrpěla škodu po uplynutí promlčecí lhůty, nemohla podat žalobu.¹⁴⁹

V praxi nastal zcela zásadní a konkrétní výkladový problém, a sice zda úprava promlčení ve Směrnici a potažmo v Zákoně (potažmo analogicky v zákonech ostatních členských států EU) má být vykládána jako **hmotněprávní, nebo procesněprávní**

---

¹⁴⁷ S tím souvisí problematika přesného vymezení ukončení protiprávního jednání, což v praxi činí problémy nejen účastníkům řízení před ÚOHS v rámci své obhajoby, tak Úřadu a správní soudům. Nejvíce problémů činí definice trvajícího a pokračujícího deliktu. Lze si představit komplikovanou situaci, kdy účastníkovi správního řízení před ÚOHS bude vytýkáno domnělé zneužití dominantního postavení, přičemž vytýkaný delikt se navíc uskuteční mimo jiné v rámci zadávacího procesu veřejné zakázky. Zatímco soutěžní orgán bude tvrdit existenci pokračujícího deliktu (záměr poškodit soutěž na trhu výhrou ve veřejné zakázce), obhajoba bude vystavěna na přípuštění toliko deliktu jednorázového (po podání nabídky obdobně jako u kartelových deliktů). Definice ukončení protisoutěžního jednání tak bude pro případnou náhradu škody zcela zásadní. Zákon bohužel mnoho jasného k takovému případu do našeho právního řádu nepřinesl, a ani praxe prozatím nedošla k jasné odpovědi.

¹⁴⁸ Například kartel zpracovatelů zeleniny v plechovkách trval více než 13 let (COMP/AT.40127 – Canned vegetables) Antitrust: Commission fines Coroos and Groupe CECAB €31.6 million for participating in canned vegetables cartel [online]. 27. září 2019 [cit. 2020-03-09].

Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_19_5911

¹⁴⁹ Rozsudek ze dne 13. července 2006, Manfredi, spojené věci C-295/04 - C-298/04, ECLI:EU:C:2006:461, bod 79

institut. Důležitost takové distinkce představuje zejména princip zákazu retroaktivity. V hmotném právu obecně platí zákaz zpětné účinnosti právních norem. Důvodová zpráva k českému Zákonu neposkytuje žádné informace využitelné k výkladu a k posouzení institutu promlčení. Naopak například britská vláda ve své zprávě výslovně uvádí, že se podrobně zabývala tímto právním dilematem.¹⁵⁰ Ve Velké Británii tak bylo najisto postaveno, že předmětné ustanovení týkající se promlčení lze jedinečně a pouze klasifikovat jako hmotněprávní ustanovení.

Ve smyslu a účelu Směrnice (čl. 22), ale i obecných zásad právních se hmotněprávní ustanovení nesmí užít se zpětnou působností. Samotná Směrnice ani přímo neukládá retroaktivní působnost u procesních norem, členské státy měly na výběr stanovit působnost, přičemž procesní ani hmotně právní normy nesměly být za žádných okolností uplatněny na řízení zahájená přede dnem 26. prosince 2014.

Daný výklad znamená, že novou hmotněprávní úpravu soukromoprávního vymáhání soutěžního práva lze uplatnit jen v takových případech, kdy předmětné protisoutěžní jednání bylo spácháno (či bylo alespoň zahájeno) a současně s tím žalovaná škoda vznikla až po účinnosti Zákona. V českém právním řádu to je tedy stav ke dni 1. září 2017.¹⁵¹ Britská vláda dospěla k závěru, že opačný přístup by znamenal

---

¹⁵⁰ *Implementing the EU Directive on damages for breaches of competition law: government response* [online]. December 2016 [cit. 2019-01-07]. Body 59-61 Dostupné z:

https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/577228/damages-directive-consultation-response.pdf

¹⁵¹ Stranou ponechávám otázku české pozdní transpozice Směrnice, která měla být do českého právního řádu transponována ke dni 27. prosince 2016. Devět měsíců v prodlení s řádnou transpozicí zakládá přímý účinek Směrnice a zejména představuje povinnost eurokonformního výkladu. Stejně tak se ale vždy uplatní principy rovnocennosti a efektivity podle judikatury SDEU. Jak bude dále uvedeno, rozhodnutí ve věci Cogeco má zásadní význam i pro českou právní úpravu, včetně problematiky promlčení.

nepřípustný zásah do právní jistoty podniků, které se dopouštěly protiprávního jednání za určitého právního režimu.

Stejně tak česká odborná literatura dospěla k závěru, že § 9 Zákona upravuje hmotněprávní promlčecí lhůtu.¹⁵² Ačkoliv se s takovým závěrem ztotožňuji a pokládám takovou argumentaci z hlediska právní jistoty za správnou, mám na druhou stranu za to, že nikdo by též neměl těžit ze svého nepoctivého či protiprávního činu, a že je vždy ve smyslu judikatury SDEU nutné zkoumat, zda národní úprava členských států neklade neúměrné překážky poškozeným ve výkonu jejich práv na plnou náhradu škody. Je nutné též zdůraznit, že ve Velké Británii již před účinností implementačního zákona platila subjektivní promlčecí lhůta v rozmezí 5-6 let. To je zásadní rozdíl oproti českému právnímu řádu, ve kterém platila tříletá promlčecí lhůta.

3.3.2. Cogeco

Problematika možné zpětné aplikace Směrnice (a tím i aplikace nového standardu promlčení jako procesně právního institutu) byla natolik zásadní, že se stala předmětem první položené předběžné otázky vztahující se k výkladu Směrnice. Tuto předběžnou otázku podal portugalský soud v listopadu roku 2017, a to ve věci žaloby na náhradu škody, kde žalobcem byla společnost Cogeco Communications Inc. (řízení o předběžné otázce je známo jako případ „*Cogeco*“).¹⁵³

---

¹⁵² KINDL, Jiří. K problematice promlčení nároku na náhradu škody způsobené porušením soutěžního práva. *Antitrust: Revue soutěžního práva*. 2018, (2), 37-44.

KRAMAŘÍK, Roman. Zákon o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-056-4. str. 86

¹⁵³ Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Okresním soudem v Lisabonu, Portugalsko (Tribunal Judicial da Comarca de Lisboa) dne 15. listopadu 2017 – Cogeco Communications Inc v. Sport TV Portugal a další, C-637/17. [online]. [cit. 2019-01-05]. Dostupné z:

Předběžné otázky portugalského soudu se týkaly zejména toho, zda znění Směrnice zakládá práva pro osoby, které podaly žalobu na náhradu škody vzniklé z protisoutěžního jednání ještě před transponováním Směrnice. A jak se má případně řešit konflikt vnitrostátního ustanovení o promlčecích lhůtách, které je v rozporu s minimálním požadavkem pěti let subjektivní promlčecí lhůty. V civilním právu Portugalska totiž stejně tak jako v českém právním řádu existuje obecná tříletá promlčecí lhůta. Rozhodnutí ve věci *Cogeco* je tak zejména pro Českou republiku možné užít analogicky. Portugalský soud byl ve svých otázkách velmi konkrétní a v závěru se SDEU dotázal, zda připuštění výkladu úpravy Směrnice na posuzovaný případ by neporušilo zákaz retroaktivity upravený v článku 22 odst. 1 Směrnice.

V podstatě se jedná o formulaci výše uvedených otázek, kterými se zabývaly jednotlivé členské státy již při transpozici Směrnice. Rozhodnutí ve věci *Cogeco* bylo vydáno v roce 2019,¹⁵⁴ stejně tak jako rozhodnutí *Skanska*. A jako v případě *Skanska* se jedná o přelomové rozhodnutí, jež lze pokládat za důležitý milník ve vývoji soukromoprávního vymáhání soutěžního práva. Ostatně závěry rozhodnutí *Skanska* a *Cogeco* jsou velmi obdobné. Případ je též zajímavý z hlediska práva EU, neboť SDEU se musel vyjádřit k možnému přímému účinku Směrnice ještě v rámci implementační lhůty, nebo po této lhůtě, v případě neexistence příslušného implementačního zákona.¹⁵⁵

Skutkové okolnosti případu se týkaly sporu mezi kanadskou společností *Cogeco* a portugalskou televizní společností Sport TV Portugal. *Cogeco* uzavírala s touto

---

<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=198819&pageIndex=0&doclang=CS&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=6449511>

¹⁵⁴ Rozsudek ze dne 28. března 2019, *Cogeco Communications*, C-637/17, ECLI:EU:C:2019:263

¹⁵⁵ Case C-637/17 - Preliminary ruling on the private enforcement Directive (Directive 2014/104/EU) [online]. 29. 5. 2018 [cit. 2019-01-07]. Dostupné z:

<https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=bc018f-5c03-41b1-9873-80a783437744>

společností smlouvy o distribuci televizního kanálu. V roce 2013 na základě podnětu společnosti Cogeco shledal portugalský soutěžní úřad společnost Sport TV Portugal vinnou ze zneužití dominantního postavení na relevantním trhu prémiových sportovních televizních kanálů, neboť tato obchodní společnost uplatňovala diskriminační politiku vůči svým obchodním partnerům – mimo jiné i vůči společnosti Cogeco.

Společnost Cogeco následně v roce 2015 (po proběhnutém odvolacím správním řízení, ve kterém společnost Sport TV Portugal docílila snížení uložené pokuty, neboť nebylo prokázáno ovlivnění obchodu mezi členskými státy EU) podala žalobu na náhradu škody, kterou utrpěla z protisoutěžního jednání společnosti Sport TV Portugal. Protistrana namítla nepřipustnost žaloby z důvodu **promlčení nároku** (s ohledem na obecnou tříletou promlčecí lhůtu). Společnost Cogeco naopak tvrdila, že teprve rozhodnutí portugalského úřadu pro ochranu hospodářské soutěže jí umožnilo shromáždit a získat všechny potřebné informace k tomu, aby mohla uplatit svůj nárok na náhradu škody. Za této situace se rozhodl portugalský soud položit výše uvedené předběžné otázky SDEU.

Soudní dvůr EU nejprve kategoricky vyloučil možnost zpětné účinnosti hmotněprávních ustanovení Směrnice, či transponovaného hmotněprávního předpisu členského státu EU (dle článku 22 odst. 1 Směrnice) před transpozičním datem 27. prosince 2016 (článek 21 odst. 1 Směrnice). Na druhou stranu SDEU potvrdil výklad článku 22 odst. 2 Směrnice v tom smyslu, že členské státy EU měly možnost zvolit účinnost transponovaných procesně-právních předpisů, které se tak mohly plně uplatnit na žaloby zahájené „po 26. prosinci 2014“ (za použití argumentu *a contrario*).¹⁵⁶

---

¹⁵⁶ Článek 22 odst. 2 Směrnice zní: *Členské státy zajistí, aby se vnitrostátní předpisy přijaté podle článku 21, které nejsou uvedeny v odstavci 1, nepoužily na řízení o žalobě o náhradu škody zahájená u vnitrostátního soudu přede dnem 26. prosince 2014.* Argumentem *a contrario* se tak myslí opačně od hmotněprávních norem, jejichž zpětná působnost byla vyloučena.

Portugalsko však této možnosti nevyužilo, a proto se na daný případ Směrnice nemohla uplatnit ani z hlediska hmotněprávního, ani z hlediska procesněprávního. SDEU se tak ve svém rozhodnutí vyhnul přímé odpovědi a klasifikaci, zda úprava promlčení je hmotněprávní či procesně právní institut.

Je nutné poznamenat a upozornit na diskrepanci v rozhodnutí SDEU, které v bodě 28 a následujících uvádí výše uvedené datum 26. prosince 2014.¹⁵⁷ Článek 22 odst. 2 však stanoví zákaz aplikace procesně-právních předpisů na řízení o žalobě na náhradu škody zahájené **přede dnem** 26. prosince 2014. Z toho však vyplývá, že řízení zahájená dne 26. prosince 2014 jsou připuštěna, neboť Směrnice nestanovila zákaz **včetně data** 26. prosince 2014. To ostatně reflektuje i česká úprava v Zákoně, jehož procesněprávní ustanovení se díky § 36 Zákona uplatní na řízení zahájená **po dni** 25. prosince 2014 (tedy na žaloby podané a soudní řízení tak zahájená dne 26. prosince 2014 a dále).

SDEU se však touto obecnou analýzou k danému skutkovému případu vyhnul zodpovězení otázky, zda právní úprava promlčecích lhůt je povahou hmotněprávní, či procesněprávní. Dle názoru generální advokátky se nejedná o „čistě procesní ustanovení“.¹⁵⁸ Určitá právní nejistota ohledně tohoto výkladu tak zůstává.

Zákon ve svém § 36 stanovil, že řízení o náhradě škody způsobené omezováním hospodářské soutěže, která byla zahájena po dni 25. prosince 2014 se dokončí podle Zákona.

¹⁵⁷ Provedl jsem analýzu textu ve znění českém, anglickém (...*would apply to actions for damages brought after 26 December 2014*), německém (...*die nach dem 26. Dezember 2014, aber vor dem Zeitpunkt der Umsetzung der Richtlinie oder spätestens vor Ablauf ihrer Umsetzungsfrist erhoben wurden*) s výsledkem, že tyto jazykové mutace jsou identické.

¹⁵⁸ Stanovisko generální advokátky Juliane Kokott přednesené dne 17. ledna 2019, ve věci Cogeco Communications, C-637/17, ECLI:EU:C:2019:263, body 61 a 63.

SDEU dále přistoupil k samotnému posouzení promlčecích lhůt v portugalském právním řádu a podrobil je analýze principu efektivity práva EU. Ačkoliv právní úpravu Směrnice ani právní úpravu transponovaného vnitrostátního právního předpisu nebylo možno v rozhodné době aplikovat, SDEU ve svém rozhodnutí uvedl, že právo společnosti Cogeco na náhradu škody vzniklé z protisoutěžního jednání společnosti Sport TV Portugal bylo znemožněno. Civilní právo Portugalska dle rozhodnutí SDEU nadměrně ztěžovalo výkon práv poškozených přiznaných unijním právním řádem, neboť nereflektovalo **speciální postavení soutěžního práva**, které v případě podání soukromoprávní žaloby vyžaduje provedení složitého rozboru skutkového stavu za současného vypracovávání podrobné ekonomické analýzy celého případu.

Na základě tohoto klíčového rozhodnutí SDEU tak bylo judikováno, že promlčecí lhůty nesmí být natolik krátké, že znemožní právo na náhradu škody z protisoutěžního jednání, anebo že ho učiní neúměrně obtížné. Promlčecí lhůty musí umožnit žalobci získat dostatečný čas na to, aby se dozvěděl o identitě škůdce a zároveň mohl provést potřebné analýzy pro přípravu složitého procesu, kterým soukromoprávní vymáhání soutěžního práva bezesporu je.¹⁵⁹ Nelze se tak ztotožnit s názorem české odborné literatury, že nárok na náhradu škody způsobené omezováním hospodářské soutěže před účinností Zákona se bude promlčovat podle dosavadních předpisů občanského práva.¹⁶⁰ Navíc rozhodnutí ve věci *Cogeco* lze aplikovat na všechny ostatní

---

¹⁵⁹ WILLIS, Peter. *Five years of the Competition Damages Directive: The first rulings from the European Court of Justice* [online]. 12. listopadu 2019 [cit. 2020-03-09]. Dostupné z: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=a398a62c-1ce1-4105-a170-796b6a2f1725>

¹⁶⁰ KRAMAŘÍK, Roman. *Zákon o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-056-4. str. 196

instituty právního řádu členského státu EU po náležitém provedení testu rovnocennosti a efektivity práva EU.¹⁶¹

Soudní dvůr EU již ve svém rozhodnutí z roku 2011¹⁶² uvedl, že unijní právo, konkrétně zásada efektivity, brání v aplikaci těm ustanovením vnitrostátního práva členských států EU, které zbavují, či oslabují právo poškozeného na náhradu škody. SDEU tak ve věci *Cogeco* svůj judikaturní názor potvrdil a znovu obhájil.

Významnost rozhodnutí SDEU ve věci *Cogeco* dokládá i rozhodnutí odvolacího soudu v Amsterdamu ze dne 4. února 2020 ve věci *Kemira*, které se stalo prvním rozhodnutím národního soudu členského státu EU, které reflektovalo závěry z této kauzy.¹⁶³ Litigačnímu vehiklu CDC tak bylo umožněno úspěšně uplatnit svůj nárok na náhradu škody z protisoutěžního jednání podniků známého jako Sodium Chlorate kartel¹⁶⁴ (reprezentující pohledávky společností na výrobu papíru, které vlastní 27 továren v devíti členských státech EU), ačkoliv obecné národní promlčecí lhůty (španělské, finské a švédské) již dávno uběhly.

---

¹⁶¹ VERHULST, Michiel. *CJEU finds national limitation periods in conflict with the EU law principle of effectiveness* [online]. 16. dubna 2019 [cit. 2020-03-09]. Dostupné z: <https://www.carteldamageclaims.com/cjeu-finds-national-limitation-periods-in-conflict-with-the-eu-law-principle-of-effectiveness/>

¹⁶² Rozsudek ze dne 6. června 2013, Bundeswettbewerbbehörde v. Donau Chemie AG a další, C-536/11, ECLI:EU:C:2013:366, bod 49

¹⁶³ SEEGER, Martin. *Amsterdam Court of Appeal applies Cogeco principles on limitation periods and confirms validity of assignments in Sodium Chlorate cartel case* [online]. 5. března 2020 [cit. 2020-03-09]. Dostupné z: <https://www.carteldamageclaims.com/amsterdam-court-of-appeal-applies-cogeco-principles-on-limitation-periods-and-confirms-validity-of-assignments-in-sodium-chlorate-cartel-case/>

¹⁶⁴ Rozhodnutí Komise ze dne 11. června 2008, Sodium Chlorate, COMP/38.695, [online] [cit. 2020-03-09]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_38695

Ve spojitosti s problematikou promlčení je též nutné zmínit, že Směrnice nijak neupravila běh promlčecích lhůt v rámci regresních nároků mezi společně a nerozdílně zavázanými škůdci. Neexistuje tak harmonizovaná úprava běhu promlčení pro tyto nároky a uplatní se tak právní úprava jednotlivých členských států EU.¹⁶⁵ Tato nejednotnost je dalším důvodem k právní nejistotě a bude vést ke sporům mezi jednotlivými společně zavázanými škůdci.

3.3.3. Význam konečného rozhodnutí ve věci pro běh lhůt

V předešlé kapitole jsem se zabýval během promlčecích lhůt. Velké interpretační obtíže představuje určení samotného okamžiku, od kterého začíná běžet promlčecí lhůta. Dle článku 10 odst. 2 (a) Směrnice platí, že promlčecí lhůta začne běžet od okamžiku, kdy poškozený získá vědomost o protisoutěžním jednání a dále musí získat vědomost, že toto jednání představuje porušení právních předpisů o hospodářské soutěži. Takové ustanovení je nutné vykládat tak, že promlčecí lhůta začne běžet až v okamžiku, kdy jsou vyčerpány všechny opravné prostředky proti rozhodnutí soutěžního úřadu (v případě existence správního řízení před úřadem pro ochranu hospodářské soutěže).¹⁶⁶

---

¹⁶⁵ BARENNEs, Marc, DRIEK DEFERME a MICHEL VERHULST. Limitation periods in competition law damages actions in the EU: Are further clarification and harmonisation needed? *Concurrences: Revue des droits de la concurrence*. 2020, (1), str. 28, bod 63.

¹⁶⁶ Tedy až v okamžiku, kdy je pravomocně rozhodnuto o těchto opravných prostředcích. ASHTON, David, David HENRY, Frank MAIER-RIGAUD a Ulrich SCHWALBE. *Competition damages actions in the EU: law and practice*. Second edition. Northampton, Massachusetts: Edward Elgar Publishing, [2018]. ISBN 9781786430731. bod 9.14, str. 239

Tento názor nepřímo potvrdil i SDEU v rozhodnutí *Cogeco*, když uvedl, že promlčecí lhůta musí začít běžet až po ukončeném řízení, na jehož závěru vydá vnitrostátní orgán pro hospodářskou soutěž nebo odvolací orgán konečné rozhodnutí.¹⁶⁷

Advokátka Kateřina Schenková ve svém příspěvku na Svatomartinské konferenci pořádanou Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže v roce 2015 referovala o rakouské zkušenosti se soukromoprávním vymáháním soutěžního práva, mimo jiné též hovořila o případu žalob na náhradu škody proti výrobcům výtahů a eskalátorů a uvedla, že *novinové zprávy o řízení Evropské komise, ani rozhodnutí Evropské komise, ani vyšetřování rakouské BWB, dokonce ani prvostupňové rozhodnutí rakouského kartelového soudu nezakládají znalost o škodě a o škůdci. Teprve od pravomocného druhostupňové rozhodnutí soudu o porušení soutěžního práva začíná běžet promlčecí lhůta.*¹⁶⁸

Stejně tak Komise ve své poznámce pod čarou v bílé knize uvedla následující: *Ve všech členských státech podléhají rozhodnutí orgánů pro ochranu hospodářské soutěže soudnímu přezkumu. Rozhodnutí orgánů pro ochranu hospodářské soutěže se považují za pravomocná, jestliže nemohou být dále přezkoumána, jedná se tedy o rozhodnutí, proti nimž se ve stanovené časové lhůtě neodvolaly osoby, jimž jsou určena, nebo o rozhodnutí, která byla potvrzena příslušným odvolacím soudem.*¹⁶⁹

---

¹⁶⁷ Rozsudek ze dne 28. března 2019, *Cogeco Communications*, C-637/17, ECLI:EU:C:2019:263, bod 52

¹⁶⁸ SCHENKOVÁ, Kateřina. Private Enforcement v Rakousku: Lessons learned [online]. 9 listopadu 2016, s. 14 [cit. 2018-11-21]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/konference-a-seminare/uskutecnene-akce/svatomartinska-konference-2016/predstaveni-prednasejicich-a-jejich-prezentace.html>

¹⁶⁹ Bílá kniha ze dne 2. dubna 2008 o žalobách o náhradu škody způsobené porušením antimonopolních pravidel ES, str. 6, poznámka pod čarou č. 9, [cit. 2018-11-20]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:52008DC0165>

Jeden z hlavních problémů, který se váže k výše uvedené argumentaci (běh promlčecích lhůt až po vyčerpání všech řádných opravných prostředků), představuje situace, kdy se proti rozhodnutí soutěžního úřadu členského státu EU odvolají pouze někteří účastníci řízení a někteří rozhodnutí přijmou a respektují (nevyužijí opravných prostředků a uhradí uloženou pokutu, pokud je soutěžním úřadem vyměřena). Samotné rozhodnutí se tak stane finální a závazné jen vůči některým účastníkům řízení. V důsledku toho může v praxi nastat určitá nerovnost mezi okruhem případných žalovaných osob, neboť někteří nepodali opravný prostředek (a například uhradili uloženou pokutu) a druzí proti takovému zjištění soutěžního úřadu brojí v odvolacím soudním řízení.

Typicky se jedná zejména o případy **hybridního narovnání**,¹⁷⁰ ve kterých se jeden z účastníků úspěšně narovná se soutěžním úřadem, ostatní účastníci řízení však proti řízení a později i proti rozhodnutí ve věci samé brojí. Mám za to, že pokud budou ostatní účastníci řízení v následném soudním řízení úspěšní se svými opravnými prostředky a docílí zrušení rozhodnutí jako celku, bude se moci narovnaný účastník řízení pokusit o obnovu řízení (provedené důkazy se ukázaly nepravdivými, procesně nepřijatelnými).

Soudní praxe v řešení tohoto problému je prozatím spíše nejednotná. Komise ve svém dopise *amicus curiae*, který adresovala Nejvyššímu soudu Spojeného

---

¹⁷⁰ Hybridní narovnání se již začíná stávat součástí soutěžního práva a způsobu, jak často zefektivnit předmětné správní řízení. K tomu více viz např. Rozsudek ze dne 12. ledna 2017, *Timab Industries and CFPR v. Commission*, C-411/15 P, ECLI:EU:C:2017:11; Žaloba podaná dne 11. prosince 2017 – *Scania a další v. Komise* (Věc T-799/17), ECLI zatím nepřiděleno. Ale i v české rozhodovací praxi ÚOHS již takové rozhodnutí existuje – rozhodnutí ze dne 15. listopadu 2018, sp. zn.: S0008/2017/KD, kartelové dohody o stavebních zakázkách v Prostějově, bod 495.

království,¹⁷¹ uvedla, že národní soud členského státu EU má pozastavit projednání žaloby na náhradu škody vzniklé z protisoutěžního jednání pouze u takových žalovaných, kteří podali odvolání proti odsuzujícímu rozhodnutí soutěžního úřadu.¹⁷² Tento názor vychází zejména ze znění článku 263 SFEU a rozhodnutí SDEU ve věci *AssiDomän*,¹⁷³ které stanoví, že rozhodnutí Komise je závazné individuálně pro každého účastníka zvlášť. Proti účastníkům řízení, kteří nepodali odvolání tak musí být dle tohoto názoru potencionální žaloby na náhradu škody podány dříve než proti účastníkům řízení, kteří se neodvolali.

Proti tomuto přístupu lze nově postavit výše zmíněné rozhodnutí amsterodamského soudu ve věci *Kemira*, které nejenomže bylo prvním rozhodnutím, které reflektovalo závěry SDEU ve věci *Cogeco*, ale zároveň tento nizozemský soud připustil zachování promlčecí lhůty i proti žalovaným podnikům, které nepodaly odvolání proti odsuzujícímu rozhodnutí Komise. Takové rozhodnutí představuje extenzivní aplikaci zásady efektivity EU, a je tak významově opačné oproti formalistickému rozhodnutí Nejvyššího soudu Spojeného království i samotné Komise.

---

¹⁷¹ Jedná se o kauzu následné žaloby Deutsche Bahn proti účastníkovi kartelu (C.38.359 – Electrical and Mechanical Carbon and Graphite Products), který se proti odsuzujícímu rozhodnutí neodvolal (neboť využil procedury programu shovívavosti).

Rozhodnutí Nejvyššího soudu Spojeného království ze dne 9. dubna 2014, sp. zn.: UKSC 2012/0209, [online] [cit. 2020-04-12]. Dostupné z: <https://www.supremecourt.uk/cases/uksc-2012-0209.html>

¹⁷² Dopis amicus curiae – Observations of the European Commission pursuant to Article 15(3) of Regulation 1/2003, 18. 2. 2014, bod 20, [online] [cit. 2020-04-12]. Dostupné z:

https://ec.europa.eu/competition/court/amicus_curiae_morgan_crucible_observations_en.pdf

¹⁷³ Rozsudek ze dne 14. září 1999, Komise v. AssiDomän Kraft Products a další, C-310/97 P, ECLI:EU:C:1999:407

V současné době zatím není zřejmé, zda Nejvyšší soud Nizozemí toto rozhodnutí potvrdí.¹⁷⁴

S ohledem na výše uvedenou soudní praxi je zřejmé, že podniky se v rámci své obhajoby budou muset vypořádat s otázkou, zda z procesní taktiky raději nepodat odvolání k soudu a prodloužit tak možnost a úspěch podání soukromoprávní žaloby.

Závaznost, a tedy konečnost rozhodnutí komplikují i další nejasnosti. Tak například účastník řízení může opravnými prostředky napadnout pouze výrok o pokutě, nikoliv však výrok o vině. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže svá správní rozhodnutí vždy rozděluje do několika výroků, přičemž výrok o vině je oddělen od výroku o trestu. Někteří účastníci proto mohou podat správní žaloby pouze co do výroku o trestu, nikoliv však co do výroku o vině (neboť pod tíhou důkazních materiálů je obhajoba bezpředmětná, avšak výše pokuty může být excesivní, nespravedlivá, či likvidační).

Správní soudy mohou za určitých okolností zrušit celé rozhodnutí z moci úřední, ačkoliv jsou obecně vázány pouze primárním návrhem (přezkum uložené sankce).¹⁷⁵ Jedná se o případ nicotnosti rozhodnutí (např. uplynutím času, tedy prekluzí), či výběr příznivější úpravy (trest se ukládá podle právní úpravy, která nabyla účinnosti až poté, kdy byl trestný čin spáchán, je-li to pro pachatele příznivější). Mám za to, že civilní soud by měl respektovat i takové podané odvolání do výroku o sankci a vyčkat na konečné rozhodnutí správního soudu.

---

¹⁷⁴ KORTMANN, Jeroen. *Limitation periods: Ready while you (a)wait?* [online]. 6. února 2020 [cit. 2020-04-12]. Dostupné z: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=45341beb-e213-48a6-ae1c-4064ead96b38>

¹⁷⁵ KINDL, Jiří. *Zákon o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-728-6. str. 296

Praxe ukazuje, že samotné rozhodnutí soutěžního úřadu členského státu EU, či Komise nemusí být vždy správné. Získané důkazy o protisoutěžním jednání nelze v některých případech použít.¹⁷⁶ Samotná existence soukromoprávního vymáhání soutěžního práva tak představuje pro soutěžní úřady členských států další tlak a motivaci k pečlivě formulovaným rozhodnutím.¹⁷⁷

3.3.4. Dílčí závěr

Vyřešení otázky běhu promlčecích lhůt je esenciálním předpokladem k úspěšnému podání žaloby na náhradu škody způsobené protisoutěžním jednáním podniků. Potencionálním žalobcům svědčí zejména zásada efektivnosti práva EU, stejně tak jako zásada rovnocennosti a přímého účinku práva EU. V současné době existuje poměrně bohatá judikatura soudů vztahující se k otázce promlčení a finálnosti rozhodnutí soutěžních úřadů členských států EU a stejně tak je již ve všech členských státech EU platná a účinná právní úprava transponující Směrnici. Je však nutné poznamenat, že mnohé situace nejsou ve Směrnici řešeny. Zejména se jedná o nerovné postavení účastníků řízení, kteří nepodají proti rozhodnutí soutěžního úřadu členského státu EU, či proti rozhodnutí Komise odvolání (ať už například z důvodu čerpání imunity, hybridního narovnání, či pouze z nedostatku finančních prostředků k vedení nákladného a zdoluhavého odvolacího řízení). Toto postavení je nerovné zejména vůči těm, kteří odvolání podají a mnohdy docílí i zamýšleného účinku svých opravných

---

¹⁷⁶ Např. ve správním soudnictví bylo zrušeno rozhodnutí ÚOHS ve věci kartelu Stavebníků (rozhodnutí předsedy ÚOHS ze dne 22. července 2016, č. j. ÚOHS-R131, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 156, 158, 159, 169/2016-30631/2016/310), kterým ÚOHS uložil podnikům rekordní pokuty ve výši bezmála 1,8 miliardy korun českých. K tomu zejména rozhodnutí Krajského soudu v Brně ze dne ze dne 6. března 2018, sp. zn. 62 Af 92/2016 a rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 30. ledna 2019, sp. zn. 1 As 80/2018.

¹⁷⁷ TRULI, Emmanuela. White Paper on Damages Actions for Breach of the EC Antitrust Rules: The Binding Effect of Decisions Adopted by National Competition Authorities. *European Competition Journal* [online]. 2009, December 2009, 5(3), 795-821 [cit. 2018-11-20].

prostředků (zrušení rozhodnutí). Zejména rozhodnutí nizozemských soudů může v budoucnu přinést řešení na tyto složité problémy počítání času a stavení promlčecích lhůt.

3.4. Kde může být žaloba podána – příslušnost soudů

Účinky narušení hospodářské soutěže se velice často projeví ve více státech světa najednou, neboť protisoutěžní jednání může mít vliv na více světových ekonomik zároveň. Jednotlivé trhy jsou díky globalizačnímu procesu čím dál tím více propojené a často platí, že podniky působí na více trzích najednou. To je zásadní rozdíl oproti jiným protiprávním jednáním, např. oproti přestupkům na úseku dopravy, školství, kultury, sociálních věcí, či většiny trestných činů, jež jsou primárně ovládány zásadou teritoriality. Tedy protiprávnost činu se posuzuje dle práva státu, na jehož území byl spáchán (zpravidla se bude jednat pouze o jeden stát).

Veřejnoprávní vymáhání soutěžního práva EU řeší situaci ohrožení hospodářské soutěže ve více jurisdikcích pomocí podmínky tzv. **unijního prvku**. Naplněním této podmínky se dovozuje, že protisoutěžní jednání má podstatný vliv na obchod mezi členskými státy EU. Soutěžní úřady členských států EU jsou pak oprávněny posuzovat jednání podniků i ve smyslu a účelu článků SFEU, a to včetně uložení odpovídající sankce.¹⁷⁸ Pro dohody, které pokrývají více členských států EU, platí, že jsou ze své samotné podstaty způsobilé mít dopad na obchod mezi členskými státy. V případě těchto dohod existuje vyvratitelná právní domněnka, že dopady těchto dohod na obchod

---

¹⁷⁸ Nařízení Rady (ES) č. 1/2003 ze dne 16. prosince 2002 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v článcích 81 a 82, Úř. věst. L 1, 4.1.2003, čl. 3,5; § 21h zák. č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ve znění pozdějších předpisů.

mezi členskými státy jsou znatelné, pokud obrat stran z výrobků pokrytých dohodou překračuje 40 milionů EUR, nebo pokud tržní podíl stran dohod přesahuje 5 %.¹⁷⁹

Komise a soutěžní úřady členských států EU uplatňují pravidla hospodářské soutěže (vymáhání porušení článků 101 a 102 SFEU) v úzké spolupráci v rámci Evropské soutěžní sítě. Vzájemně se například informují o nových případech a vykonaných rozhodnutích.¹⁸⁰ Zahájením řízení ze strany Komise ztrácejí soutěžní úřady členských států příslušnost aplikovat předmětné články SFEU v řízení proti stejnému protisoutěžnímu jednání. Pokud naopak soutěžní úřad členského státu již své řízení proti podnikům zahájil, může Komise své řízení zahájit teprve po konzultaci s tímto soutěžním úřadem. Stejně tak platí, že pokud soutěžní úřady dvou nebo více členských států EU obdržely stížnost nebo jednájí z vlastního podnětu podle článků 101 nebo 102 SFEU proti stejnému protisoutěžnímu jednání, je skutečnost, že se stejným případem již zabývá jiný soutěžní úřad, dostatečným důvodem k přerušování vlastního řízení nebo k zamítnutí podnětu, to obdobně platí i pro Komisi. V rámci Evropské soutěžní sítě pak platí pravidlo, že každý případ má být řešen tím soutěžním úřadem v rámci sítě, který má k jeho vyšetřování nejlepší předpoklady.¹⁸¹

---

¹⁷⁹ Oznámení Komise 2004/C 101/07 Pravidla pro pojem dopad na obchod obsažený v článcích 81 a 82 Smlouvy, Úř. věst. C 101, 27.4.2004, bod 53.

¹⁸⁰ Commission Notice on cooperation within the Network of Competition Authorities, OJ C 101, 27.4.2004, p. 43–53. [cit. 2020-04-26]. Dostupné z:

[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:52004XC0427\(02\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:52004XC0427(02))

Joint statement of the Council and the Commission on the functioning of the Network of competition authorities [online]. [cit. 2020-04-26]. Dostupné z:

https://ec.europa.eu/competition/ecn/joint_statement_en.pdf

¹⁸¹ Informační list: Legislativní změny (říjen) [online]. ÚOHS, 2003 [cit. 2020-04-26]. Dostupné z: https://www.uohs.cz/download/Informacni_listy/2003/Infolist2003-04legislativni.pdf

V rámci soukromoprávního vymáhání soutěžního práva se poškození nejčastěji obrací na soudy členských států. Pravomoc projednat žalobu (zejména na náhradu škody) je tak svěřena civilním soudům členských států EU. Žalobci před podáním samotné žaloby musí zvážit a vyřešit jurisdikční otázky, tedy zejména otázku, kde žalobu podat, a tedy který soud je místně příslušný k projednání jejich žaloby. Dopad protisoutěžního jednání podniků na obchod mezi členskými státy EU představuje v rámci výběru jurisdikce důležité kritérium.

Výběr jurisdikce představuje pro žalobce zásadní taktickou otázku. Hlavním determinantem je kvalita soudního systému, kvalita zastoupení (specializované advokátní kanceláře, litigační vehikly), náklady na vedení soudního sporu a výše soudních poplatků, rychlost celého řízení, prostupnost a systém opravných prostředků. Dalším významným faktorem je existence kolektivního vymáhání (existence právní úpravy hromadných žalob). Většina případů žalob na náhradu škody z protisoutěžního jednání byla projednána s ohledem na výše uvedené před soudy Nizozemska, Německa a Velké Británie.¹⁸² Specializace soudců, anebo dostatečná národní judikatura jsou dalším klíčovým faktorem. Dalšími skutečnostmi rozhodnými pro výběr jurisdikce jsou například rozdílné výše úroků, úprava možnosti postoupení pohledávek, rozdílná implementace Směrnice, ale i úřední jazyk řízení (pro jednání a přednes důkazů), vyspělost soudů (práce s elektronickými dokumenty, rychlost, efektivnost, zkušenost s obdobnými případy, ekonomické a IT oddělení), výše požadované jistoty v rámci řízení o zpřístupnění důkazů, výše odměn advokátů v dané zemi a výše možných

---

¹⁸² WHISH, Richard a David BAILEY. Competition law. Ninth edition. New York, NY: Oxford University Press, [2018]. ISBN 978-0-19-877906-3. str. 321.

přiznaných nákladů řízení a v neposlední řadě též možnost sjednání pojištění v dané zemi na dané případy.¹⁸³

Odborná veřejnost se shoduje na tom, že odpovědnost podniků (škůdců) za jejich protisoutěžní jednání je odpovědností mimosmluvní.¹⁸⁴ To ostatně potvrdil SDEU ve svých rozhodnutích. Zde též odkazují na kapitolu č. 1.1. Přímý účinek Smluv a právo na plnou kompenzaci, ve které jsem se zabýval případem *Courage v. Crehan*; anglické soudy této kauze odmítaly přisoudit panu Crehanovi náhradu škody s odkazem na jeho smluvní vztah se škůdcem (a tedy jeho smluvní odpovědnost), nicméně SDEU v tomto případě judikoval, že právě i strana protiprávní smlouvy (dohody) může za určitých okolností být poškozenou stranou. Z této premisy se pak odvíjí i povaha mimosmluvní odpovědnosti (*tortious, non-contractual actions*) protisoutěžního jednání. S ohledem na vyřešení otázky typologie odpovědnosti je pak hlavním použitelným právním předpisem pro určení jurisdikční pravomoci konkrétního soudu členského státu **nařízení Brusel I bis** (dále v textu jako „nařízení Brusel I bis“),¹⁸⁵ které nahradilo

---

¹⁸³ CLASSEN, Ulrich. Choice of Forum: Considerations from a Practitioner's Perspective [online]. [cit. 2018-12-21]. Dostupné z:

https://www.carteldamageclaims.com/wp-content/uploads/2017/04/UC_MaCCI-Presentation-Mannheim-11-Nov-2016.pdf

¹⁸⁴ To je ostatně i stanovisko Komise, které lze dohledat v Zelené knize ke Směrnici: Zelená kniha - Žaloby o náhradu škody způsobené porušením antimonopolních pravidel ES, 19. 12. 2005, [cit. 2020-04-26]. Kapitola 2.8. Dostupné z:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:52005DC0672>

Blíže k problematice protisoutěžního jednání jako civilního deliktu např. ASHTON, David, David HENRY, Frank MAIER-RIGAUD a Ulrich SCHWALBE. *Competition damages actions in the EU: law and practice*. Second edition. Northampton, Massachusetts: Edward Elgar Publishing, [2018]. ISBN 9781786430731. str. 31-34.

¹⁸⁵ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, OJ L 351, 20.12.2012, p. 1–32. [cit. 2020-04-26]. Přepřacované znění dostupné z: <http://data.europa.eu/eli/reg/2012/1215/2015-02-26>

dřívější nařízení Brusel I.¹⁸⁶ Nařízení Brusel I bis lze použít na soudní řízení zahájená po 10. lednu 2015 (včetně), tato řízení se musí týkat věcí občanských a obchodních a obsahovat tzv. cizí prvek.¹⁸⁷

Na základě nařízení Brusel I bis pak existují v zásadě dvě možnosti, jak určit příslušnost soudů. Jednak se jedná o tzv. **obecné pravidlo** – forum domicili (sídlo/bydliště žalovaného) dle čl. 4 odst. 1 nařízení Brusel I bis.¹⁸⁸ Jednak jsou z tohoto obecného pravidla **výjimky dle odlišného spojujícího prvku**. Odchylení se od obecného pravidla musí být vždy vykládáno úzce a pravidla o této zvláštní příslušnosti nedovolují výklad, který přesahuje případy předvídané nařízením.¹⁸⁹

Existuje celkem pět hlavních výjimek z obecného pravidla, které lze použít na soukromoprávní vymáhání soutěžního práva.¹⁹⁰ Jejich kategorizaci uvádím v následujících subkapitolách.

---

¹⁸⁶ Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, OJ L 12, 16.1.2001, p. 1–23. [cit. 2020-04-26] Dostupné z: <http://data.europa.eu/eli/reg/2001/44/oj>

Judikatorní závěry týkající se stejných ustanovení mezi nařízením Brusel I a Brusel I bis lze plně použít, a to dle rozsudku Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 16. listopadu 2016, Wolfgang Schmidt v. Christiane Schmidt, C-417/15, ECLI:EU:C:2016:881, bod 26.

¹⁸⁷ Některý z prvků takového vztahu má současně vztah k zahraničnímu právnímu řádu.

¹⁸⁸ Čl. 4 odst. 1 nařízení Brusel I bis: *Nestanoví-li toto nařízení jinak, mohou být osoby, které mají bydliště v některém členském státě, bez ohledu na svou státní příslušnost žalovány u soudů tohoto členského státu.*

Článek 63 pak navazuje na čl. 4 a normuje, že pro právnické osoby se bydlištěm rozumí sídlo, ústředí nebo hlavní provozovna.

¹⁸⁹ Rozsudek ze dne 13. července 2006, Reisch Montage AG proti Kiesel Baumaschinen Handels GmbH, C-103/05, ECLI:EU:C:2006:471, bod 23.

¹⁹⁰ Kategorizace dle BAILEY, David a Laura Elizabeth JOHN, ed. *Bellamy & Child: European Union Law of Competition*. 8th Edition. Oxford University Press, 2018. ISBN 9780198794752. str. 1371

3.4.1. Závazky ze smluv

Za prvé se jedná o spory, jejichž **předmětem je smlouva** (čl. 7 odst. 1 nařízení Brusel I bis), v takovém případě platí, že příslušnost soudu lze určit podle toho, kde závazek, o němž se jedná, byl nebo měl být splněn. Toto pravidlo je spíše obtížně uplatnitelné na soukromoprávní vymáhání soutěžního práva. Svědčí o tom například rozhodnutí SDEU ve věci *Besix*,¹⁹¹ ve kterém nebyla přiznána příslušnost soudu dle čl. 7 odst. 1 nařízení Brusel I bis ve věci konkurenčních doložek (*non-compete clauses*) a doložek exkluzivity, neboť v takových případech nelze přesně určit, kde měl být závazek plněn, protože obecně u těchto doložek platí, že zavázaná strana se musí zdržet konkurenčního jednání kdekoliv na světě. Stejně tak doložky o volbě soudu se ne vždy plně uplatní v případě porušení norem soutěžního práva. SDEU již měl možnost se vyjádřit k povaze těchto smluvních ujednání, a to v rozhodnutí ve věci *CDC Hydrogen Peroxide*, ve kterém SDEU judikoval, že takové doložky jsou platné pouze tehdy, pokud výslovně odkazují na spory, které se týkají odpovědnosti za porušení práva hospodářské soutěže.¹⁹² Toto východisko je odvozeno od zásady, že strany si musí sjednat příslušnost soudu, který bude řešit jejich budoucí spor, dostatečně jasně a určitě. Doložky, které abstraktně a pouze obecně odkazují na spory, které vzniknou v rámci smluvních vztahů, nepovažuje SDEU za platné pro spory, které se týkají deliktní odpovědnosti, jež smluvní straně vznikla z důvodu protisoutěžního jednání.¹⁹³ Rozhodnutí SDEU lze označit za značně formalistické, neboť je zřejmé, že v praxi nikdy nebude kritérium předvídatelnosti protiprávního jednání (porušení

---

¹⁹¹ Rozsudek ze dne 19. února 2002, *Besix*, C-256/00, ECLI:EU:C:2002:99, body 22 a 49.

¹⁹² Rozsudek ze dne 21. května 2015, *CDC Hydrogen Peroxide*, C-352/13, ECLI:EU:C:2015:335, body 71-72

¹⁹³ To ostatně vyplývá z testu předvídatelnosti/srozuměnosti (*foreseeability test*) dle rozsudku ze dne 10. března 1992, *Powell Duffryn plc*, C-214/89, EU:C:1992:115 bod 31.

soutěžněprávních norem) naplněno.¹⁹⁴ V praxi se mohou začít objevovat snahy o implementaci znění jurisdikčních doložek dle rozhodnutí *CDC Hydrogen Peroxide*, je však zřejmé, že takové návrhy na změny znění jurisdikčních ustanovení nebudou většinou akceptovány druhou ze smluvních stran.

Zcela zásadní problematiku, která souvisí s jurisdikčními doložkami, představují tzv. **arbitrážní/rozhodčí doložky** (doložky ve smluvních ujednáních, kterými se strany zavazují řešit své budoucí spory před rozhodčími soudy). Tyto doložky nespádají pod režim nařízení Brusel I bis (dle článku 1 odst. 2 písm. d). SDEU prozatím neměl příležitost se k této problematice vyjádřit. Mám za to, že lze předpokládat, že v budoucnu se bude jednat o jednu z dalších položených předběžných otázek k SDEU. Ztotožňuji se s rozhodnutími několika národních soudů členských států EU, které rozhodly o nepoužitelnosti rozhodčí doložky¹⁹⁵ na žalobu na náhradu škody z protisoutěžního jednání, a to s ohledem na argumenty uvedené výše, tedy (I) uplatněné nároky na náhradu škody z protisoutěžního jednání většinou nepředstavují spory, jejichž předmětem je smlouva, a (II) žalobce ve většině případech nemůže při sjednávání arbitrážní doložky předvídat porušení soutěžněprávních norem.

Lze tedy shrnout, že podle čl. 7 odst. 1 nařízení Brusel I bis spíše nelze založit příslušnost soudu členského státu EU k projednání žaloby na náhradu z protisoutěžního jednání porušující článek 101 SFEU. Úspěch žalobce by bylo možné předpokládat tam,

---

¹⁹⁴ Ostatně to je i názor generálního advokáta Niila Jääskinena, který ve svém stanovisku k předmětné věci (C-352/13, ECLI:EU:C:2014:2443), které přednesl dne 11. prosince 2014, uvádí, že jediným logickým řešením by mohlo být uzavření nové doložky ex post – například poté, co se jedna ze stran dozví o existenci kartelové dohody. K tomu zejména body 109, 112, 130 předmětného stanoviska.

¹⁹⁵ K tomu podrobně ASHTON, David, David HENRY, Frank MAIER-RIGAUD a Ulrich SCHWALBE. *Competition damages actions in the EU: law and practice*. Second edition. Northampton, Massachusetts: Edward Elgar Publishing, [2018]. ISBN 9781786430731. str. 361, poznámka pod čarou č. 36 a rozhodnutí tam uvedené.

kde existuje výslovné písemné ujednání mezi stranami. Taková možnost by dle mého názoru připadala v úvahu například u závazného rozhodnutí sdružení podniků,¹⁹⁶ či u sporů ze zakázaných doložek ve vertikálních dohodách (například excesivní doložky o zákazu soutěžit).

V rámci analýzy článku 7 odst. 1 nařízení Brusel I bis je též nutné zmínit rozhodnutí SDEU ve věci *Apple*, ve kterém SDEU judikoval, že *v případě žaloby na náhradu škody podané distributorem proti jeho dodavateli na základě článku 102 SFEU není vyloučeno použití doložky o soudní příslušnosti obsažené ve smlouvě uzavřené mezi stranami na základě toho pouhého důvodu, že tato doložka výslovně neodkazuje na spory, které se týkají odpovědnosti z porušení práva hospodářské soutěže.*¹⁹⁷

Výklad a posouzení konkrétní doložky o soudní příslušnosti za účelem určení místa pro vedení soudního řízení přísluší pouze vnitrostátnímu soudu členského státu EU, před kterým je tato doložka žalobcem uplatněna. Soudy budou vycházet z výše uvedené judikatury SDEU, právní jistota žalobců je však i tak poměrně omezena, zejména s přihlédnutím k spíše benevolentnějšímu posouzení doložky o soudní příslušnosti v případě čl. 102 SFEU oproti čl. 101 SFEU. Lze uzavřít, že vždy tedy bude spíše záležet na posouzení a vyhodnocení soudní příslušnosti případ od případu. Mám za to, že soudy členských států EU by měly vždy vyhodnotit, zda předmětem sporu je, či není porušení odpovědnosti ze závazku, a podle toho se rozhodnout pro aplikaci příslušného odstavce článku č. 7 nařízení Brusel I bis. V případě smluv s podnikem, který zneužívá své dominantní postavení, by bylo vhodné též zkoumat, jakou smluvní volnost měl poškozený při sjednávání doložky soudní příslušnosti, tedy zda se nejedná o

---

¹⁹⁶ Dle rozsudku ze dne 22. března 1983, *Peters v. Zuid Nederlandse Aannemers vereniging*, C-34/82, ECLI:EU:C:1983:87.

¹⁹⁷ Rozhodnutí ze dne 24. října 2018, *Apple Sales International a další*, C-595/17, ECLI:EU:C:2018:854, bod 30.

tzv. *adhézní smlouvu*. Dle mého názoru budou v praxi časté smlouvy typu *take it or leave it*, tedy takové které žalobce nemohl od počátku změnit, a to včetně ujednání o jurisdikci. V takovém případě by doložka dle mého názoru neměl být rozhodnou.

3.4.2. Mimoslovní závazky

Jako **druhou** hlavní výjimku z obecného pravidla představují spory ve věcech týkajících se deliktní nebo kvazideliktní odpovědnosti dle čl. 7 odst. 2 nařízení Brusel I bis. V takových případech může být žaloba na náhradu škody z protisoutěžního jednání projednána u soudu místa, kde došlo nebo může dojít ke škodné události.

V roce 2018 podal maďarský krajský soud v Gyoru (*Győri Ítéltábla*) předběžnou otázku k SDEU, která se týkala výkladu pravidla dle čl. 7 odst. 2 nařízení Brusel I bis, tedy pravidla místa, kde došlo nebo může dojít ke škodné události.¹⁹⁸ Společnost Tibor-Trans podniká ve vnitrostátní a mezinárodní dopravě zboží, za tím účelem nakupovala v letech 2000-2008 nákladní vozidla. V době realizace této investice (přes autorizované prodejce za využití finančního leasingu) však na relevantních trzích nákladních vozidel o hmotnosti 6 až 16 tun nebo o hmotnosti vyšší než 16 tun existovala zakázaná kartelová dohoda, v jejímž důsledku byly prodejní ceny zkresleny.¹⁹⁹ Tibor-Trans nikdy nenakupovala nákladní vozidla přímo od společnosti DAF Trucks, jež byla účastna na zmíněné kartelové dohodě. Nicméně Tibor-Trans zažalovala tuto společnost s ohledem na to, že dodávala nákladní vozidla autorizovaným maďarským dealerům. Společnost DAF Trucks se bránila proti místní příslušnosti v Maďarsku a poukazovala na skutečnost, že žádné z koluzivních jednání se

---

¹⁹⁸ Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná krajským soudem v Gyoru (*Győri Ítéltábla*, Maďarsko) ze dne 10. července 2018, Tibor-Trans, Věc C-451/18.

¹⁹⁹ Rozhodnutí Komise ze dne 19. července 2016, Nákladní vozidla, AT.39824, [online] [cit. 2020-05-02]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_39824

neuskutečnilo na území Maďarska. Společnost DAF Truck též argumentovala tím, že neměla žádný přímý smluvní vztah s žalobcem.

Soud prvního stupně se sice prohlásil za nepřislušný k projednání dané věci, nicméně druhostupňový – odvolací soud podal výše zmíněnou předběžnou otázku k SDEU (zejména jak vykládat ono „místo, kde došlo ke škodné události“, zda ho lze považovat za místo, kde poškozený údajně utrpěl tuto škodu, přestože žaloba směřuje proti účastníkovi dotčené kartelové dohody, s nímž tento poškozený nezaložil smluvní vztah).

SDEU ve svém rozhodnutí nejdříve potvrdil, že žaloby na náhradu škody plynoucí z údajných porušení unijního práva hospodářské soutěže, spadají pod pojem „věci občanské a obchodní“ a nařízení Brusel I bis se tak na ně plně uplatní.²⁰⁰

SDEU též připomněl svou předchozí judikaturu k čl. 7 odst. 2 nařízení Brusel I bis, ve které opakovaně rozhodl, že pojem „místo, kde došlo ke škodné události“ odkazuje jednak k místu, **kde se škoda projevila** (*locus damni*), a zároveň k místu, **kde došlo k události**, která je příčinou této škody (*locus delicti commissi*). Žalovaný může být na základě volby žalobce žalován u soudu jednoho či druhého místa.²⁰¹ Případ Tibor-Trans se týká případu, kde došlo ke škodné události. SDEU judikoval, že povaha tvrzené škody (dodatečné náklady vzniklé z důvodu uměle navýšených cen) představuje **přímou škodu**, která umožňuje založit příslušnost všech soudů členských států, neboť porušení čl. 101 SFEU zahrnovalo celý evropský hospodářský prostor.

---

²⁰⁰ Rozsudek ze dne 29. července 2019, Tibor-Trans, C-451/18, ECLI:EU:C:2019:635.

²⁰¹ Rozsudek ze dne 28. ledna 2015, Kolassa, C-375/13, EU:C:2015:37, bod 45; rozsudek ze dne 16. června 2016, Universal Music International Holding, C-12/15, EU:C:2016:449, bod 28, jakož i rozsudek ze dne 5. července 2018, flyLAL-Lithuanian Airlines, C-27/17, EU:C:2018:533, bod 28 a tam citovaná judikatura.

Rozhodnutí SDEU zcela jistě odpovídá cílům, které zaručují blízkost a předvídatelnost pravidel o příslušnosti soudů. Toto rozhodnutí je důležité zejména z toho důvodu, že potvrdilo právo žalobce na výběr soudu při kumulativním splnění následujících podmínek: (I) protiprávní jednání se projevilo na území členského státu, kde došlo k narušení relevantního trhu, a (II) na tomto území a trhu utřžil žalobce například finanční ztrátu a tedy škodu; přičemž za přímou škodu se považuje pokřivení tržních cen a jejich přenesení na jiné trhy.²⁰² S ohledem na dřívější rozhodnutí SDEU ve věci *CDC Hydrogen Peroxide*, platí, že příslušnost soudu, u něhož bylo zahájeno řízení na základě místa vzniku škody, se omezuje na možnost projednat žalobu pouze toho podniku, jehož sídlo se nachází v jurisdikci daného soudu.²⁰³ Tato skutečnost má zejména dopad na kolektivní vymáhání, jak ostatně dokládá i případ *CDC Hydrogen Peroxide*. Belgický speciální litigační vehikl CDC, který se specializuje na soukromoprávní vymáhání soutěžního práva, má sídlo v Belgii, zatímco sídla účastníků hydrogen-peroxid kartelu (žalovaní) jsou registrována v různých členských státech EU. Žaloba na náhradu škody byla podána v Německu.²⁰⁴ SDEU judikoval, že přechod pohledávek poškozených podniků na náhradu škody na CDC neměl vliv na určení

---

²⁰² SAVOV, Vasil a Juraj ŠIŠKA. *Landmark judgment by the EU Court of Justice on the interpretation of the place of harmful event under Regulation Brussels I bis for the determination of alternative grounds of jurisdiction in pan-European cartel damages cases* [online]. 5. srpna 2019 [cit. 2020-03-09]. Dostupné z: <https://www.carteldamageclaims.com/landmark-judgment-by-the-eu-court-of-justice-on-the-interpretation-of-the-place-of-harmful-event-under-regulation-brussels-i-bis-for-the-determination-of-alternative-grounds-of-jurisdiction-in-pan-eur/>

²⁰³ Rozsudek ze dne 21. května 2015, *CDC Hydrogen Peroxide*, C-352/13, ECLI:EU:C:2015:335, body 52, 53 a 55. Z judikatury Soudního dvora vyplývá, že místem vzniku škody je místo, kde se tvrzená škoda konkrétně projeví (viz rozsudek *Zuid-Chemie*, C-189/08, EU:C:2009:475, bod 27). Pokud jde o škodu spočívající v dodatečných nákladech zaplacených z důvodu umělého navýšení takové ceny, jako je cena peroxidu vodíku, která byla předmětem kartelové dohody dotčené v původním řízení, toto místo lze určit **pouze pro každou údajnou oběť posuzovanou samostatně a v zásadě se bude nacházet v místě jejího sídla.**

²⁰⁴ *Hydrogen peroxide cartel* [online]. [cit. 2018-12-06]. Dostupné z: <https://www.carteldamageclaims.com/competition-law-damage-claims/hydrogen-peroxide-cartel/>

jurisdikce, nicméně uzavřel, že takový speciální litigační vehikl nemůže využít pravidlo dle článku 7 odst. 2 nařízení Brusel I bis a místní příslušnost dle tohoto článku se posoudí dle registrovaných sídel poškozených podniků, které postoupily své pohledávky. Opačná situace pak existuje u určení příslušného soudu na základě místa, kde došlo k události, která je příčinou vzniklé škody. V takové případě by nic nebránilo tomu, aby bylo více spolupůvodců žalováno společně u téhož soudu více poškozenými.

3.4.3. Společní žalování

Třetí výjimku představují tzv. **co-defendants/anchor defendants** dle článku 8 odst. 1 nařízení Brusel I bis. Jedná se o situaci, kdy je žalováno více osob společně. V takovém případě je možné škůdce zažalovat všechny společně a najednou u soudu místa, kde má bydliště/sídlo pouze některý (jeden) z nich. K této problematice existuje celá řada soudních rozhodnutí.²⁰⁵ Hlavním předpokladem úspěšného provedení volby příslušného soudu je skutečnost, že jednotlivé právní nároky jsou spojeny tak úzce, že je účelné je projednat a rozhodnout o nich společně, aby se zabránilo vydání vzájemně neslučitelných rozhodnutí v oddělených řízeních. Uvedené se vztahuje i na dceřiné společnosti podniků, které se dopustily protisoutěžního jednání, a to na základě provedení speciálního testu za účelem prokázání skutečnosti, že tyto dceřiné společnosti věděly a měly možnost vědět, že jsou součástí protisoutěžních praktik svých mateřských společností.

Ostatně i k tomuto kritériu volby soudní příslušnosti se měl SDEU možnost vyjádřit v již výše několikrát zmiňované kauze *CDC Hydrogen Peroxide*. Německý

---

²⁰⁵ Například rozhodnutí anglického soudu - The Court of Appeal, *Cooper Tire & Rubber Company Europe Ltd and others v Dow Deutschland Inc and others*, 23.7.2010, [2010] EWCA Civ 864. Podrobněji k této kauze též v kapitole této rigorózní práce - 2.2. *Kdo může být žalován – pasivní legitimace*. Dále např. The Court of Appeal, *Toshiba Carrier UK v KME Yorkshire*, 13.9.2012, [2012] EWHC 2665 (Ch), či The High Court of Justice, *Roche Products v Provimi*, 2.5.2003, [2003], EWHC 961 (Comm).

zemský soud v Dortmundu (*Landgericht Dortmund*) totiž v roce 2013 podal k SDEU předběžnou otázku ohledně aplikace ustanovení, které nyní významově odpovídá čl. 8 odst. 1 nařízení Brusel I bis,²⁰⁶ na soukromoprávní vymáhání soutěžního práva.²⁰⁷

SDEU judikoval, že „*pravidlo koncentrace příslušnosti v případě více žalovaných [...] lze uplatnit na žaloby směřující k určení, že podniky, které se na jediném a trvajícím porušení zákazu kartelových dohod stanoveném v unijním právu, jež bylo konstatováno rozhodnutím Komise, podílely ze zeměpisného a časového hlediska odlišným způsobem, jsou povinny společně a nerozdílně nahradit škodu a v této souvislosti předložit informace, a to i v případě, že žalobce vzal žalobu zpět vůči jedinému z žalovaných, který má bydliště nebo sídlo v členském státě, kde má sídlo soud, u něhož bylo zahájeno řízení, ledaže by byla prokázána existence tajné dohody mezi žalobcem a uvedeným spolužalovaným uzavřené s cílem uměle vytvořit nebo zachovat podmínky pro použití uvedeného ustanovení v době podání této žaloby.*“²⁰⁸

Volba soudní příslušnosti dle čl. 8 odst. 1 nařízení Brusel I bis je tak v rámci soukromoprávního vymáhání soutěžního práva zaručena, a to na základě testu stejné skutkové a právní situace. Co se týče naplnění skutkových podobností, pro většinu případů soukromoprávních žalob bude dostatečné a sjednocující hledisko rozhodnutí Evropské komise o porušení soutěžněprávních norem. S přihlédnutím k tomu, že i po

---

²⁰⁶ Předmětné rozhodnutí SDEU ve věci CDC Hydrogen Peroxide se vztahovalo ještě ke staré úpravě Nařízení 44/2001, avšak textace čl. 6 odst. 1 je v obou úpravách identická (v novém Nařízení se jedná o čl. 8 odst. 1): *Osoba, která má bydliště v některém členském státě, může být též žalována:*

je-li žalováno více osob společně, u soudu místa, kde má bydliště některý ze žalovaných, za předpokladu, že právní nároky jsou spojeny tak úzce, že je účelné je projednat a rozhodnout o nich společně, aby se zabránilo vydání vzájemně neslučitelných rozhodnutí v oddělených řízeních;

²⁰⁷ Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Zemským soudem v Dortmundu (Německo) ze dne 26. června 2013, CDC Hydrogen Peroxide, C-352/13, ECLI:EU:C:2015:335.

²⁰⁸ Rozsudek ze dne 21. května 2015, CDC Hydrogen Peroxide, C-352/13, ECLI:EU:C:2015:335, bod 33.

transpozici Směrnice do právních řádů členských států budou mnohé procesní a hmotněprávní předpisy odlišné, musí škůdci do budoucna předvídat, že mohou být žalováni v některém z členských států EU, ve kterém má alespoň jeden z nich sídlo (obdobně platí i pro dceřiné společnosti).

3.4.4. Ostatní výjimky

Čtvrtou výjimku představují spory vyplývající z provozování **pobočky, zastoupení nebo jiné provozovny** dle čl. 7 odst. 5 nařízení Brusel I bis. V takových případech může být žaloba podána u soudu místa, kde se tyto složky nacházejí.

Za páté je nutné zmínit, že žalobci mohou též žalovat u soudů příslušných dle čl. 17-19 nařízení Brusel I bis, tedy ze sporů u **spotřebitelských smluv**. V těchto sporech platí, že smluvní partner může podat žalobu proti spotřebiteli pouze u soudů členského státu, v němž má spotřebitel bydliště, a naopak spotřebitel může podat žalobu proti smluvnímu partnerovi buď u soudů členského státu, v němž má tento smluvní partner bydliště, nebo u soudu místa, kde má bydliště spotřebitel (bez ohledu na bydliště druhé strany).

V úvahu připadají i další kritéria, která lze v určitých specifických případech aplikovat na soukromoprávní vymáhání soutěžního práva – například pravidla příslušnosti ve věcech pojištění (oddíl 3 nařízení Brusel I bis), či ve věcech škod vyvolaných jednáním, které je trestným činem.²⁰⁹

Na základě výše uvedených pravidel je tak možné žalovat u celé řady soudů dle vlastního uvážení (tzv. *forum shopping*). Dle nařízení Burel I bis se plně uplatní

---

²⁰⁹ Podrobněji k jednotlivým, již spíše teoretickým případům viz - LÍNEK, David. Jurisdiction Aspects of Private Enforcement of Competition law in the EU. *Competition Law International*. 2019, **15**(1).

překážka litispendence (věci zahájené), a to dle článku 29 (řízení ve stejné věci zahájeno před více soudy více členských států EU),²¹⁰ či dle článku 30 (řízení ve věcech navzájem souvisejících).²¹¹

Za účelem přehlednější orientace při volbě příslušného soudu jsem vytvořil tabulku, jež je uvedena v subkapitole č. 3.4.5. *Možnosti soudní příslušnosti dle Brusel I bis*.

---

²¹⁰ Jakmile je určen jako příslušný ten soud, u něhož bylo řízení zahájeno jako první, prohlásí se soud, u něhož bylo řízení zahájeno později, za nepřislušný ve prospěch prvního soudu.

²¹¹ Jsou-li u soudů různých členských států zahájena řízení, která navzájem souvisejí, může soud, u něhož bylo řízení zahájeno později, řízení přerušit. Řízení navzájem souvisejí, pokud je mezi příslušnými žalobami dán tak úzký vztah, že jejich projednání a rozhodnutí o nich ve společném řízení je vhodné k tomu, aby se zabránilo vydání vzájemně neslučitelných rozhodnutí v oddělených řízeních (k tomu dále viz můj výklad k článku 8 odst. 1 nařízení Brusel I bis).

3.4.5. Možnosti soudní příslušnosti dle Brusel I bis

Obecné východisko - čl. 4

- Bydliště/sídlo žalovaného

Předmětem sporu je závazek - čl. 7 odst. 1

- Místo, kde závazek, o němž se jedná, byl nebo měl být splněn.
- Problematické u sporů z konkurenčních doložek, či doložek exkluzivity (nelze přesně určit místo plnění).
- Doložky o volbě soudu musí výslovně odkazovat na spory, které se týkají odpovědnosti za porušení práva hospodářské soutěže.
- Rozhodčí doložky nespádají pod režim nařízení Brusel I bis.
- Zakázané závazky dle čl. 101 SFEU - závazné rozhodnutí sdružení podniků, doložky ve vertikálních dohodách.
- Zakázané závazky dle čl. 102 SFEU - vynucené smluvní ujednání pramenící ze zneužití dominantního postavení.

Předmětem sporu je kvazidelikt - čl. 7 odst. 2

- Místo, kde došlo nebo může dojít ke škodné události, tedy tam:
- 1/ **kde se škoda projevila** - vychází se z místa, kde má ten který poškozený sídlo/bydliště (znesnadňuje kolektivní vymáhání);
- 2/ **kde došlo k události**, která je příčinou této škody (teoreticky možné žalovat více škůdců více poškozenými).

Spolužalování / anchor defendants - čl. 8 odst. 1

- Místo, kde má bydliště/sídlo pouze jeden ze škůdců založí příslušnost i pro ostatní škůdce (žalované), dceřiné společnosti.
- Řízení o věcech, které spolu navzájem souvisejí a mají tak úzký vztah.

Spory vyplývající z provozování pobočky - čl. 7 odst. 5

Spory vyplývající ze spotřebitelských smluv - čl. 17-19

Spory vyplývající z trestního řízení - čl. 7 odst. 3

Spory vyplývající z pojištění - oddíl 3

Soud dle účastenství - čl. 26

- Není-li žádný ze soudů příslušný dle výše uvedených pravidel, je příslušný takový soud, ke kterému byla podána žaloba.

3.4.6. Místní příslušnost soudů v ČR

Místně příslušné k projednávání žalob na náhradu škody z porušení soutěžních norem, ale i k projednávání věcí ohledně zpřístupnění důkazního prostředku se staly ex lege **všechny krajské soudy** (ve smyslu a účelu § 25 Zákona). Odvolacími soudy jsou pak soudy vrchní.

Takové legislativní zakotvení místní příslušnosti lze pokládat za nadbytečné, neboť místní příslušnost by bylo poměrně snadné dovodit výkladem ustanovení § 9 odst. 2 písm. h) zák. č. 99/1963 občanského soudního řádu (věcná příslušnost krajských soudů v prvním stupni pro nekalosoutěžní spory a spory z nedovoleného omezení soutěže).²¹²

V rámci legislativních příprav Zákona se uvažovalo o výlučné jurisdikci. Poslanec Marek Černošický tyto úvahy zformuloval ve svém pozměňovacím návrhu, ve kterém figurovala místní příslušnost pouze Krajského soudu v Brně a Vrchního soudu v Olomouci jako soudu odvolacího („*příslušný krajský soud v jehož obvodu má sídlo Úřad pro ochranu hospodářské soutěže*“).²¹³ Tato změna však byla Poslaneckou sněmovnou nakonec zamítnuta. Mám za to, že realizace myšlenky výlučné soudní příslušnosti by byla v českém právním prostředí vhodná. Problematika soukromoprávního vymáhání soutěžního práva je složitá a komplexní a klade vysoké nároky jak na strany sporu, tak na soud samotný. V odborné literatuře se objevil názor pro vytvoření systému specializovaných senátů po vzoru koncentrovaného soutěžního

---

²¹² KINDL, Jiří. *Zákon o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-728-6. str. 279.

²¹³ Sněmovní tisk 991/2, část č. 1/2: Pozměňovací a jiné návrhy k tisku 991/0 [online]. [cit. 2019-01-08]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=7&ct=991&ct1=2>

soudnictví známého z Německa či Francie.²¹⁴ Jsem toho názoru, že vhodnou volbou by byl krajský soud v Brně s přihlédnutím k tomu, že jako správní soud soudí věci týkající se správního řízení, které vede Úřad pro ochranu hospodářské soutěže. Tento soud tedy má již jisté zkušenosti a praxi se soutěžním právem jako takovým. Stejně tak připadal v úvahu Městský soud v Praze, neboť zřejmě největší nápad budoucích žalob bude stejně připadat do jeho jurisdikce (v zásadě všechny větší obchodní společnosti mají sídlo v Praze).

3.4.7. Rozhodné právo

S výběrem místní příslušnosti soudu též souvisí problematika aplikace **hmotného - rozhodného práva**. Výběr hmotného práva v případě mimosmluvních závazků upravuje Nařízení Evropského parlamentu a Rady – Řím II,²¹⁵ které ve svém čl. 6 odst. 3 písmeno a, b uvádí: „*Rozhodným právem pro mimosmluvní závazkové vztahy, které vznikají z omezení hospodářské soutěže, je právo země, jejíž trh je nebo může být narušen.*

Jestliže je nebo může být narušen trh ve více zemích, může se osoba usilující o náhradu škody, která žaluje u soudu bydliště žalovaného, místo toho rozhodnout žalovat podle práva soudu, u něhož je žaloba podávána, za předpokladu, že trh v daném členském státě je jedním z trhů, jež byly přímo a významně narušeny omezením hospodářské soutěže, z něhož vzniká mimosmluvní závazkový vztah, o který je žaloba opřena; pokud žalobce u daného soudu v souladu s platnými pravidly o určení příslušnosti žaluje více

---

²¹⁴ PIPKOVÁ, Petra. Směrnice o náhradách kartelových škod a její implementace do českého právního řádu: vybrané otázky. *Obchodněprávní revue*. 2015, **2015**(7-8), 215 a násl.

²¹⁵ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 ze dne 11. července 2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (Řím II). OJ L 199, 31.7.2007, p. 40–49. [online]. [cit. 2018-12-21]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32007R0864>

než jednoho žalovaného, může se rozhodnout žalovat pouze podle práva tohoto soudu, pokud omezení hospodářské soutěže, na němž je žaloba proti každému ze žalovaných založena, přímo a významně narušuje také trh členského státu daného soudu.“

Uvedené pravidlo, tedy že rozhodným právem v případě žalob na náhradu škody v souvislosti s jednáním, které omezuje hospodářskou soutěž, je právo země, jejíž trh je nebo může být narušen, bylo potvrzeno v četných rozhodnutích SDEU.²¹⁶ Jakékoliv doložky o volbě práva jsou v případě mimosmluvních závazků vyloučeny dle článku 6 odst. 4 nařízení Řím II.

Pokud by v rámci soukromoprávního vymáhání soutěžního práva byl připuštěn výklad, že se v daném případě jedná o spor ze smlouvy, a nikoliv o mimosmluvní odpovědnost, upravuje výběr hmotného práva v případě těchto smluvních závazků Nařízení Evropského parlamentu a Rady – Řím I.²¹⁷ Obecné východisko je volba práva mezi stranami, či dle jednotných pravidel stanovených pro jednotlivé typy smluv (např. spotřebitelské smlouvy, smlouvy o přepravě).

---

²¹⁶ Rozsudek ze dne 5. července 2018, *flyLAL-Lithuanian Airlines*, C-27/17, EU:C:2018:533, bod 41, či rozsudek ze dne 29. července 2019, *Tibor-Trans*, C-451/18, ECLI:EU:C:2019:635, bod 35.

²¹⁷ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I), *OJ L 177, 4.7.2008, p. 6–16*, [cit. 2020-05-05]. Přepřacované znění dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:02008R0593-20080724>

4. Komplementární právní instituty soukromoprávního vymáhání soutěžního práva

4.1. Kolektivní ochrana práv

Kolektivní ochranou práv se označují právní instituty, které zajišťují kolektivní uplatnění práv jednotlivců za pomoci jediného návrhu na zahájení soudního řízení. Komise ve své zelené i bílé knize předpokládala zavedení kolektivního vymáhání soutěžního práva v podobě hromadných žalob.²¹⁸ Směrnice nicméně ve svém finálním

---

²¹⁸ Zelená kniha - Žaloby o náhradu škody způsobené porušením antimonopolních pravidel ES, 19. 12. 2005, [cit. 2018-12-19]. str. 7-8 Dostupné z:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:52005DC0672>

Bílá kniha ze dne 2. dubna 2008 o žalobách o náhradu škody způsobené porušením antimonopolních pravidel ES, [cit. 2018-12-19]. str. 4 Dostupné z:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:52008DC0165>

Odborná diskuze probíhala například i v roce 2011: veřejná konzultace Komise s názvem Směrem k soudržnému evropskému přístupu k hromadné žalobě a následně Komise vydala sdělení EP, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů „Směrem k evropskému horizontálnímu rámci pro kolektivní právní ochranu“ COM/2013/0401 final, [online]. [cit. 2018-12-19]. Dostupné z:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:52013DC0401>

K problematice též bylo vydáno usnesení EP ze dne 2. 2. 2012 „Směrem k soudržnému evropskému přístupu ke kolektivnímu odškodnění“ [online]. [cit. 2018-12-19]. Dostupné z:

<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2012-0021+0+DOC+XML+V0//CS>

znění ponechala členským státům EU na jejich vlastním uvážení, zda a jak ve svých právních rádech umožní vymáhání soutěžního práva prostředky kolektivního vymáhání. V recitálu č. 13 Směrnice se doslova uvádí: „*Tato směrnice by neměla vyžadovat, aby členské státy pro účely prosazování článků 101 a 102 Smlouvy o fungování EU zavedly mechanismy kolektivního odškodňování.*“ Jednalo se o politické rozhodnutí, neboť některé členské státy EU se obávaly zneužití institutu kolektivního vymáhání soutěžního práva.²¹⁹ Text Směrnice naopak výslovně počítá s kolektivní ochranou práv v podobě postupování pohledávek z nároků ze vzniklé škody na litigační vehikl, jak vyplývá z čl. 2 odst. 4: „*žalobou o náhradu škody*“ *žaloba podle vnitrostátního práva, jejímž prostřednictvím vznáší u vnitrostátního soudu nárok na náhradu škody údajně poškozená strana, nebo osoba, která jedná jménem jedné nebo více údajně poškozených stran, pokud právní předpisy Unie nebo členských států takovou možnost poskytují,[...]*“

Mám za to, že zavedení kolektivní ochrany práv poškozených z protisoutěžního jednání podniků v podobě hromadných žalob by bylo v souladu s právem EU a že takový systém by výrazně zlepšil efektivnost (včetně procesní ekonomie, tedy snížení nákladů na vedení soudního sporu) a atraktivitu samotného soukromoprávního vymáhání soutěžního práva. Obecně kolektivní vymáhání soutěžního práva zcela jistě přinese zejména potřebné synergie ve sdílení dat poškozených – tyto informace by mohly vést k přesnějšímu stanovení výše škody. Více subjektů spojených za společným účelem také dle mého názoru může lépe škůdce přesvědčit k zahájení mimosoudních jednání o narovnání. V době sepisu této rigorózní práce stále v rámci EU neexistuje kompletní harmonizované právní prostředí stran kolektivního vymáhání nároků

---

²¹⁹ PIPKOVÁ, Petra. Směrnice o náhradách kartelových škod a její implementace do českého právního řádu: vybrané otázky. *Obchodněprávní revue*. 2015, **2015**(7-8), str. 220.

z protisoutěžního jednání. Ostatně český právní řád hromadné žaloby v současné době neupravuje.²²⁰

Hlavním kritickým bodem hromadných žalob je otázka, zda se jejich posouzení ze strany soudu má uskutečnit na individuální bázi (nutné dokazování každé jednotlivé individuální ztráty), anebo se má jednat o souhrnné – obecné odškodnění. Vyřešení této otázky může do budoucna přinést zejména kauza *Mastercard*,²²¹ ve které je tato platební společnost žalována před anglickými soudy na základě hromadné žaloby, jež zní na 14 miliard liber. V době sepsání této rigorózní práce se řeší možné procesní připuštění této žaloby, jež představuje nárok 46 milionů poškozených, kteří však výslovně s takovou žalobou nevyslovili svůj souhlas.²²²

Existuje několik faktorů, které ovlivňují individuálního žalobce v jeho rozhodování pro podání případné žaloby.²²³ Jedná se zejména o formu a výši vzniklé

---

²²⁰ HOKR, Tomáš a Tomáš MUNZAR. O hromadných žalobách: Proč (ne)chtít zavést hromadné žaloby (I. díl série). *Epravo.cz* [online]. 30.4.2020 [cit. 2020-05-11]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/o-hromadnych-zalobach-proc-nechtit-zavest-hromadne-zaloby-i-dil-serie-111069.html>

²²¹ Informace o soudním řízení dostupné zde: *Walter Hugh Merricks CBE v Mastercard Incorporated and Others. Competition Appeal Tribunal* [online]. [cit. 2020-05-14]. Dostupné z: <https://www.catribunal.org.uk/cases/12667716-walter-hugh-merricks-cbe>

Souhrnné informace o celé kauze dostupné zde: *About the Claim* [online]. [cit. 2020-05-14]. Dostupné z: <https://www.mastercardconsumerclaim.co.uk/>

²²² ZEKARIA, Simon. Why Mastercard's coming fight against mass claim is a must-see. *MLex* [online]. 06.08.2019 [cit. 2020-05-11]. Dostupné z: <https://mlexmarketinsight.com/insights-center/editors-picks/area-of-expertise/antitrust/why-mastercards-coming-fight-against-mass-claim-is-a-must-see>

²²³ Kategorizace dle ASHTON, David, David HENRY, Frank MAIER-RIGAUD a Ulrich SCHWALBE. *Competition damages actions in the EU: law and practice*. Second edition. Northampton, Massachusetts: Edward Elgar Publishing, [2018]. ISBN 9781786430731. str. 282 a násl.

K negativním faktorům též KRÁLIK, Andrej. *Náhrada škody způsobené porušením sůťažného práva*. C.H.Beck, 2014. ISBN 978-80-89603-20-6., či TICHÝ, Luboš. *Soukromé vymáhání kartelového práva*. Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2009. ISBN 978-80-904209-5-3.

škody (jednotlivci utrhá spíše malou škodu, která je ale v souhrnu všech poškozených signifikantní). Tato malá (často bagatelní) částka vede k racionální apatii poškozeného, který se nechce vystavovat riziku dlouhého a nákladného soudního sporu o získání nízké kompenzace. Posledním faktorem je též stále existující informační asymetrie mezi škůdci a poškozenými (zejména koncovými spotřebiteli). Většina malých odběratelů a spotřebitelů stále bohužel nemá vysoké povědomí o možnostech soukromoprávního vymáhání soutěžního práva. Tyto negativní faktory v rámci kolektivní ochrany práv z větší části odpadají. Při využití kolektivních žalob mohou být zastoupeny stovky a tisíce poškozených, jejichž náklady na vedení sporu jsou minimalizovány (soudní spor je dále často medializován, a získá tak pozornost veřejnosti). Mám za to, že přínos kolektivní ochrany práv (snížení nákladů, snížení administrativní zátěže a zvýšení povědomí o nárocích poškozených) převažuje nad případnými riziky (např. riziko *free ridingu*, či snaha nabýt vlastnické právo k velkému objemu pohledávek poškozených za účelem likvidace konkurence).²²⁴

Hromadné žaloby lze dělit na reprezentativní (*opt-out*) a kolektivní žaloby skupinové (*opt-in*). V režimu *opt-out* jsou zastoupeni všichni poškození, i když k tomu nedali svůj souhlas. Naopak u žalob s *opt-in* režimem musí žalobci výslovně souhlasit s účastí na soudním řízení. Evropský parlament i Komise v minulosti navrhovaly, aby žaloby mohly podávat tzv. kvalifikované subjekty (státní orgány, sdružení spotřebitelů, odborová sdružení), které by tak zastupovaly zájmy svých členů.²²⁵ Je nepochybné, že ačkoliv skupinové žaloby mají blíže k českému civilnímu procesu (s individuálním pojetím nároků), reprezentativní žaloby představují silnější právní instrument proti škůdcům.

---

²²⁴ Free riding představuje situaci, kdy jeden z poškozených vymůže svůj nárok, přičemž z toho mají užitek všichni ostatní poškození. Riziko je spatřováno v tom, že se nakonec nenajde ani ten jeden poškozený, který by podal žalobu, neboť všichni vyčkávají, kdo podstoupí riziko soudního sporu.

²²⁵ Ibid pozn. pod čarou 217

Kolektivní vymáhání bylo v rámci příprav Směrnice vyhodnoceno jako nejslabší místo v navrhované legislativě. Evropská komise se tak rozhodla toto téma rozpracovat šířeji jako jednotný mechanismus pro případ porušení jakéhokoliv ustanovení práva EU, nejen tedy pro případ porušení soutěžněprávních norem.²²⁶

Komise k problematice kolektivní ochrany práv v roce 2013 vydala doporučení, ve kterém se vyslovila pro zavedení hromadných žalob v právních řádech členských států EU. Společně s tím představila Komise několik pojistek proti zneužití takového systému.²²⁷ V rámci soukromoprávního vymáhání nemá být dle Komise přiznávána sankční náhrada škody (*punitive damages*), žalovaní nemají být zatěžováni nadměrnými žádostmi o přístup k důkazům a rozhodování by nemělo být svěřeno porotám (de facto se jedná o odmítnutí americké podoby *class action* v evropském právním prostředí). Subjekty se svými reprezentativními žalobami by měly dle doporučení nejdříve projít tzv. certifikačním řízením (analýza možného úspěchu žaloby a předložení prvotních ekonomických posudků). Certifikační řízení je již známo v anglickém právu, kde Soud pro hospodářskou soutěž Spojeného království (*The United Kingdom Competition Appeal Tribunal - CAT*) rozhoduje o přípustnosti hromadné žaloby. Tento soud projednal již šest žalob, přičemž z toho dvě již zamítl; o připuštění klíčového případu

---

²²⁶ K tomu zejména Commission staff working document - Public Consultation: Towards a Coherent European Approach to Collective Redress, 4 February 2011, (SEC(2011)0173), [cit. 2018-11-29]. Dostupné z:

<http://www.ipex.eu/IPEXL-WEB/dossier/files/download/082dbcc530b1bf490130bcd4107002b.do>

A dokument Towards a coherent European approach to collective redress European Parliament resolution of 2 February 2012 (2011/2089(INI)), [cit. 2018-11-29]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/GA/TXT/?uri=CELEX:52012IP0021>

Study on legislative action in the area of collective redress in the field of antitrust [online]. European Parliament's Economic Committee [cit. 2020-05-12]. Dostupné z:

https://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/study_legislative_action_collective_redress.pdf

²²⁷ Doporučení Komise ze dne 11. června 2013 o společných zásadách pro prostředky kolektivní právní ochrany týkající se zdržení se jednání a náhrady škody v členských státech v souvislosti s porušením práv přiznaných právem Unie. OJ L 201, 26.7.2013, p. 60–65 [online]. [cit. 2018-12-19]. Dostupné z:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32013H0396>

kolektivního vymáhání v kauze *Mastercard* (viz výše) v době sepsání této rigorózní práce rozhoduje Nejvyšší soud Spojeného království (*The Supreme Court of the United Kingdom*) a s řízením o zbylých třech žalobách CAT vyčkává právě na toto rozhodnutí Nejvyššího soudu.²²⁸

V roce 2018 vydala Komise zprávu o naplňování těchto doporučení.²²⁹ Ve své zprávě se Komise nezabývá pouze soukromoprávním vymáháním soutěžního práva, jedná se o dokument vztahující se k problematice kolektivního vymáhání jako celku v rámci EU. Obecně platí, že institut hromadných žalob lze využít všude tam, kde je vícero poškozených z jednoho protiprávního jednání. Typicky se jedná o oblasti životního prostředí (například ve spojení s emisními kauzami předních výrobců automobilů), spotřebitelského práva (zejména práv cestujících), či oblasti diskriminace (např. neoprávněné hromadné propouštění zaměstnanců). Ačkoliv Komise institutu hromadné žaloby přiznala vysokou prioritu, členské státy EU do svých právních ráďů tento procesní institut plně neimplementovaly. Doporučení preferovalo variantu opt-in s prvky opt-out (reprezentativní žaloby, které by podával jeden zástupce, který v řízení zastupuje poškozené subjekty, které by se výslovně k této reprezentativní žalobě přidávaly a vyslovovaly by svůj souhlas s tím, aby pro ně výrok soudu v dané věci byl závazný).

---

²²⁸ RICHMOND, Francesca. Collective or Class Actions and Claims Aggregation in the EU: the Defendant's Perspective. *Private Litigation Guide*. GCR Insight, 2019, str. 65, pozn. pod čarou č. 6 (včetně seznamu všech zmíněných případů s odpovídajícími spisovými značkami).

²²⁹ ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ A EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU o provádění doporučení Komise ze dne 11. června 2013 o společných zásadách pro prostředky kolektivní právní ochrany týkající se zdržení se jednání a náhrady škody v členských státech v souvislosti s porušením práv přiznaných právem Unie (2013/396/EU), COM/2018/040 final [online]. [cit. 2018-12-19]. Dostupné z:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/TXT/?uri=CELEX:52018DC0040>

V současné době se v evropském legislativním procesu projednává směrnice Evropského parlamentu a Rady o zástupných žalobách na ochranu kolektivních práv spotřebitelů a o zrušení směrnice 2009/22/ES.²³⁰ Ačkoliv je v době sepsání této rigorózní práce návrh této směrnice stále v legislativním procesu, lze konstatovat, že navrhovaná první úprava není určena pro hromadné uplatnění nároků z porušení soutěžního práva. Stejně tak se pro soukromoprávní vymáhání soutěžního práva zřejmě neuplatní český návrh zákona o hromadném řízení, který ve svém § 7 (ve znění ze dne 6. 3. 2020) stanoví, že: „v hromadném řízení se projednávají a rozhodují spory vyplývající z právních poměrů mezi podnikatelem a spotřebiteli.“²³¹ Věřím, že po úspěšné harmonizaci spotřebitelských kolektivních práv bude pozornost zákonodárců přeměřována i vůči kolektivním právům poškozených v rámci soukromoprávního vymáhání soutěžního práva.

4.2. Financování soukromoprávního vymáhání soutěžního práva

Financování žalob a samotného vedení soudního sporu nejen v rámci kolektivní ochrany práv poškozených je další zajímavou otázkou, a to zejména ve spojitosti

---

²³⁰ Návrh SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY o zástupných žalobách na ochranu kolektivních zájmů spotřebitelů a o zrušení směrnice 2009/22/ES, COM/2018/184 final - 2018/0089 (COD) [online]. [cit. 2019-01-28]. Dostupné z:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=COM:2018:184:FIN>

Aktuální legislativní stav: Representative actions for the protection of the collective interests of consumers: Document reference 2018/0089(COD). *Legislative Observatory* [online]. European Parliament [cit. 2020-05-12]. Dostupné z:

[https://oeil.secure.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?lang=en&reference=2018/0089\(OLP\)](https://oeil.secure.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?lang=en&reference=2018/0089(OLP))

²³¹ Sněmovní tisk 775: Vl.n.z. o hromadném řízení. *Poslanecká sněmovna, 8. období, od 2017* [online]. [cit. 2020-05-12]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=8&t=775>

Sněmovní tisk 776: Vl.n.z. o hromadném řízení - související. *Poslanecká sněmovna, 8. období, od 2017* [online]. [cit. 2020-05-12]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=8&t=776>

s financováním sporů soukromoprávního vymáhání soutěžního práva, neboť soutěžní litigace může být často zdlouhavá, vysoce nákladná (zajištění právního zastoupení v přeshraničních sporech, vypracování ekonomických analýz a znaleckých posudků), a navíc s vysoce nejistým výsledkem (nedostatečná pre-judikatura a unesení důkazního břemene často závisí na výstupech ekonomických a teoretických modelů vývoje ekonomiky).

Důležitá je dle mého názoru též synergie mezi advokáty – právními zástupci, a investory (jak je uvedeno dále). Zatímco advokáti poskytují právní servis spojený s vedením soudního sporu, investoři financují náklady na vedení takového řízení. Právní zástupci zpravidla nabízí poškozeným nehrazení žádných poplatků či služeb výměnou za odpovídající podíl na zisku z vysouzeného odškodnění. K tomu je však třeba příslušné finanční krytí.²³²

Existuje několik finančních plánů a modelů speciálně uzpůsobených pro potřeby soukromoprávního vymáhání soutěžního práva.²³³ Jedná se o **financování svépomocí** (výhodou je maximální flexibilita a dispozice se žalobou, nicméně tato svoboda je vykoupena vysokým finančním rizikem v případě neúspěšného sporu; mám za to, že tato varianta je vhodná zejména pro velké hráče na trhu, kteří jsou navíc poškozeni z vícero protisoutěžních jednání – úspěch v případě jedné žaloby jim umožňuje

---

²³² Dostatek kapitálu je klíčový – to dokládá i litigační praxe z Německa. Vrchní zemský soud v Düsseldorfu zamítl žalobu proti šesti společnostem zapojeným do *cementového kartelu*, neboť žalobce (litigační vehikl) by v daném řízení dle soudu nebyl schopen uhradit soudní výlohy a vzniklé náklady protistrany v případě neúspěchu ve věci. Higher Regional Court of Düsseldorf, decision of 30/03/2015 (VI-U (Kart) 3/14) on the value in dispute for third-party interveners, 18. 2. 2015 [cit. 2018-11-28]. Dostupné z: <https://www.carteldamageclaims.com/wp-content/uploads/2017/03/Beschluss-30-03-2015-GegenstW.pdf>

A více k celé kauze soukromoprávního vymáhání škody z *cementového kartelu*: CEMENT CARTELS. CDC - Cartel Damage Claims [online]. [cit. 2018-11-28]. Dostupné z:

<https://www.carteldamageclaims.com/competition-law-damage-claims/cement-cartels/>

²³³ MAKATSCH, Tilman, Markus HUTSCHNEIDER a Robert BÄUERLE. Picking up the Tab: Funding and Cost from the Claimant's Perspective. *Private Litigation Guide*. GCR Insight, 2019, str. 161-171.

financovat veškeré další soudní spory), **postoupení pohledávky litigačnímu vehiklu** (postoupení pohledávky na náhradu škody vzniklé z protisoutěžního jednání bezúplatně nebo nízkou peněžní částku speciální společnosti, která se specializuje na kolektivní vymáhání soukromoprávních nároků, v případě úspěchu je postupiteli uhrazena dodatečná poměrná částka vysouzené kompenzace. Tato varianta financování přináší lepší vyjednávací pozici pro poškozené, kteří jsou jednotně reprezentováni litigačním vehiklem, který může též lépe dosáhnout mimosoudního narovnání se škůdci. Finanční riziko vedení sporu je přeneseno na jiný subjekt – neobjevuje se tak v účetnictví poškozeného, jehož hospodářské vztahy se škůdcem tak mohou být lépe udržovány než v případě vedení přímého soudního sporu). Litigační vehikly jsou velice často financovány tzv. investory, jedná se o společnosti, které poskytnou dostatečný finanční kapitál na vedení soudního sporu za účelem získání podílu na vysouzené finanční kompenzaci.²³⁴ **Investorské financování** může mít podobu pojištění, úvěru, ale lze ho též zajistit prostřednictvím smlouvy o společnosti, často zřejmě též dojde k postoupení pohledávek. Výhodou je zajištění dostatečného kapitálu na vedení soudního sporu, včetně například mediálního pokrytí, hlavní nevýhody spatřuji ve ztrátě svobody rozhodování o směřování sporu, neboť investor si bude vždy chtít svou investici řídit dle svých představ, které se mohou v určitých okamžicích dostat do rozporu s právní obhajobou (např. potřeba advokátů zajistit další ekonomické podpůrné analýzy, které investor nebude chtít hradit, ale které by mohly v důsledku zajistit úspěch ve věci). Další variantou financování je možnost poškozených nechat se zastupovat advokátem, přičemž uzavřít s ním smlouvu o poskytování právních služeb, ve které bude sjednán tzv. **přísudek**. V takovém případě může být advokátova odměna určena procentní

---

²³⁴ Jedná se například o IMF Litigation Funding Services Ltd (IMF EMEA), [online]. [cit. 2020-05-11]. Dostupné z: <https://www.imf.com.au/>

Burford Capital LLC, [online]. [cit. 2020-05-11]. Dostupné z: <https://www.burfordcapital.com/>

V českém prostředí například LitFin Capital a.s., [online]. [cit. 2020-05-11]. Dostupné z: <http://www.litfin.cz/>

sazbou z hodnoty vymoženého plnění – odměna v závislosti na výsledku.²³⁵ Posledním způsobem jak financovat/snížit náklady v rámci vymáhání soutěžního práva jsou **hromadné žaloby**. Ty však, jak již výše uvedeno, nejsou právními řády členských států EU jednotně upraveny. Výhodou tohoto modelu je, že poškození nenesou žádné náklady na vedení sporu, hromadné žaloby též zejména šetří jejich čas. Problematika opt-in a opt-out není stále v mnoha jurisdikcích členských států EU vyřešena/vedou se o ní názorové spory, mohou se vyskytnout konflikty mezi poškozenými v roli žalobců. Například dle federálního práva USA mohou být hromadné žaloby zamítnuty právně na základě přílišně rozlišných nároků jejich jednotlivých členů/žalobců.²³⁶

Výběr správného modelu pro vedení soukromoprávního vymáhání soutěžního práva a s tím zajištění odpovídajícího finančního zajištění se odvíjí zejména od analýzy dobytosti pohledávky, rozhodného práva, jurisdikce, úpravy promlčení, nákladů na vedení sporu a dalších faktorů, jež jsou podrobně rozebrány v kapitole č. 3.4. *Kde může být žaloba podána – příslušnost soudů* v souvislosti s problematikou výběru vhodné jurisdikce.

4.3. Whistleblowing

Ochrana oznamovatelů protisoutěžního jednání je dalším z komplementárních právních institutů, které dle mého názoru účinně pomáhají k efektivnímu rozvoji soukromoprávního vymáhání soutěžního práva. Pojmem *whistleblower* se rozumí osoba, která veřejně, či interně upozorní na protiprávní jednání v rámci společnosti, či

---

²³⁵ KOVÁŘOVÁ, Daniela. Smluvní odměna advokáta pod drobnohledem. *Právní rádce*. 2016. [online]. [cit. 2020-05-11]. Dostupné z: <https://pravnicaradce.ihned.cz/c1-65201710-smluvni-odmena-advokata-pod-drobnohledem>

²³⁶ BULST, Friedrich Wenzel. Of Arms and Armour: The European Commission's White Paper on Damages Actions for Breach of EC Antitrust Law. *Bucerius Law Journal* [online]. 2008(2), str. 90, poznámka pod čarou č. 125 [cit. 2018-11-27]. Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=1162811>

jiné organizaci, ve které působí. Nejčastěji se jedná o zaměstnance, který zprostředkuje informace o trestných a jiných protiprávních činech svých nadřízených.

K této problematice byla přijata Směrnice o ochraně osob oznamujících porušení práva Unie, která byla publikována v Úředním věstníku EU dne 26. listopadu 2019, lhůta k její transpozici do právních řádů členských států EU uplyne ke dni 17. prosince 2021.²³⁷

Hlavním účelem nové právní úpravy je zajistit účinnější vymáhání práva EU za pomoci plného využití institutu oznamovatelů a za současného vytvoření dostatečných ochranných mechanismů pro takové osoby.²³⁸ Věcná působnost této směrnice je upravena v článku 2, přičemž článek 2 odst. 2 přímo stanoví, že ochrana oznamovatelů se vztahuje na oznámení „*porušení týkající se vnitřního trhu podle čl. 26 odst. 2 Smlouvy o fungování EU, včetně porušení unijních pravidel hospodářské soutěže a státní podpory [...]*“. Nová právní úprava je důležitým a podstatným počinem pro soukromoprávní vymáhání soutěžního práva především proto, protože zejména zaměstnanci jsou takto motivováni oznámit protisoutěžní jednání, které může negativně ovlivňovat tisíce subjektů na relevantním trhu. Oznámení lze provést třemi různými způsoby – interně (preferováno), externě (dohledovým orgánům státu), veřejně (do médií). Podniky s 50 a více zaměstnanci (s výjimkou finančního sektoru, ve kterém se neuplatní žádný práh) budou muset zřídit interní kanály a implementovat konkrétní postupy pro příjem oznámení, na základě kterých pak budou muset přijmout odpovídající následná opatření.

---

²³⁷ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1937 ze dne 23. října 2019 o ochraně osob, které oznamují porušení práva Unie. *OJ L 305, 26.11.2019, p. 17–56*, Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32019L1937>

²³⁸ ALBRECHT, Patrik a Markéta DEIMELOVÁ. Pravidla whistleblowingu míří do finále. *Právní rádce*. 2019, XXVII(10), 52-54. ISSN 1210-4817.

Mám důvodně za to, že pokud budou tyto nové mechanismy aktivně využívány, umožní odhalit mnohé protisoutěžní jednání podniků. V budoucnu proto předpokládám vyšší nárůst žádostí o proceduru leniency, a to právě v návaznosti na interní hlášení (např. zaměstnanec oznámí zahraničním vlastníkům obchodní společnosti protisoutěžní jednání lokálního managementu). Je pravděpodobné, že se zvýší počet zahájených řízení před soutěžními úřady a tím úměrně v budoucnu i počet následných žalob na náhradu škody. Ostatně i ÚOHS již úspěšně vedl správní řízení na základě podnětu whistleblowera (jednalo se tedy o variantu externího oznámení vůči ÚOHS).²³⁹ Evropská Komise má zřízený speciální portál pro přijímání oznámení (*Anonymous Whistleblower Tool*).²⁴⁰

Nová ochrana oznamovatelů spočívá zejména v závazku důvěrnosti a v zákazu odvetných opatření. Oznamovatelům by měla být poskytnuta odpovídající právní pomoc. Tato ochrana však bude přiznána pouze, pokud oznámení bude důvodné. Taková důvodnost spočívá zejména v předložení dostatečných důkazů a podezření o porušení právních předpisů. Vymezení hranice mezi důvodným a nedůvodným oznámením bude pravděpodobně v praxi způsobovat četné výkladové problémy, které bude muset zřejmě posoudit nezávislý soud. Mám za to, že oznamovatelé protisoutěžního jednání by měli mít vždy alespoň písemný důkaz o koluzivním jednání (typicky například výpis schůzek z kalendáře, e-mailová komunikace mezi konkurenty). Oznamovatelé by měli brát v potaz, že jejich jednání bude mít za následek jak zahájení veřejnoprávního řízení s účastníky např. kartelové dohody, tak následné podání žalob na náhradu způsobené škody. Jedna osoba tak může otevřít cestu k plné kompenzaci

---

²³⁹ Rozhodnutí Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže ze dne 29. 4. 2019, kartelová dohoda výběrového řízení ZZS Pardubického kraje – ochranná souprava, č.j. ÚOHS-S0123/2018/KD- -11839/2019/852/RSk

²⁴⁰ Anonymous Whistleblower Tool. *Competition* [online]. European Commission [cit. 2020-05-13]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/competition/cartels/whistleblower/index.html>

mnohých poškozených; oznámení by tak mělo být skutečně dostatečně podložené fakty a důkazy.

Lze očekávat poměrně bohatou odbornou debatu, která se povede v souvislosti s transpozicí výše uvedené Směrnice o ochraně osob oznamujících porušení práva EU.²⁴¹ Česká republika již dokonce na právní úpravě ochrany whistleblowerů začala pracovat před publikací výše uvedené směrnice.²⁴² Návrh zákona byl však zkritizován v mezirezortním připomínkovacím řízení. Ke dni 1. 1. 2019 byl věcně příslušný útvar Úřadu vlády České republiky (Oddělení boje s korupcí) převeden na Ministerstvo spravedlnosti České republiky. Tak byla rovněž převedena gesce nad zpracováním zákona o ochraně oznamovatelů. Nový materiál k návrhu zákona tak získal novou spisovou značku.²⁴³ V době sepisu této rigorózní práce probíhá revize legislativního textu tak, aby byl v plném souladu se Směrnicí o ochraně osob oznamujících porušení práva EU.²⁴⁴

---

²⁴¹ Tato debata přesahuje zaměření této rigorózní práce. Jedná se zejména o otázky spojené s případnou náhradou škody podnikům, vůči nimž bylo učiněno nedůvodné oznámení (směrnice tyto nároky nijak neupravuje), přípustnost a metody získávání důkazů ze strany zaměstnanců (mezi nejkontroverznější patří například: tajné nahrávání schůzek, sběr dokumentů z uzavřených skříní), či otázka případné finanční odměny motivující oznamovatele podávat svá oznámení.

²⁴² Návrh zákona o ochraně oznamovatelů. *Elektronická knihovna legislativního procesu* [online]. Předkladatel: Úřad vlády České republiky, č.j. 32081/2018-OHR [cit. 2020-05-13]. Dostupné z: <https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=ALBSB63F32SK>

²⁴³ Návrh zákona o ochraně oznamovatelů. *Elektronická knihovna legislativního procesu* [online]. Předkladatel: Ministerstvo spravedlnosti České republiky, č.j. MSP-18/2019-OSZ-KOR/3 [cit. 2020-05-13]. Dostupné z: <https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=ALBSB9HFJX37>

²⁴⁴ Pracovní komise k whistleblowingu projednala návrh evropské směrnice o ochraně oznamovatelů. *Justice.cz* [online]. Ministerstvo spravedlnosti České republiky, 30.8.2019 [cit. 2020-05-13]. Dostupné z: <https://justice.cz/web/msp?clanek=pracovni-komise-k-whistleblowingu-projednala-navrh-evropske-smernice-o-ochrane-oznamovate-1>

Závěr

Směrnice svou právní úpravou reflektuje evoluci vymáhání soutěžního práva v Evropské unii za posledních dvacet let. Tento právní předpis tak reprezentuje aktuální soutěžněprávní politiku EU. Efektivní soukromoprávní vymáhání soutěžního práva má potenciál být pozitivní podporou veřejnoprávního vymáhání soutěžního práva, jehož efektivita je omezena regulatorními prioritami, počtem pracovníků soutěžních úřadů a v neposlední řadě i rozpočtovým financováním. Žaloby na náhradu škody, která vznikla porušením pravidel práva hospodářské soutěže, tak tvoří nedílnou součást systému prosazování a vymáhání soutěžního práva (společně též se žalobami na vydání bezdůvodného obohacení, zdržení se protiprávního jednání, poskytnutí přiměřeného zadostiučinění, odstranění závadného stavu, či prohlášení neplatnosti zakázané dohody, respektive rozhodnutí sdružení soutěžitelů).

V případě soukromoprávního vymáhání soutěžního práva se k cílům veřejnoprávního vymáhání (např. ochrana konkurence, blahobyt spotřebitele) přidává i právo poškozených subjektů získat od škůdců plnou finanční kompenzaci za způsobené škody. Toto právo poškozených má charakter jak sankční, tak deterenční.

Nová pravidla soukromoprávního vymáhání soutěžního práva posílila důležitost správních řízení jednotlivých soutěžních úřadů, neboť je zřejmé, že následné žaloby budou podávány častěji než žaloby samostatné, a to zejména díky významu konečného rozhodnutí ve věci, kterým je soud v řízení o náhradě škody vázán. Taková skutečnost klade vysoké nároky na přesná, zákonná a spravedlivá rozhodnutí soutěžních orgánů. Vysoké nároky je nutné též klást na nezávislé soudy členských států EU. Nejnovější pravidla a právní principy, které jsou uplatňovány v rámci veřejnoprávního vymáhání soutěžního práva, musí být aplikovány i na soukromoprávní vymáhání soutěžního práva. Často se jedná o nejmodernější přístupy v aktuální právní praxi. Členské státy EU by měly věnovat zvýšenou pozornost této problematice a zajistit řádné školení pro

soudce, kteří budou rozhodovat o právech osob, která vyplývají a která se týkají fungování jednotného trhu EU.

Veřejnoprávní vymáhání soutěžního práva v EU nadále zůstává hlavním způsobem vymáhání soutěžního práva. To je rozdíl oproti praxi v USA, kde civilní žaloby na náhradu škody z protisoutěžního jednání mají na vymáhání soutěžního práva signifikantní podíl.²⁴⁵ To je způsobeno zejména i díky tomu, že v USA mají soukromoprávní žaloby vysoce odstrašující účinek, protože žalobci mohou žalovat vysoké represivní částky jako náhradu škody (*punitive damages*), čímž jsou pak de facto suplována rozhodnutí soutěžních úřadů.²⁴⁶ Legislativní úprava soukromoprávního vymáhání soutěžního práva EU se záměrně vydala cestou jinou. Jedná se o systém, ve kterém se veřejné prosazování doplňuje se soukromým prosazováním. S ohledem na chybějící historickou zkušenost členských států EU s danou problematikou mám za to, že taková volba byla správná. Respektuje totiž právní kulturu jednotlivých členských států EU. Koordinaci mezi těmito dvěma systémy vymáhání soutěžního práva lze shledat zejména v oblasti ochrany účastníků programu leniency (např. nepřístupnost prohlášení ze spisu, či omezení solidární odpovědnosti).

Judikatura SDEU dovodila, že každý se může domáhat náhrady vzniklé škody, je-li dána příčinná souvislost mezi uvedenou škodou a protisoutěžním jednáním (ať již ve formě kartelové dohody, nebo jinou praktikou zakázanou čl. 101 a 102 SFEU).

---

²⁴⁵ RELATIONSHIP BETWEEN PUBLIC AND PRIVATE ANTITRUST ENFORCEMENT: United States. DAF/COMP/WP3/WD(2015)11 [online]. Organisation for Economic Co-operation and Development, 15. 6. 2015 [cit. 2019-01-10]. Dostupné z:

https://www.ftc.gov/system/files/attachments/us-submissions-oecd-other-international-competition-fora/publicprivate_united_states.pdf

²⁴⁶ Wils, Wouter P. J., Private Enforcement of EU Antitrust Law and Its Relationship with Public Enforcement: Past, Present and Future. World Competition, Volume 40, Issue 1, March 2017, pp. 3-46. [online] [cit. 2019-01-10]. Dostupné z SSRN: <https://ssrn.com/abstract=2865728>

Články SFEU mají přímé účinky ve vztazích mezi subjekty práva a zakládají práva poškozených, které musí soudy členských států náležitě chránit. Poškození mohou žalovat a domáhat se plné kompenzace, tedy uhrazení skutečné škody, ušlého zisku a úroku z prodlení.

Dle mého názoru představuje právní úprava Směrnice pozitivní a správný vývoj soutěžního práva EU. Evropské soutěžní právo potřebuje kvalitní veřejné vymáhání, ale i silnou soukromoprávní litigační praxi. Vymahatelnost nároků na náhradu škody se nepochybně zvýšila. Takový stav by měl vést v konečném důsledku ke zvýšení odstrašujícího účinku porušení soutěžních norem, ke zvýšení ekonomického blahobytu a užitku spotřebitelů a ostatních subjektů působících na trhu a v konečném důsledku i k zefektivnění konkurenčního prostředí. Na druhou stranu je však nutné poukázat na skutečnost, že jak Směrnice, tak Zákon nepřinesly v mnoha ohledech zvýšení právní jistoty. Díky tomu se naopak opět zvýšila důležitost jednotného unijního výkladu, který poskytuje SDEU na základě jemu položených předběžných otázek.

Tato rigorózní práce je věnována analýze vybraných právních otázek soukromoprávního vymáhání soutěžního práva, kterými se musí zabývat každý z poškozených subjektů, aby mohl určit, zda je oprávněn podat žalobu na náhradu škody a proti komu má takovou žalobu směřovat. Žalobce též musí věnovat dostatečnou pozornost tomu, zda jeho nárok není promlčen a jaký soud je věcně a místně příslušný k projednání jeho žaloby. Přestože jsou tyto otázky zcela esenciální, přesto odpovědi na ně nelze uspokojivě dohledat v textu Směrnice, ani v textu Zákona. A proto ve své rigorózní práci představuji komplexní analýzu všech rozhodnutí SDEU v oblasti soukromoprávního vymáhání soutěžního práva, jež byla vydána v období mezi publikací Směrnice a ukončením rukopisu této rigorózní práce a která přináší nejdůležitější odpovědi na výše položené otázky. Pro větší přehlednost složité právní problematiky jsem vytvořil speciální souhrnné tabulky. Tyto diagramy přispívají k lepší základní orientaci v dané problematice.

Výstupem první kapitoly části druhé, ve které jsem se zabýval aktivní legitimačí k podání žaloby, je přehledná kategorizace případných žalobců. Do budoucna bude zajímavé sledovat judikaturu SDEU k otázce možné limitace jejich okruhu. Ačkoliv je SDEU ve své rozhodovací praxi konzistentní a přiznává aktivní legitimační skutečně všem subjektům na trhu (a to i například tzv. deštníkovým žalobcům), je pravděpodobné, že některé osoby budou na trhu od škůdce již natolik vzdálené, že neunesou důkazní břemeno o vzniku škody. Kdo naopak dle mého názoru v budoucnu bude častěji uplatňovat svá práva ze vzniklé škody, jsou státní správa a samospráva, typicky například ministerstva, či obce a města, které byly poškozeny zakázanou dohodou typu bid-rigging v rámci veřejného zadávacího řízení.

Ztotožňuji se též s názorem, že v budoucnu bude nutné vyřešit otázku dalších poškozených, nikoliv však v důsledku porušení článků 101 a 102 SFEU, nýbrž z porušení článků 107 a 108 SFEU (udělená veřejná podpora, která není slučitelná s vnitřním trhem a díky které podniky získaly neoprávněnou výhodu na trhu a kvůli které ve svém důsledku způsobily škodu ostatním podnikům na daném trhu).²⁴⁷ Pro tyto případy bude zřejmě vhodné připravit další harmonizovanou právní úpravu. Poškození se však již dnes mohou plně inspirovat soukromoprávním vymáháním soutěžního práva a sledovat jeho vývoj. Jsem přesvědčen, že mnohé závěry a východiska budou aplikovatelné i pro jejich případy.

Plné uplatnění principů z veřejné části vymáhání soutěžního práva je východiskem k zodpovězení otázky, kdo tvoří okruh potencionálních škůdců. Ve druhé kapitole části druhé této rigorózní práce analyzuji především přelomový případ *Skanska*,

---

²⁴⁷ UMMEN ALMEIDA, A. Private Enforcement of EU State Aid Law Through Damages Claims. *European State Aid Law Quarterly* [online]. 2019, 18(2), 169-179 [cit. 2020-05-13]. DOI: 10.21552/estal/2019/2/6. ISSN 16195272. Dostupné z: <http://estal.lexxion.eu/article/ESTAL/2019/2/6>

díky kterému bylo postaveno najisto, že pojem podnik (porušitel) ve Směrnici je nutné vykládat ve stejném významu jako pojem podnik v dosavadní judikatuře SDEU. Tedy jako entitu, která vykonává hospodářskou činnost, přičemž zisk není rozhodnou skutečností a zároveň tato entita musí disponovat autonomií k soutěžnímu jednání, tedy schopností činit svobodná rozhodnutí na trhu a nést za tato svá rozhodnutí odpovědnost. S pojmem podniku pak souvisí i přidružené právní koncepty jako je zejména ekonomická kontinuita. České soudy by měly k tomuto rozhodnutí dle mého názoru přihlídnout a vyložit nepřesné znění Zákona eurokonformně - žalovaným proto může být i právní nástupce původního škůdce, žalobce navíc může úspěšně žalovat i tzv. kotevní žalované (dceřiné společnosti škůdce, které se aktivně podílely na protisoutěžním jednání). Samotný legislativní pojem „škůdce“ by zákonodárce ve své případné budoucí novele Zákona měl v textu nahradit pojmem „soutěžitel“. Jedině tak může být docíleno plné a řádné transpozice Směrnice. Ve vztahu k problematice společné a nerozdílné odpovědnosti předpokládám podání předběžné otázky k SDEU, která se bude týkat vysvětlení pojmu dobytosti pohledávky poškozeného vůči neprivilegovaným škůdcům. SDEU by měl odstranit existující právní nejistotu stran vyžadované aktivity poškozených, protože není zřejmé, kdy přesně lze pohledávku považovat za nedobytnou.

Některá ustanovení Směrnice jsou neurčitá a neposkytují dostatečnou právní jistotu. Jedná se zejména o problematiku (zpětné) časové působnosti, či běhu promlčecích lhůt. Ve své rigorózní práci se proto podrobně zabývám v kapitole třetí části druhé během promlčecích lhůt, tedy otázkou, kdy může být žaloba podána. SDEU ve svém rozhodnutí *Cogeco* judikoval, že promlčecí lhůty musí obstát v testu rovnosti a efektivity práva EU a že žaloby na náhradu škody z protisoutěžního jednání vyžadují určitý čas na přípravu. Citované rozhodnutí lze označit za kontroverzní, když SDEU prohlásil portugalské zákonné promlčecí lhůty za nesouladné s právem EU. Pro poškozené je však toto rozhodnutí nepochybně povzbuzením a motivací k uplatnění svých práv. Budoucí spory a případné předběžné otázky k SDEU předpokládám u tématu nerovného postavení účastníků řízení, kteří nepodají proti rozhodnutí

soutěžního úřadu členského státu EU odvolání a toto se vůči nim stane finální, ačkoliv ostatní účastníci řízení v budoucnosti docílí jeho zrušení. Stejně tak bude zajímavé sledovat vývoj případných žalob proti podnikům, které se účastní alternativních řešeních soutěžních problémů (typicky přijetí závazků).²⁴⁸

Soutěžní právo je zcela unikátní v tom, že nerespektuje státní hranice. Ukazuje se však, že multi-jurisdikční otázky nejsou v rámci soukromoprávního vymáhání soutěžního práva prozatím efektivně a jednotně řešeny. Za účelem rozkrytí všech potencionálních variant soudní příslušnosti podrobně analyzuji v kapitole čtvrté části druhé této rigorózní práce nařízení Brusel I bis, výstupem je přehledná tabulka možných variant místně příslušných soudů členských států EU k projednání žalob na náhradu škody z protisoutěžního jednání. Kriticky vnímám rozhodnutí českého zákonodárce ponechat všechny krajské soudy v prvním stupni jako věcně a místně příslušné. Mám za to, že výlučná jurisdikce a specializovaný soud by zajistil poškozeným subjektům vyšší míru právní ochrany a jistoty.

Komise by měla vyhodnotit výše uvedené problémy a vzniklé otázky a poskytnout potřebný výklad, či připravit náležitou novelu Směrnice. Příležitost k tomu má Komise v rámci přezkumu Směrnice, o kterém podá zprávu Evropskému parlamentu a Radě do 27. prosince 2020.

Nad rámec výše uvedených čtyř ústředních otázek v této rigorózní práci dále představuji v její části první ucelený přehled vývoje, který vedl k vytvoření plnohodnotné soukromoprávní větve soutěžního práva EU. Zmapováním historického vývoje a detailní rešerší devíti klíčových rozhodnutí SDEU jsem představil

---

²⁴⁸ OLMEDO-PERALTA, Eugenio. The Evidential Effect of Commitment Decisions in Damage Claims. What is the assumptive value of a Pledge? *Common Market Law Review*. Kluwer Law International, 2019, **56**, 979–1004.

a zanalyzoval tento složitý vývoj, který je založen zejména na výkladu zásad efektivity a rovnocennosti a přímého účinku článků 101 a 102 SFEU. Východiska z tohoto historického vývoje jsou stále aktuální a SDEU je pravidelně ve svých rozhodnutích cituje, proto jsem ve své práci též zhotovil přehlednou grafiku, která zjednodušeně představuje hlavní a klíčové závěry každé jednotlivé historické kauzy.

V části třetí této rigorózní práce se zabývám komplementárními instituty soukromoprávního vymáhání soutěžního práva. Jeden z hlavních a zásadních problémů, na jehož řešení prozatím nelze najít politickou shodu mezi členskými státy EU, je jednotná legislativní úprava kolektivního vymáhání práv a financování takového vymáhání. Mám za to, že bez podrobné právní úpravy zejména hromadných žalob nelze účinně vymáhat soutěžní právo před civilními soudy členských států. Do budoucna je zcela klíčové přijmout takovou právní úpravu, která zajistí kolektivní vymáhání soutěžního práva, která umožní reprezentovat zájmy stovky tisíců poškozených v rámci jednotného trhu EU. Ochrana oznamovatelů protisoutěžního jednání je krokem správným směrem a zcela jistě pomůže k dalšímu rozvoji soukromoprávního vymáhání soutěžního práva.

Mám za to, že k úspěchu soukromoprávní žaloby je v současné době nutné právně zastoupit širokou škálu poškozených a agregovat jejich dílčí nároky; alternativně je možné, aby svou žalobu podal alespoň jeden silný hráč na relevantním trhu. Dalšími faktory ovlivňující úspěšnou litigaci je zajištění dostatečného financování vedení soudního sporu a možnost využít důkazy shromážděné soutěžním úřadem, z jehož rozhodnutí mohou poškození seznat protisoutěžní jednání, které jim způsobilo škodu. Esenciální samozřejmě zůstává detailní znalost ekonomických přístupů a relevantní právní úpravy, jakož i pečlivá analýza judikatury SDEU a soudů členských států EU. K posledně zmíněným faktorům (tedy právním a judikатурním) má tato rigorózní práce ambici pozitivně přispět.

* * *

Seznam použitých zdrojů

Seznam použité literatury a pramenů

Část A seřazena abecedně, další části pak chronologicky dle data uveřejnění.

A. Monografie a odborné články

- 1) ALBRECHT, Patrik a Markéta DEIMELOVÁ. Pravidla whistleblowingu míří do finále. *Právní rádce*. 2019, XXVII(10), 52-54. ISSN 1210-4817.
- 2) ASHTON, David, David HENRY, Frank MAIER-RIGAUD a Ulrich SCHWALBE. *Competition damages actions in the EU: law and practice*. Second edition. Northampton, Massachusetts: Edward Elgar Publishing, [2018]. ISBN 9781786430731.
- 3) BARENNES, Marc, Driek DEFERME a Michiel VERHULST. Limitation periods in competition law damages actions in the EU: Are further clarification and harmonisation needed? *Concurrences: Revue des droits de la concurrence*. 2020, (1)
- 4) BAILEY, David a Laura Elizabeth JOHN, ed. *Bellamy & Child: European Union Law of Competition*. 8th Edition. Oxford University Press, 2018. ISBN 9780198794752
- 5) BOVIS, Christopher H. a Charles M. CLARKE. Private Enforcement of EU Competition Law. In: *Liverpool Law Review* [online]. 2015, 36(1), s. 49-71 [cit. 2018-12-01]. DOI: 10.1007/s10991-015-9164-9. ISSN 0144-932X. Dostupné z: <http://link.springer.com/10.1007/s10991-015-9164-9>
- 6) BOVIS, Christopher H. a Charles M. CLARKE. Private Enforcement of EU Competition Law. *Liverpool Law Review* [online]. 2015, 36(1), 49-71 [cit. 2019-01-03]. DOI: 10.1007/s10991-015-9164-9. ISSN 0144-932X. Dostupné z: <http://link.springer.com/10.1007/s10991-015-9164-9>

- 7) Bříza, P., Břicháček, T., Fišerová, Z. a kol. *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář 1. vydání*. Praha: C.H.Beck, 2014.
- 8) BUEREN, Eckart a Florian SMUDA. Suppliers to a sellers' cartel and the boundaries of the right to damages in U.S. versus EU competition law. *European Journal of Law and Economics* [online]. 2018, 45(3), 397-437 [cit. 2020-05-07]. DOI: 10.1007/s10657-017-9571-6. ISSN 0929-1261. Dostupné z: <http://link.springer.com/10.1007/s10657-017-9571-6>
- 9) BULST, Friedrich Wenzel. Of Arms and Armour: The European Commission's White Paper on Damages Actions for Breach of EC Antitrust Law. *Bucerius Law Journal* [online]. 2008(2), 81-95 [cit. 2018-11-22]. Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=1162811>
- 10) CLARK, Emily, Mat HUGHES a David WIRTH. *Study on the conditions of claims for damages in case of infringement of EC competition rules*. Ashurst, 2004.
- 11) DEWISPELAERE, J. a J. VUYLSTEKE. Belgium · Belgian Supreme Court Confirms Heavy Burden of Proof to Oppose Disclosure of Leniency Documents to Parties Claiming Damages in Follow-On Proceedings. *European Competition and Regulatory Law Review* [online]. 2018, 2(4), 290-292 [cit. 2020-04-18]. DOI: 10.21552/core/2018/4/8. ISSN 25103148. Dostupné z: <http://core.lexxion.eu/article/CORE/2018/4/8>
- 12) Druviete, Inese and Jerneva, Julija and Ravindran, Aravamudhan Ulaganathan, Disclosure of Evidence in Central and Eastern European Countries in Light of the Implementation of the Damages Directive (April 9, 2018). *Yearbook of Antitrust and Regulatory Studies*, 2017. [online] 9. dubna 2018 [cit. 2020-04-16]. Dostupné z SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3159088>
- 13) DUNNE, Niamh. Antitrust and the Making of European Tort Law. *Oxford Journal of Legal Studies*. 2016, 36(2), 366-399. DOI: 10.1093/ojls/gqv027. ISSN 0143-6503.
- 14) FAULL, Jonathan, Ali NIKPAY. *Faull & Nikpay: the EU law of competition*. Third edition. Oxford University Press, 2014. ISBN 0199665095.

- 15) FASOULA, Vasiliki. Extending the principle of Economic Continuity to Private Enforcement of Competition law.: What lies ahead for corporate restructuring and civil damages proceedings after Skanska? *Yearbook of Antitrust and Regulatory Studies*. 2019, 2019(12(20)).
- 16) FRANCK, Jens-Uwe a Martin PEITZ. Suppliers as Forgotten Cartel Victims. *New York University Journal of Law & Business*. 2018, **15**(1).
- 17) FRESE, Michael J. Harmonisation of Antitrust Damages Procedures in the EU and the Binding Effect of Administrative Decisions. *Review of European Administrative Law* [online]. 2015, 8(1), 27-49 [cit. 2018-11-21]. DOI: 10.7590/187479815X14313382198250. ISSN 18747981.
- 18) HENDRYCH, Dušan. *Právníký slovník*. 3., podstatně rozš. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2009. Beckovy odborné slovníky. ISBN 978-80-7400-059-1.
- 19) HULMÁK, M. a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055-3014). Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2017. ISBN 978-80-7400-287-8
- 20) Chirita, Anca D., The Disclosure of Evidence under the ‘Antitrust Damages’ Directive 2014/104/EU. *EU Competition and State Aid Rules: Public and Private Enforcement*. Tomljenović, V., Bodiřoga-Vukobrat, N., Butorac Malnar, V. & Kunda, I. Berlin Heidelberg: Springer Verlag 5 (2018). [online] 27. června 2016 [cit. 2020-04-16]. Dostupné z SSRN: <https://ssrn.com/abstract=2800910>
- 21) JAREMBA, Urszula a Laura LALIKOVA. Effectiveness of Private Enforcement of European Competition Law in Case of Passing-on of Overcharges: Implementation of Antitrust Damages Directive in Germany, France, and Ireland. *Journal of European Competition Law & Practice*. 2018, **9**(4), 226-236.
- 22) JOENPOLVI, Katri. Finish Asphalt and Timber Cartel Damages Cases: Case Comment. *Business Law International*. 2015, **16**(2).
- 23) JONES, Alison a B. E. SUFRIN. *EU competition law: text, cases, and materials*. Sixth edition. Oxford: Oxford University Press, [2016]. ISBN 978-0-19-872342-4.
- 24) KINDL, Jiří. K problematice promlčení nároku na náhradu škody způsobené porušením soutěžního práva. *Antitrust: Revue soutěžního práva*. 2018, (2), 37-44.

- 25) KINDL, Jiří. Vybrané (problematické) aspekty zákona o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže [online]. 14.11.2018 [cit. 2019-01-09]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/konference-a-seminare/svatomartinska-konference-2018/predstaveni-prednasejicich-a-jejich-prezentace.html>
- 26) KINDL, Jiří. Zákon o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže: komentář. V Praze: C.H. Beck, 2018. ISBN 978-80-7400-728-6
- 27) KINDL, Jiří. *Zákon o ochraně hospodářské soutěže: komentář*. 3., přepracované vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Beckova edice komentované zákony. ISBN isbn978-80-7400-627-2.
- 28) KIRST, Philipp a Roger VAN DEN BERGH. THE EUROPEAN DIRECTIVE ON DAMAGES ACTIONS: A MISSED OPPORTUNITY TO RECONCILE COMPENSATION OF VICTIMS AND LENIENCY INCENTIVES. *Journal of Competition Law and Economics* [online]. 2016, **12**(1), 1-30 [cit. 2018-12-04]. DOI: 10.1093/joclec/nhv033. ISSN 1744-6414. Dostupné z: <https://academic.oup.com/jcle/article-lookup/doi/10.1093/joclec/nhv033>
- 29) KOVÁŘOVÁ, Daniela. Smluvní odměna advokáta pod drobnohledem. *Právní rádce*. 2016. [online]. [cit. 2020-05-11].
- 30) KRÁLÍK, Andrej. *Náhrada škody způsobenéj porušením sůtažného práva*. C.H.Beck, 2014. ISBN 978-80-89603-20-6.
- 31) KRAMAŘÍK, Roman. *Zákon o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-056-4.
- 32) KUIJPERS, Matthijs, Stefan TUINENGA, Elaine WHITEFORD a Thomas B. PAUL. Actions for Damages in the Netherlands, the United Kingdom, and Germany. *Journal of European Competition law & Practice*. 2017, **8**(1).
- 33) KUIJPERS, Matthijs, Stefan TUINENGA, Stephen WISKING, Kim DIETZEL, Suzy CAMPBELL a Alexander FRITZSCHE. Actions for Damages in the Netherlands, the United Kingdom, and Germany. *Journal of European Competition law & Practice* [online]. 2015, (6)

- 34) KUIJPERS, Matthijs, Tommi PALUMBO, Elaine WHITEFORD, Thomas B. PAUL. Actions for Damages in the Netherlands, the United Kingdom, and Germany. *Journal of European Competition law & Practice* [online]. 2018, (9)
- 35) KUNCOVÁ, Lucie. Legitimace v řízení o žalobách na náhradu škody v soutěžních věcech. *Právník*. 2018(12), 1004-1036.
- 36) LIANOS, Ioannis, Causal Uncertainty and Damages Claims for Infringement of Competition Law in Europe. CLES Working Paper [online]. January 24, 2015. No. 2/2015. [cit. 2020-05-07] Dostupné z SSRN: <https://ssrn.com/abstract=2564329>
- 37) LÍNEK, David. Jurisdiction Aspects of Private Enforcement of Competition law in the EU. *Competition Law International*. 2019, **15**(1).
- 38) LOPEZ, Fernando PEÑA. Issues and problems regarding E.U. competition law private enforcement: Damages and Nulity actions. *The USV Annals of Economics and Public administration* [online]. 2013, 13(1 (17), 230-235 [cit. 2019-01-03]. Dostupné z: <http://www.seap.usv.ro/annals/ojs/index.php/annals/article/view/549/564>
- 39) MAKATSCH, Tilman, Markus HUTSCHNEIDER a Robert BÄUERLE. Picking up the Tab: Funding and Cost from the Claimant's Perspective. *Private Litigation Guide*. GCR Insight, 2019, str. 161-171.
- 40) MALENOVSKÝ, Jiří. Protichůdné zájmy v řízení o předběžné otázce a jejich důsledky. *Právní rozhledy*. **2019**(6).
- 41) MICHAL, Petr a Eva ZORKOVÁ. Soukromé prosazování v České republice. *Antitrust: Revue soutěžního práva*. **2015**(2).
- 42) MICHAL, Petr. Zákon o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže. *Antitrust: Revue soutěžního práva*. **2017**(1).
- 43) MUNKOVÁ, Jindřiška, Jiří KINDL a Pavel SVOBODA. *Soutěžní právo*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 978-80-7400-424-7
- 44) NEJEZCHLEB, Kamil. Kvantifikace škody způsobené protisoutěžním jednáním – několik „pass on“ úvah [online]. 2016, s. 11. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/konference-a-seminare/uskutecnene->

akce/svatomartinska-konference-2016/predstaveni-prednasejicich-a-jejich-prezentace.html

- 45) OLMEDO-PERALTA, Eugenio. The Evidential Effect of Commitment Decisions in Damage Claims. What is the assumptive value of a Pledge? *Common Market Law Review*. Kluwer Law International, 2019, **56**, 979–1004.
- 46) PEYER, Sebastian. Compensation and the Damages Directive. *European Competition Journal* [online]. 2016(12), 87-112 [cit. 2019-01-03]. Dostupné z: <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2654187>
- 47) PIPKOVÁ, Petra. Nová úprava náhrady škody z protisoutěžních jednání I.: Aktivní a pasivní legitimace a rozsah náhrady škody. *Obchodněprávní revue*. **2017**(11-12).
- 48) PIPKOVÁ, Petra. Směrnice o náhradách kartelových škod a její implementace do českého právního řádu: vybrané otázky. *Obchodněprávní revue*. 2015, **2015**(7-8), 215 a násl.
- 49) RICHMOND, Francesca. Collective or Class Actions and Claims Aggregation in the EU: the Defendant's Perspective. *Private Litigation Guide*. GCR Insight, 2019, str. 62-69.
- 50) SANSOM, Mark, Anna MORFEY a Patrick TEAGUE. Recent developments in Private Antitrust Damages Litigation in Europe. *Antitrust Magazine* [online]. 2015.
- 51) ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2017. Velké komentáře. ISBN isbn978-80-7400-540-4.
- 52) TICHÝ, Luboš. *Evropské právo*. 5., přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-546-6.
- 53) TICHÝ, Luboš. *Obecná část občanského práva*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Právní praxe. ISBN isbn978-80-7400-483-4.
- 54) TICHÝ, Luboš. *Soukromé vymáhání kartelového práva*. Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2009. ISBN 978-80-904209-5-3.
- 55) Tomášek, M. – Týč, V. a kol. *Právo Evropské unie*. 1. vydání. Praha: Leges, 2013, str. 110
- 56) TRULI, Emmanuela. White Paper on Damages Actions for Breach of the EC Antitrust Rules: The Binding Effect of Decisions Adopted by National Competition

- Authorities. *European Competition Journal* [online]. 2009, December 2009, 5(3), 795-821 [cit. 2018-11-20].
- 57) UMMEN ALMEIDA, A. Private Enforcement of EU State Aid Law Through Damages Claims. *European State Aid Law Quarterly* [online]. 2019, 18(2), 169-179 [cit. 2020-05-15]. DOI: 10.21552/estal/2019/2/6. ISSN 16195272. Dostupné z: <http://estal.lexxion.eu/article/ESTAL/2019/2/6>
- 58) VAN THEMAAT, Weyer VerLoren, Rick CORNELISSEN, Naomi DEMPSEY, Albert KNIGGE a Paul SLUIJTER. Overview of recent private antitrust litigation activity: Netherlands. *The Law Reviews: The Private Competition Enforcement Review* [online]. 2018.
- 59) VANDENBORRE, Ingrid, Thorsten GOETZ a Andreas KAFETZOPOULOS. Access to the EU Commission's File or Decision for Purposes of Damages Claims, and Confidentiality of Information under European Competition Law. *Journal of European Competition Law & Practice* [online]. 2018, 9(10), 655-665 [cit. 2020-04-16]. DOI: 10.1093/jeclap/lpy070. ISSN 2041-7764. Dostupné z: <https://academic.oup.com/jeclap/article/9/10/655/5234219>
- 60) Wagner-von Papp, Florian, Access to Evidence and Leniency Materials. [online]. 18. února 2016, [cit. 2020-04-16]. Dostupné z SSRN: <https://ssrn.com/abstract=2733973>
- 61) WHISH, Richard a David BAILEY. *Competition law*. Ninth edition. New York, NY: Oxford University Press, [2018]. ISBN 978-0-19-877906-3.
- 62) Wils, Wouter P. J., Private Enforcement of EU Antitrust Law and Its Relationship with Public Enforcement: Past, Present and Future. *World Competition*, Volume 40, Issue 1, March 2017, pp. 3-46. [online] [cit. 2019-01-10]. Dostupné z SSRN: <https://ssrn.com/abstract=2865728>

* * *

B. Právní předpisy

B.1. Základní dokumenty EU

- 63) FRANCOVÁ, Jana, ed. Lisabonská smlouva: konsolidované znění Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie. 2., přeprac. a dopl. vyd. Praha: Úřad vlády České republiky, Odbor informování o evropských záležitostech, 2009. ISBN 9788074400179.
- 64) Listina základních práv Evropské unie ze dne 26. října 2012, 2012/C 326/02, OJ C 326, 26.10.2012, p. 391–407. Dostupná z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:12012P/TXT>

B.2. Nařízení

- 65) Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, OJ L 12, 16.1.2001, p. 1–23. [online]. [cit. 2018-12-06]. (již není v platnosti) Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:32001R0044>
- 66) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1049/2001 ze dne 30. května 2001 o přístupu veřejnosti k dokumentům Evropského parlamentu, Rady a Komise, OJ L 145, 31.5.2001, p. 43–48. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex:32001R1049>
- 67) Nařízení Rady (ES) č. 1/2003 ze dne 16. prosince 2002 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v člancích 81 a 82, Úř. věst. L 1, 4.1.2003, s. 1–25. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=celex:32003R0001>
- 68) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I), OJ L 177, 4.7.2008, p. 6–16, [cit. 2020-05-05]. Přepracované znění dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:02008R0593-20080724>

- 69) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 ze dne 11. července 2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (Řím II). OJ L 199, 31.7.2007, p. 40–49. [online]. [cit. 2018-12-21]. Přepřacované znění dostupné z: <http://data.europa.eu/eli/reg/2012/1215/2015-02-26>
- 70) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Brussels I bis), OJ L 351, 20.12.2012, p. 1–32. [online]. [cit. 2018-12-06]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/TXT/?uri=CELEX:32012R1215>

B.3. Směrnice

- 71) Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES ze dne 29. dubna 2004 o dodržování práv duševního vlastnictví, Úř. věst. L 157, 30.4.2004, s. 0045 – 0086. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:32004L0048>
- 72) Návrh SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY o určitých pravidlech upravujících žaloby o náhradu škody podle vnitrostátního práva v případě porušení právních předpisů členských států a Evropské unie v oblasti hospodářské soutěže, COM (2013) 404, 11. červen 2013. [cit. 2018-11-20] Dostupné z: <https://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2013:0404:FIN:CS:PDF>
- 73) Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/104/EU ze dne 26. listopadu 2014 o určitých pravidlech upravujících žaloby o náhradu škody podle vnitrostátního práva v případě porušení právních předpisů členských států a Evropské unie o hospodářské soutěži, Úř. věst. L 349, 5.12.2014, s. 1–19. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32014L0104>

- 74) Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1937 ze dne 23. října 2019 o ochraně osob, které oznamují porušení práva Unie. *OJ L 305*, 26.11.2019, p. 17–56, Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32019L1937>

B.4. Právní předpisy České republiky

- 75) Zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže
- 76) Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní
- 77) Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád
- 78) Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
- 79) Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích
- 80) Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich
- 81) Zákon č. 262/2017 o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže a o změně zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže
- 82) Sněmovní tisk 775: Vl.n.z. o hromadném řízení. Poslanecká sněmovna, 8. období, od 2017 [online]. [cit. 2020-05-12]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=8&t=775>
- 83) Sněmovní tisk 776: Vl.n.z. o hromadném řízení - související. Poslanecká sněmovna, 8. období, od 2017 [online]. [cit. 2020-05-12]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=8&t=776>
- 84) Návrh zákona o ochraně oznamovatelů. Elektronická knihovna legislativního procesu [online]. Předkladatel: Úřad vlády České republiky, č.j. 32081/2018-OHR [cit. 2020-05-13]. Dostupné z: <https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=ALBSB63F32SK>
- 85) Návrh zákona o ochraně oznamovatelů. Elektronická knihovna legislativního procesu [online]. Předkladatel: Ministerstvo spravedlnosti České republiky, č.j. MSP-18/2019-OSZ-KOR/3 [cit. 2020-05-13]. Dostupné z: <https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=ALBSB9HFJX37>

C. Dokumenty Komise a Evropského parlamentu

- 86) Commission Recommendation of 6 May 2003 concerning the definition of micro, small and medium-sized enterprises (notified under document number C(2003) 1422), OJ L 124, 20.5.2003, p. 36–41, Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex:32003H0361>
- 87) CLARK, Emily, Mat HUGHES a David WIRTH. Study on the conditions of claims for damages in case of infringement of EC competition rules: Analysis of economic models for the calculation of damages [online]. 2004 [cit. 2018-10-27]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/economic_clean_en.pdf
- 88) Oznámení Komise 2004/C 101/07 Pravidla pro Pojem dopad na obchod obsažený v člancích 81 a 82 Smlouvy, Úř. věst. C 101, 27.4.2004
- 89) Commission Notice on cooperation within the Network of Competition Authorities, OJ C 101, 27.4.2004, p. 43–53. Dostupné z: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:52004XC0427\(02\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:52004XC0427(02))
- 90) Joint statement of the Council and the Commission on the functioning of the Network of competition authorities [online]. [cit. 2020-04-26]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/competition/ecn/joint_statement_en.pdf
- 91) Zelená Kniha - Žaloby o náhradu škody způsobené porušením antimonopolních pravidel ES, 19. 12. 2005, [cit. 2018-07-09]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:52005DC0672>
- 92) Oznámení Komise o ochraně před pokutami a snížení pokut v případech kartelů. 8. prosince 2006. [online] [cit. 2018-12-01] Dostupné z: https://ec.europa.eu/competition/cartels/legislation/leniency_legislation.html
- 93) Usnesení Evropského parlamentu ze dne 25. dubna 2007 k zelené knize o žalobách na náhradu škody způsobené porušením antimonopolních pravidel ES

- (2006/2207(INI)). [cit. 2018-07-09]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52007IP0152>
- 94) Bílá kniha ze dne 2. dubna 2008 o žalobách o náhradu škody způsobené porušením antimonopolních pravidel ES, [cit. 2018-07-09]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:52008DC0165>
- 95) Commission staff working paper accompanying the White paper on damages actions for breach of the EC antitrust rules {COM(2008) 165 final}, bod 152 [cit. 2018-11-20]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:52008SC0404>
- 96) Commission staff working document - Public Consultation: Towards a Coherent European Approach to Collective Redress, 4 February 2011, (SEC(2011)0173), [cit. 2018-11-29]. Dostupné z: <http://www.ipex.eu/IPEXL-WEB/dossier/files/download/082dbcc530b1bf490130bcdc4107002b.do>
- 97) Towards a coherent European approach to collective redress European Parliament resolution of 2 February 2012 (2011/2089(INI)), [cit. 2018-11-29]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/GA/TXT/?uri=CELEX:52012IP0021>
- 98) Commission Staff Working Document: Practical Guide Quantifying Harm In Actions for Damages Based on Breaches of Article 101 Or 102 Of The Treaty On The Functioning Of The European Union [online]. 11.6.2013, 68 [cit. 2018-11-22]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/quantification_guide_en.pdf
- 99) Sdělení EP, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů „Směrem k evropskému horizontálnímu rámci pro kolektivní právní ochranu“ COM/2013/0401 final, [online]. [cit. 2018-12-19]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:52013DC0401>
- 100) Doporučení Komise ze dne 11. června 2013 o společných zásadách pro prostředky kolektivní právní ochrany týkající se zdržení se jednání a náhrady škody

- v členských státech v souvislosti s porušením práv přiznaných právem Unie. OJ L 201, 26.7.2013, p. 60–65 [online]. [cit. 2018-12-19]. Dostupné z:
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32013H0396>
- 101) Sdělení Komise o určení výše škody v žalobách o náhradu škody při porušení článku 101 nebo 102 Smlouvy o fungování Evropské unie, OJ C 167, 13.6.2013, p. 19–21 [cit. 2018-11-20]. Dostupné z:
[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:52013XC0613\(04\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:52013XC0613(04))
- 102) Draft guidelines for national courts on how to estimate the share of cartel overcharges passed on to indirect purchasers and final consumers [online]. [cit. 2018-11-22]. Dostupné z:
http://ec.europa.eu/competition/consultations/2018_cartel_overcharges/index_en.html
- 103) Dopis amicus curiae – Observations of the European Commission pursuant to Article 15(3) of Regulation 1/2003, 18. 2. 2014, [online] [cit. 2020-04-12]. Dostupné z:
https://ec.europa.eu/competition/court/amicus_curiae_morgan_crucible_observations_en.pdf
- 104) ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ A EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU o provádění doporučení Komise ze dne 11. června 2013 o společných zásadách pro prostředky kolektivní právní ochrany týkající se zdržení se jednání a náhrady škody v členských státech v souvislosti s porušením práv přiznaných právem Unie (2013/396/EU), COM/2018/040 final [online]. [cit. 2018-12-19]. Dostupné z:
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/TXT/?uri=CELEX:52018DC0040>
- 105) *Study on legislative action in the area of collective redress in the field of antitrust* [online]. European Parliament's Economic Committee [cit. 2020-05-12]. Dostupné z:
https://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/study_legislative_action_collective_redress.pdf

- 106) Representative actions for the protection of the collective interests of consumers: Document reference 2018/0089(COD). *Legislative Observatory* [online]. European Parliament [cit. 2020-05-12]. Dostupné z: [https://oeil.secure.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?lang=en&reference=2018/0089\(OLP\)](https://oeil.secure.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?lang=en&reference=2018/0089(OLP))
- 107) Návrh SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY o zástupných žalobách na ochranu kolektivních zájmů spotřebitelů a o zrušení směrnice 2009/22/ES, COM/2018/184 final - 2018/0089 (COD) [online]. [cit. 2019-01-28]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=COM:2018:184:FIN>
- 108) Sdělení Komise: Pokyny pro vnitrostátní soudy, jak stanovit odhadem část navýšení ceny, která byla přenesena na nepřímého odběratele, C/2019/4899, Úř. věst. C 267, 9.8.2019, s. 4—43. Dostupné z: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52019XC0809\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52019XC0809(01))

C.1. Tiskové zprávy Komise

- 109) ALMUNIA, Joaquín. Antitrust damages in EU law and policy. European Commission: Press releases database [online]. 7. 11. 2013 [cit. 2018-06-22]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-13-887_en.htm
- 110) *Information note by Mr Joaquín Almunia Vice-President of the Commission and by Mr Janusz Lewandowski Member of the Commission Inability to pay under paragraph 35 of the 2006 Fining Guidelines and payment conditions pre- and post-decision finding an infringement and imposing fines: SEC(2010) 737/2* [online]. [cit. 2020-05-08]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/2/2010/EN/2-2010-737-EN-2-0.Pdf>

* * *

D. Rozhodnutí soutěžních úřadů

D.1. Rozhodnutí Komise

- 111) Rozhodnutí Komise ze dne 3. 12. 2003 č. C.38.359 Electrical and mechanical carbon and graphite products. [online] [cit. 2019-02-06]. Dostupné z:
http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_38359
- 112) Rozhodnutí Komise ze dne 3. května 2006, Hydrogen Peroxide and Perborate, COMP/F/38.620
- 113) Rozhodnutí Evropské komise ze dne 29. listopadu 2006, případ COMP/F/38.638. Dostupné z:
http://ec.europa.eu/competition/antitrust/cases/dec_docs/38638/38638_826_1.pdf
- 114) Rozhodnutí Komise ze dne 21. února 2007, Výtahy a eskalátory, COMP/E-1/38.823, [online] [cit. 2020-04-16]. Dostupné z:
https://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_38823
- 115) Rozhodnutí Komise ze dne 11. června 2008, Sodium Chlorate, COMP/38.695, [online] [cit. 2020-03-09]. Dostupné z:
https://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_38695
- 116) Rozhodnutí Komise ze dne 19. července 2016, Nákladní vozidla, AT.39824, [online] [cit. 2020-05-02]. Dostupné z:
https://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_39824
- 117) Rozhodnutí Evropské komise ze dne 21. února 2017, věc COMP/E-1/38.823, OJ C 75, 26.3.2008, p. 19–24. Dostupné z:
[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52008XC0326\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52008XC0326(01))

D.2. Rozhodnutí ÚOHS

- 118) Rozhodnutí Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže ze dne 25. března 2002, Plzeňský Prazdroj, č.j. ÚOHS-S6301-54902
- 119) Rozhodnutí Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže ze dne 29. 4. 2019, kartelová dohoda výběrového řízení ZZS Pardubického kraje – ochranná souprava, č.j. ÚOHS-S0123/2018/KD- -11839/2019/852/RSk
- 120) Rozhodnutí předsedy ÚOHS ze dne 22. července 2016, č. j. ÚOHS-R131, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 156, 158, 159, 169/2016-30631/2016/310 (zrušeno rozhodnutím Krajského soudu v Brně ze dne ze dne 6. března 2018, sp. zn. 62 Af 92/2016, rozhodnutí KS potvrzeno rozhodnutím Nejvyššího správního soudu ze dne 30. ledna 2019, sp. zn. 1 As 80/2018).

* * *

E. Rozsudky Soudního dvora EU a soudů členských států EU

E.1. Rozsudky Soudního dvora (ESD)

- 121) Rozsudek ze dne 30. března 1974, Belgische Radio en Televisie v SV SABAM and NV Fonior (BRT I), C-127/73, ECLI:EU:C:1974:6
- 122) Rozsudek ze dne 16. prosince 1976, Rewe v Landwirtschaftskammer für das Saarland, C-33/76, ECLI:EU:C:1976:188
- 123) Rozsudek ze dne 9. března 1978, Amministrazione delle finanze dello Stato v Simmenthal, C-106/77, ECLI:EU:C:1978:49
- 124) Rozsudek ze dne 22. března 1983, Peters v. Zuid Nederlandse Aannemers vereniging, C-34/82, ECLI:EU:C:1983:87
- 125) Rozsudek ze dne 16. června 1987, Komise v. Itálie, C-118/85, ECLI:EU:C:1987:283
- 126) Rozsudek ze dne 22. října 1987, Foto-Frost v. Hauptzollamt Lübeck-Ost, C-314/85, ECLI:EU:C:1987:452
- 127) Rozsudek ze dne 19 listopadu 1991, Andrea Francovich, Danila Bonifaci a další v. Italská republika, C-6/90 a C-9/90, ECLI:EU:C:1991:428
- 128) Rozsudek ze dne 10. března 1992, Powell Duffryn plc, C-214/89, EU:C:1992:115
- 129) Rozsudek ze dne 31. března 1993, A. Ahlström Osakeyhtiö a další proti Komisi Evropských společenství, spojené věci C-89/85, C-104/85, C-114/85, C-116/85, C-117/85 a C-125/85 až C-129/85, ECLI:EU:C:1993:120
- 130) Rozsudek ze dne 18. března 1997, Guérin automobiles v Commission, C-282/95 P, ECLI:EU:C:1997:159
- 131) Rozsudek ze dne 17. července 1997, GT-Link v De Danske Statsbaner, C-242/95, ECLI:EU:C:1997:376
- 132) Rozsudek ze dne 14. září 1999, Komise v. AssiDomän Kraft Products a další, C-310/97 P, ECLI:EU:C:1999:407

- 133) Rozsudek Soudního dvora ze dne 14. prosince 2000, Masterfoods and HB, C-344/98, ECLI:EU:C:2000:689
- 134) Rozsudek ze dne 19. února 2002, Besix, C-256/00, ECLI:EU:C:2002:99
- 135) Rozsudek ze dne 20. března 2002, HFB Holding für Fernwärmetechnik Beteiligungsgesellschaft mbH a další v. Komise, T-9/99, ECLI:EU:T:2002:70
- 136) Rozsudek ze dne 20. září 2001, Courage Ltd v Bernard Crehan, C-453/99, ECLI:EU:C:2001:465
- 137) Rozsudek ze dne 13. července 2006, Reisch Montage AG proti Kiesel Baumaschinen Handels GmbH, C-103/05, ECLI:EU:C:2006:471
- 138) Rozsudek ze dne 13. července 2006, Manfredi, spojené věci C-295/04 - C-298/04, ECLI:EU:C:2006:461
- 139) Rozsudek ze dne 11. prosince 2007, ETI a další, C-280/06, EU:C:2007:775
- 140) Rozsudek ze dne 16. července 2009, Zuid-Chemie, C-189/08, EU:C:2009:475
- 141) Rozsudek ze dne 14. června 2011, Pfeiderer, C-360/09, ECLI:EU:C:2011:389
- 142) Rozsudek ze dne 15. června 2012, Otis Luxembourg a další v. Komise, C-494/11 P, ECLI:EU:C:2012:356
- 143) Rozsudek ze dne 6. listopadu 2012, Otis a další, C-199/11, ECLI:EU:C:2012:684
- 144) Rozsudek ze dne 16. května 2013, Melzer, C-228/11, ECLI:EU:C:2013:305
- 145) Rozsudek ze dne 6. června 2013, Bundeswettbewerbsbehörde v. Donau Chemie AG a další, C-536/11, ECLI:EU:C:2013:366
- 146) Rozsudek ze dne 18. července 2013, Schindler Holding a další v. Komise, C-501/11 P, ECLI:EU:C:2013:522;
- 147) Rozsudek ze dne 27. února 2014, Commission v EnBW, C-365/12 P, ECLI:EU:C:2014:112
- 148) Rozsudek Soudního dvora ze dne 5. června 2014, Kone AG a další v. ÖBB-Infrastruktur AG, C-557/12, ECLI:EU:C:2014:1317.
- 149) Rozsudek ze dne 18. prosince 2014, Komise v. Parker Hannifin Manufacturing a Parker-Hannifin, C-434/13 P, ECLI:EU:C:2014:2456
- 150) Rozsudek ze dne 28. ledna 2015, Kolassa, C-375/13, EU:C:2015:37

- 151) Rozsudek ze dne 21. května 2015, CDC Hydrogen Peroxide, C-352/13, ECLI:EU:C:2015:335
- 152) Rozsudek ze dne 28. ledna 2015, Kolassa, C-375/13, ECLI:EU:C:2015:37
- 153) Rozsudek ze dne 16. června 2016, Universal Music International Holding, C-12/15, EU:C:2016:449
- 154) Rozsudek ze dne 16. listopadu 2016, Wolfgang Schmidt v. Christiane Schmidt, C-417/15, ECLI:EU:C:2016:881
- 155) Rozsudek ze dne 12. ledna 2017, Timab Industries and CFPR v Commission, C-411/15 P, ECLI:EU:C:2017:11
- 156) Rozsudek ze dne 5. července 2018, flyLAL-Lithuanian Airlines, C-27/17, EU:C:2018:533
- 157) Rozhodnutí ze dne 24. října 2018, Apple Sales International a další, C-595/17, ECLI:EU:C:2018:854
- 158) Rozsudek ze dne 14. března 2019, Skanska Industrial Solutions a další, C-724/17, ECLI:EU:C:2019:204
- 159) Rozsudek ze dne 28. března 2019, Cogeco Communications, C-637/17, ECLI:EU:C:2019:263
- 160) Rozsudek ze dne 29. července 2019, Tibor-Trans, C-451/18, ECLI:EU:C:2019:635
- 161) Rozsudek ze dne 12. prosince 2019, Otis Gesellschaft m.b.H. a další v. Land Oberösterreich a další, C-435/18, ECLI:EU:C:2019:1069

E.2. Rozsudky Tribunálu

- 162) Rozsudek ze dne 14. července 1994, Parker Pen v Commission, T-77/92, ECR II-549, EU:T:1994:85
- 163) Rozsudek ze dne 18. září 1992, Automec v Commission (Automec II), T-24/90, ECR II-22233, EU:T:1992:97
- 164) Rozsudek Tribunálu ze dne 15. prosince 2011, CDC Hydrogene Peroxide v. Komise, T-437/08, ECLI:EU:T:2011:752
- 165) Rozsudek Tribunálu ze dne 22. května 2012, EnBW Energie Baden-Württemberg v. Komise, T-344/08, ECLI:EU:T:2012:242
- 166) Rozsudek Tribunálu ze dne 13. září 2013, Nizozemsko v. Komise, T-380/08, ECLI:EU:T:2013:480

E.3. Stanoviska generálních advokátů

- 167) Stanovisko Generálního advokáta Philippa Légera přednesené dne 15. března 2001, ve věci Gervais Larys v Institut national d'assurances sociales pour travailleurs indépendants, C-118/00, ECLI:EU:C:2001:174
- 168) Stanovisko generálního advokáta Francis Jacobse ze dne 22. května 2003, AOK-Bundesverband a další, C-264/01, ECLI:EU:C:2003:304
- 169) Stanovisko generálního advokáta Jána Mazáka, přednesené dne 16. prosince 2010, C-360/09, ECLI:EU:C:2010:782
- 170) Stanovisko generálního advokáta Nilla Jääskinena, přednesené dne 7. února 2013, C-536/11, ECLI:EU:C:2013:67

- 171) Stanovisko generální advokátky Juliane Kokott, přednesené dne 30. ledna 2014, Kone AG a další C-557/12, ECLI:EU:C:2014:45
- 172) Stanovisko generálního advokáta Niila Jääskinena, přednesené dne 11. prosince 2014, CDC Hydrogen Peroxide, C-352/13, ECLI:EU:C:2014:2443
- 173) Stanovisko generální advokátky Juliane Kokott přednesené dne 17. ledna 2019, ve věci Cogeco Communications, C-637/17, ECLI:EU:C:2019:263
- 174) Stanovisko Generálního advokáta Nilse Wahla přednesené dne 6. února 2019, ve věci Skanska Industrial Solutions a další, C-724/17, ECLI:EU:C:2019:100
- 175) Stanovisko generální advokátky Juliane Kokott přednesené dne 29. července 2019, Otis Gesellschaft m.b.H. a další v. Land Oberösterreich a další, C-435/18, ECLI:EU:C:2019:651

E.4. Žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

- 176) Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Okresním soudem v Bonnu (Německo) ze dne 9. září 2009, C-360/09 - Pfeleiderer, C-360/09
- 177) Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Obchodním soudem v Bruselu (Belgie) ze dne 28. dubna 2011, Otis a další, C-199/11
- 178) Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Vrchním zemským soudem ve Vídni (Rakousko) ze dne 20. října 2011, Donau Chemie a další, C-536/11
- 179) Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Nejvyšší soudním dvorem (Rakousko) ze dne 3. prosince 2012, Kone AG a další v. ÖBB-Infrastruktur AG, C-557/12
- 180) Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Zemským soudem v Dortmundu (Německo) ze dne 26. června 2013, CDC Hydrogen Peroxide, C-352/13, ECLI:EU:C:2015:335

- 181) Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Tribunal Judicial da Comarca de Lisboa (Portugalsko) dne 15. listopadu 2017 – Cogeco Communications Inc v. Sport TV Portugal a další, věc C-637/17
- 182) Žaloba podaná dne 11. prosince 2017 – Scania a další v. Komise (Věc T-799/17), ECLI zatím nepřiděleno
- 183) Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Korkein oikeus (Finsko) dne 22. prosince 2017, Skanska Industrial Solutions and Others, C-724/17
- 184) Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Nejvyšší soudním dvorem (Rakousko) ze dne 29. června 2018, Otis Gesellschaft m.b.H. a další v. Land Oberösterreich a další, C-435/18
- 185) Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná krajským soudem v Gyóru (Győr) Itélőtábla, Maďarsko) ze dne 10. července 2018, Tibor-Trans, Věc C-451/18

E.5. Rozhodnutí anglických soudů

- 186) The Court of Appeal, Toshiba Carrier UK v KME Yorkshire, 13.9.2012, [2012] EWHC 2665 (Ch)
- 187) The High Court of Justice, Roche Products v Provimi, 2.5.2003, [2003], EWHC 961 (Comm)
- 188) Walter Hugh Merricks CBE v Mastercard Incorporated and Others. *Competition Appeal Tribunal* [online]. [cit. 2020-05-14]. Dostupné z: <https://www.catribunal.org.uk/cases/12667716-walter-hugh-merricks-cbe>
- 189) The Court of Appeal's judgment in KME Yorkshire Ltd & ors v Toshiba Carrier UK Ltd & ors [2012] EWCA Civ 1990
- 190) Rozhodnutí Nejvyššího soudu Spojeného království ze dne 9. dubna 2014, sp. zn.: UKSC 2012/0209, [online] [cit. 2020-04-12]. Dostupné z: <https://www.supremecourt.uk/cases/uksc-2012-0209.html>

F. Internetové zdroje

- 191) Acquisition of 4,300 pubs – the largest ever pub transaction [online]. [cit. 2018-07-03]. Dostupné z: <https://www.terrafirma.com/investment/inntrepreneur.html>
- 192) Agreement on the withdrawal of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland from the European Union and the European Atomic Energy Community, as endorsed by leaders at a special meeting of the European Council on 25 November 2018. [online]. Dostupné z: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/759019/25_November_Agreement_on_the_withdrawal_of_the_United_Kingdom_of_Great_Britain_and_Northern_Ireland_from_the_European_Union_and_the_European_Atomic_Energy_Community.pdf
- 193) BARTLETT, Andrew, Lisa OAKLEY a Lucy PAULL. *When does the limitation clock start ticking in cartel damages claims?* [online]. 28. dubna 2020 [cit. 2020-03-09]. Dostupné z: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=cbc8a05b-7463-4b7b-949d-cd690e248eae>
- 194) BOYLAN, Patrick a Chris OWEN. Cartel damages claims: spreading the net across the EU. In: THOMSON REUTERS: Practical Law [online]. 2. 9. 2010 [cit. 2018-11-30]. Dostupné z: [https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/6-503-1545?transitionType=Default&contextData=\(sc.Default\)&firstPage=true&comp=pluk&bhcp](https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/6-503-1545?transitionType=Default&contextData=(sc.Default)&firstPage=true&comp=pluk&bhcp)
- 195) BOYLAN, Patrick. Draft damages directive: off the agenda for now. Practical Law [online]. [cit. 2018-11-28]. Dostupné z: [https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/8-500-5687?transitionType=Default&contextData=\(sc.Default\)&firstPage=true&comp=pluk&bhcp=1](https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/8-500-5687?transitionType=Default&contextData=(sc.Default)&firstPage=true&comp=pluk&bhcp=1)

- 196) BREDENOORD-SPOEK, Marieke. *Commission decision used as point of reference in cartel damages case* [online]. [cit. 2020-04-18]. Dostupné z: <https://www.stibbe.com/en/news/2019/june/commission-decision-used-as-point-of-reference-in-cartel-damages-case>
- 197) BURZIO, Christy. It's all in the Timing: Case Comment on Deutsche Bahn AG and Others v Morgan Advanced Materials Plc [2014] UKSC 24. *KSLR Commercial & Financial Law Blog: King's Student Law Review* [online]. 29. května 2014 [cit. 2020-04-12]. Dostupné z: https://blogs.kcl.ac.uk/kslrcommerciallawblog/2014/05/29/its-all-in-the-timing-case-comment-on-deutsche-bahn-ag-and-others-v-morgan-advanced-materials-plc-2014-uksc-24/#_ftnref1
- 198) Cartel File Disclosure to Damage Claimants in Donau Chemie. The Antitrust Hotch Potch [online]. [cit. 2018-10-24]. Dostupné z: https://professorgeradin.blogs.com/professor_geradins_weblog/2013/06/cartel-file-disclosure-to-damage-claimants-in-donau-chemie.html
- 199) Case C-637/17 - Preliminary ruling on the private enforcement Directive (Directive 2014/104/EU) [online]. 29. 5. 2018 [cit. 2019-01-07]. Dostupné z: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=bcdc018f-5c03-41b1-9873-80a783437744>
- 200) CEMENT CARTELS. CDC - Cartel Damage Claims [online]. [cit. 2018-11-28]. Dostupné z: <https://www.carteldamageclaims.com/competition-law-damage-claims/cement-cartels/>
- 201) CIHLAŘOVÁ, Ivana. Sympozium k hromadným žalobám. In: *Bulletin advokacie* [online]. 2018 [cit. 2019-01-28]. ISSN 1805-8280. Dostupné z: https://www.cak.cz/assets/komora/bulletin-advokacie/ba_12_2018_web.pdf
- 202) CLASSEN, Ulrich. Choice of Forum: Considerations from a Practitioner's Perspective [online]. [cit. 2018-12-21]. Dostupné z: https://www.carteldamageclaims.com/wp-content/uploads/2017/04/UC_MaCCI-Presentation-Mannheim-11-Nov-2016.pdf

- 203) CORNELISSEN, Rick, Naomi DEMPSEY, Albert KNIGGE a Paul SLUIJTER. The Private Competition Enforcement Review: Edition 11 NETHERLANDS [online]. March 2018 [cit. 2018-11-21]. Dostupné z: <https://thelawreviews.co.uk/edition/the-private-competition-enforcement-review-edition-11/1167154/netherlands>
- 204) DESELAERS, Wolfgang. Private Enforcement in Global Antitrust Cases – the European Perspective. [online]. 5. února 2016, s. 10 [cit. 2018-11-22]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/konference-a-seminare/uskutecnene-akce/svatomartinska-konference-2016/predstaveni-prednasejicich-a-jejich-prezentace.html>
- 205) Directive on Antitrust Damages Actions: Transposition of the Directive in Member States [online]. [cit. 2019-01-05]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/directive_en.html
- 206) ECJ Clarifies Pfeleiderer Ruling On Access To Documents In Damages Actions [online]. 17. července 2013 [cit. 2018-10-25]. Dostupné z: <http://www.mondaq.com/x/251554/Cartels+Monopolies/Companies+Cannot+Invoke+Advice+From+A+Legal+Counsel+Or+Decision+Of+A+National+Competition+Authority+Or+Court+To+Escape+Finding+Of+Infringement>
- 207) European Competition Network. European Commission: Competition [online]. [cit. 2019-01-10]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/ecn/index_en.html
- 208) HANSON, Hans-Petter H. Guidelines on passing-on of overcharges [online]. In: Svatomartínská konference v Brně, 2018, 14. 11. 2018, s. 21 [cit. 2019-01-03]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/konference-a-seminare/svatomartinska-konference-2018/predstaveni-prednasejicich-a-jejich-prezentace.html>
- 209) Higher Regional Court of Düsseldorf, decision of 30/03/2015 (VI-U (Kart) 3/14) on the value in dispute for third-party interveners, 18. 2. 2015 [cit. 2018-11-28]. Dostupné z: <https://www.carteldamageclaims.com/wp-content/uploads/2017/03/Beschluss-30-03-2015-GegenstW.pdf>

- 210) HILDEBRAND, Doris. Pass-On Analysis: A Practitioner's View [online]. 14. listopadu 2018 [cit. 2018-11-22]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/konference-a-seminare/svatomartinska-konference-2018/predstaveni-prednasejicich-a-jejich-prezentace.html>
- 211) HILDEBRAND, Doris. *PRIVATE ENFORCEMENT: Quantification of harm* [online]. 9. listopadu 2016 [cit. 2018-11-22]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/konference-a-seminare/uskutecnene-akce/svatomartinska-konference-2016/predstaveni-prednasejicich-a-jejich-prezentace.html>
- 212) *Hydrogen peroxide cartel* [online]. [cit. 2018-12-06]. Dostupné z: <https://www.carteldamageclaims.com/competition-law-damage-claims/hydrogen-peroxide-cartel/>
- 213) Informační list: Legislativní změny (říjen) [online]. ÚOHS, 2003 [cit. 2020-04-26]. Dostupné z: https://www.uohs.cz/download/Informacni_listy/2003/Infolist2003-04legislativni.pdf
- 214) KORTMANN, Jeroen. *Limitation periods: Ready while you (a)wait?* [online]. 6. února 2020 [cit. 2020-03-09]. Dostupné z: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=45341beb-e213-48a6-ae1c-4064ead96b38>
- 215) L'ECLUSE, Petr. European Union Loses Damages Claim in Lifts and Escalators Cartel Case. LexGo.be [online]. 22. prosince 2014 [cit. 2018-10-17]. Dostupné z: <https://www.lexgo.be/en/papers/distribution-concurrence-consommation/competition-law/european-union-loses-damages-claim-in-lifts-and-escalators-cartel-case,91397.html>
- 216) LENIENCY FOR SUBSEQUENT APPLICANTS. Organisation for Economic Co-operation and Development: Directorate For Financial And Enterprise Affairs, Competition Committee [online]. 2012(DAF/COMP(2012)25), 214 [cit.

2018-12-05].

Dostupné

z:

<http://www.oecd.org/competition/Leniencyforsubsequentapplicants2012.pdf>

- 217) MATON, Anthony a Laurent GEELHAND. European Commission is appealing the Belgian court's judgment on damages against elevators and escalators manufacturers [online]. 1. února 2015 [cit. 2018-10-17]. Dostupné z: https://www.hausfeld.com/uploads/documents/Hausfeld_Elevators_Briefing_February_2015.pdf
- 218) Návrh věcného záměru zákona o hromadných žalobách včetně mezirezortního řízení je dostupný[online]. [cit. 2019-01-28]: <https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=ALBSARKE8ZPJ>
- 219) Oznámení úřadu pro ochranu hospodářské soutěže ze dne 8. 11. 2013 o alternativním řešení soutěžních problémů a o odložení věci.[online]. [cit. 2020-02-15]. Dostupné z: <https://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/zakazane-dohody-a-zneuziti-dominance/pravidla-pro-alternativni-reseni-souteznich-problemu.html>
- 220) Oznámení Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže: O aplikaci § 22ba odst. 1 zákona o ochraně hospodářské soutěže (PROGRAM LENIENCY) ze dne 4. listopadu 2013. [online] [cit. 2018-12-01] Dostupné z: <https://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/zakazane-dohody-a-zneuziti-dominance/leniency-program.html>
- 221) PLATTEAU, Koen. Court dismisses damages claims against elevator cartel – again. Lexology [online]. 4. dubna 2015 [cit. 2018-10-17]. Dostupné z: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=862a053c-92f2-4141-b1e2-042c10b28c12>
- 222) Přípomínky, včetně připomínek ÚOHS k věcnému záměru zákona o hromadných žalobách jsou dostupné [online]. [cit. 2019-01-28]: https://apps.odok.cz/veklep-detail?p_p_id=material_WAR_odokkpl&p_p_lifecycle=0&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_col_id=column-

[1&p_p_col_count=3&material_WAR_odokkpl_pid=ALBSARKE8ZPJ&tab=remarks](#)

- 223) RELATIONSHIP BETWEEN PUBLIC AND PRIVATE ANTITRUST ENFORCEMENT: United States. DAF/COMP/WP3/WD(2015)11 [online]. Organisation for Economic Co-operation and Development, 15. 6. 2015 [cit. 2019-01-10]. Dostupné z: https://www.ftc.gov/system/files/attachments/us-submissions-oecd-other-international-competition-fora/publicprivate_united_states.pdf
- 224) SAVOV, Vasil a Juraj ŠIŠKA. *Landmark judgment by the EU Court of Justice on the interpretation of the place of harmful event under Regulation Brussels I bis for the determination of alternative grounds of jurisdiction in pan-European cartel damages cases* [online]. 5. srpna 2020 [cit. 2020-03-09]. Dostupné z: <https://www.carteldamageclaims.com/landmark-judgment-by-the-eu-court-of-justice-on-the-interpretation-of-the-place-of-harmful-event-under-regulation-brussels-i-bis-for-the-determination-of-alternative-grounds-of-jurisdiction-in-pan-eur/>
- 225) SEEGERS, Martin. *Amsterdam Court of Appeal applies Cogeco principles on limitation periods and confirms validity of assignments in Sodium Chlorate cartel case* [online]. 5. března 2020 [cit. 2020-03-09]. Dostupné z: <https://www.carteldamageclaims.com/amsterdam-court-of-appeal-applies-cogeco-principles-on-limitation-periods-and-confirms-validity-of-assignments-in-sodium-chlorate-cartel-case/>
- 226) SCHENKOVÁ, Kateřina. *Private Enforcement v Rakousku: Lessons learned* [online]. 9 listopadu 2016, s. 14 [cit. 2018-11-21]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/konference-a-seminare/uskutecnene-akce/svatomartinska-konference-2016/predstaveni-prednasejicich-a-jejich-prezentace.html>
- 227) Sněmovní tisk 991/2, část č. 1/2: Pozměňovací a jiné návrhy k tisku 991/0 [online]. [cit. 2019-01-08]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=7&ct=991&ct1=2>

- 228) SPOEK, Marieke Bredenoord. *European Court of Justice sets aside Portuguese rules time-barring a damages action* [online]. 4. dubna 2019 [cit. 2020-03-09]. Dostupné z: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=935c7024-0939-427f-9956-2a287df5624a>
- 229) SVATOMARTINSKOU KONFERENCI ZAKONČILA DEBATA O BID RIGGINGU [online]. 15.11.2018 [cit. 2019-01-09]. Dostupné z: <https://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/aktuality-z-hospodarske-souteze/2513-svatomartinskou-konferenci-zakončila-debata-o-bid-riggingu.html>
- 230) ŠIŠKA, Juraj, Vasil SAVOV, Till SCHREIBER a Marc BARENNEs. *CJEU confirms the right of all cartel victims to obtain redress in Elevators and Escalators cartel case* [online]. 7. února 2020 [cit. 2020-03-09]. Dostupné z: <https://www.carteldamageclaims.com/cjeu-confirms-the-right-of-all-cartel-victims-to-obtain-redress-in-elevators-and-escalators-cartel-case/>
- 231) Úřad pro ochranu hospodářské soutěže se při provádění místních šetření ve věci tzv. stavebního kartelu dopustil procesních pochybení. [online]. 30. 1. 2019 [cit. 2019-02-04]. Dostupné z: http://www.nssoud.cz/Urada-pro-ochranu-hospodarske-souteze-se-pri-provadeni-mistnich-setreni-ve-veci-tzv-stavebniho-kartelu-dopustil-procesnich-pochybeni/art/22650?tre_id=205
- 232) VERHULST, Michiel. *CJEU finds national limitation periods in conflict with the EU law principle of effectiveness* [online]. 16. dubna 2019 [cit. 2020-03-09]. Dostupné z: <https://www.carteldamageclaims.com/cjeu-finds-national-limitation-periods-in-conflict-with-the-eu-law-principle-of-effectiveness/>
- 233) VERHULST, Michiel. *The Elevators & Escalators cartel revisited in light of the Skanska case: on the impact of the effectiveness principle on the private enforcement of EU competition law*. [online]. 25. března 2019 [cit. 2020-03-09]. Dostupné z: <https://www.carteldamageclaims.com/the-elevators-escalators-cartel-revisited-in-light-of-the-skanska-case-on-the-impact-of-the-effectiveness-principle-on-the-private-enforcement-of-eu-competition-law/>

- 234) WILLIS, Peter. *Five years of the Competition Damages Directive: The first rulings from the European Court of Justice* [online]. 12. listopadu 2019 [cit. 2020-03-09]. Dostupné z:
<https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=a398a62c-1ce1-4105-a170-796b6a2f1725>
- 235) ZEKARIA, Simon. Why Mastercard's coming fight against mass claim is a must-see. *MLex* [online]. 06.08.2019 [cit. 2020-05-11]. Dostupné z:
<https://mlexmarketinsight.com/insights-center/editors-picks/area-of-expertise/antitrust/why-mastercards-coming-fight-against-mass-claim-is-a-must-see>

G. Jiné

- 236) Pracovní komise k whistleblowingu projednala návrh evropské směrnice o ochraně oznamovatelů. Justice.cz [online]. Ministerstvo spravedlnosti České republiky, 30.8.2019 [cit. 2020-05-13]. Dostupné z:
<https://justice.cz/web/msp?clanek=pracovni-komise-k-whistleblowingu-projednala-navrh-evropske-smernice-o-ochrane-oznamovate-1>
- 237) About the Claim [online]. [cit. 2020-05-14]. Dostupné z:
<https://www.mastercardconsumerclaim.co.uk/>
- 238) Anonymous Whistleblower Tool. Competition [online]. European Commission [cit. 2020-05-13]. Dostupné z:
<https://ec.europa.eu/competition/cartels/whistleblower/index.html>

* * *

Abstrakt

Soukromoprávní vymáhání soutěžního práva EU

Soukromoprávním vymáháním soutěžního práva se mimo jiné rozumí právo poškozených, kterým vznikla újma z protisoutěžního jednání podniků, domáhat se před soudy členských států EU plné kompenzace. Jako podklad pro analýzu této oblasti práva a jejího historického vývoje slouží rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie a přípravné práce na Směrnici Evropského parlamentu a Rady 2014/104/EU ze dne 26. listopadu 2014 („Směrnice“). Část první této práce představuje ucelený přehled vývoje judikatury SDEU, který vedl k vytvoření plnohodnotné soukromoprávní větve soutěžního práva EU. SDEU se ve své judikatuře zaměřil zejména na výklad zásad efektivity a rovnocennosti a přímého účinku článků 101 a 102 SFEU.

Část druhá je věnována analýze celkem čtyř výzkumných otázek, jejichž zodpovězení poškozeným přináší vyšší míru právní jistoty ohledně toho, kdo může být žalobcem a kdo žalovaným, jaký soud je pro podání žaloby příslušný a jaký je běh promlčecích lhůt vzniklých nároků. Kriticky je hodnocena právní úprava jak Směrnice, tak českého transpozičního právního předpisu, včetně již dostupné judikatury SDEU.

Komplementární právní instituty soukromoprávního vymáhání soutěžního práva, jakými jsou zejména kolektivní ochrana práv a ochrana oznamovatelů protisoutěžního jednání, jsou zkoumány v části třetí této práce.

V závěru práce je predikován další vývoj v oblasti soukromoprávního vymáhání soutěžního práva. Zejména se jedná o znění možných budoucích předběžných otázek položených SDEU a podnětů ke změně současné české právní úpravy.

Klíčová slova: Soutěžní právo, náhrada škody, směrnice 2014/104/EU

Abstract

Private enforcement of EU Competition Law

Private enforcement of competition law is commonly understood as the possibility of seeking damages caused by anticompetitive behavior of undertakings before the courts of EU member states. The analysis of a right to seek the antitrust damages and its development is based on decisions of the Court of Justice of the European Union as well as preparatory works on the Directive 2014/104/EU of the European Parliament and of the Council of 26 November 2014 (the “**Directive**”). The first chapter describes the development of the new fully recognized branch of competition law within the EU. The CJEU has focused on the interpretation of the principles of effectiveness and equivalence and the direct effect of Articles 101 and 102 TFEU.

The second chapter includes the analysis of a total of four research questions such as who may be the claimant or the defendant, which court has a jurisdiction and when the limitation period exactly starts to run. Answers to these questions provide injured persons with a higher degree of legal certainty in relation to enforcement of their rights. Also, the Directive and the Czech transposition legislation, including the already available case law of the CJEU, are critically analyzed.

Collective protection of the rights and protection of whistleblowers being complementary legal institutes of private enforcement of competition law are examined in the third part of this thesis.

Possible future developments of the private enforcement of EU competition law are described in the third chapter. This includes mainly preliminary questions that might be referred to the CJEU in the future as well as a summary of suggestions for amendments to the current Czech laws.

Key words: Competition law, antitrust damages, directive 2014/104/EU